

Oordeelsvormende vergadering Papendrecht

Voorstel

Openbaar

Vergadering van 12 oktober 2023

Zaaknummer: 2023-0131144

Begroting 2024-2028

Bevoegde portefeuillehouder: Sophia de Keizer

Betrokken portefeuillehouder(s): Arno Janssen; Jan Dirk van der Borg; Arjan Kosten; Jaco van Erk; Margreet van Driel;

Wettelijke basis (aanvullend)

Artikel 186 t/m 258 Gemeentewet

Fatale termijn:

Besluitvormende raad van 9 november 2023, in verband met de wettelijke verplichte aanlevering aan de Provincie Zuid-Holland vóór 15 november 2023

Gevraagd besluit

1. De Programmabegroting 2024 vast te stellen.
2. De meerjarenbegroting 2025-2028 voor kennisgeving aan te nemen.

Inhoud

Inleiding

De Programmabegroting 2024-2028 is opgesteld conform het nieuwe Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Om in 2024 weer in aanmerking te komen voor Provinciaal repressief toezicht (toezicht achteraf) gelden de volgende criteria:

- De begroting, inclusief nieuw beleid, dient structureel en reëel in evenwicht te zijn. Hieraan wordt voldaan als ieder jaar de structurele lasten worden gedekt door structurele baten en de ramingen realistisch zijn. Indien het begrotingsjaar 2024 niet structureel en reëel in evenwicht is, dient aannemelijk te zijn dat dit evenwicht in de begroting in de eerstvolgende jaren (uiterlijk in 2027) tot stand zal worden gebracht.
- De vastgestelde jaarrekening en de begroting tijdig, respectievelijk vóór 15 juli en 15 november, ingediend te zijn bij de provincie Zuid-Holland.

In de begroting 2024 zijn de uitgangspunten van de perspectiefnota 2023-2028 verwerkt. Dit is inclusief nieuw beleid, autonome ontwikkelingen, inschatting loon- en prijsstijgingen en actualisatie van de verbonden partijen. Bij de berekening van de uitkering vanuit het gemeentefonds is uitgegaan van de stand van de meicirculaire 2023. Voor de inflatie hanteren we de consumenten prijsindex (cpi) en de Prijs overheidsconsumptie, beloning medewerkers uit de septembercirculaire 2022.

Begrotingsresultaat

Voor 2024 en 2025 worden positieve resultaten verwacht van € 1,5 miljoen in 2024, oplopend naar € 3,6 miljoen in 2024. Vanaf 2026 wordt een tekort verwacht van € 0,55 miljoen, oplopend naar € 2,25 mln. in 2028.

Beoogd effect

De begrotingsstukken 2024, bestaande uit de beleidsbegroting, de verplichte paragrafen, de financiële begroting inclusief de mutaties in reserves en voorzieningen 2024 en het investeringsprogramma 2024 vast te laten stellen.

Argumenten

1.1 De begroting voldoet aan het BBV

De begroting 2024 is opgesteld en ingedeeld op basis van Besluit Begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

1.2 Bevoegdheid van gemeenteraad

Met het vaststellen van de begroting stelt de gemeenteraad het beleidsmatige en financiële kader voor de uitvoering van het gemeentelijk beleid.

1.3 Vaststellen voor 15 november 2023

De programmabegroting moet, gelet op het bepaalde in artikel 191, tweede lid van de Gemeentewet voor 15 november aan de provincie Zuid-Holland worden aangeboden.

Kanttekeningen

-

Financiën

Begrotingsresultaat

Voor 2024 en 2025 worden positieve resultaten verwacht van € 1,5 miljoen in 2024, oplopend naar € 3,6 miljoen in 2024. Vanaf 2026 wordt een tekort verwacht van € 0,55 miljoen, oplopend naar € 2,25 mln. in 2028.

Uitvoering

De beeldvormende raadsvergadering vindt plaats op donderdag 5 oktober.

De gemeenteraad heeft de gelegenheid om tot en met donderdag 6 oktober 2023 schriftelijk

technische vragen indienen. De schriftelijke beantwoording vindt uiterlijk woensdag 11 oktober plaats.

De oordeelsvormende raadsbehandeling vindt plaats op donderdag 12 oktober.

De Besluitvormende raadsbehandeling vindt plaats op donderdag 9 november.

Communicatie & participatie

Er komt een persbericht over de begroting 2024-2028. Na besluitvorming door de raad zal worden de infographic "Begroting in één oogopslag" opgesteld.

Duurzaamheid & ecologie

-

ICT

-

Alle relevante stukken zijn voor u ter inzage gelegd.

Burgemeester en wethouders van Papendrecht,

Bijlagen

---

1. Bijlage 1. Begroting 2024-2028.pdf

Samen maken we Papendrecht

Begroting

2024 – 2028

Inhoudsopgave

Leeswijzer	6
Lijst van afkortingen	9
Inleiding	11
Programmabegroting 2024	16
Bestuur en ondersteuning - Hoofdtakveld 0	17
0.1 Bestuur	17
0.2 Burgerzaken (Dienstverlening)	19
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	20
0.4 Overhead (Ondersteuning organisatie)	20
0.5 Treasury	23
0.61 OZB woningen	23
0.62 OZB niet-woningen	23
0.63 Parkeerbelasting	23
0.64 Belasting en overig	23
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	23
0.8 Overige baten en lasten	24
0.9 Vennootschapsbelasting	24
0.10 Mutatie reserves	24
0.11 Resultaat van de rekening van de baten en lasten	24
Veiligheid - Hoofdtakveld 1	26
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	26
1.2 Openbare orde en veiligheid	27
Verkeer, vervoer en waterstaat – Hoofdtakveld 2	29
2.1 Verkeer en vervoer	29
2.2 Parkeren	30
2.3 Recreatieve havens	31
2.4 Economische havens en waterwegen	31
2.5 Openbaar vervoer	32
Economie - Hoofdtakveld 3	33
3.1 Economische ontwikkeling	33
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	34
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	34
3.4 Economische promotie	34
Onderwijs - Hoofdtakveld 4	35
4.1 Openbaar basisonderwijs	35
4.2 Onderwijshuisvesting	35
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	36
Sport, cultuur en recreatie - Hoofdtakveld 5	37
5.1 Sportbeleid en activering	37

5.2	Sportaccommodaties	37
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	38
5.4	Musea	38
5.5	Cultureel erfgoed	39
5.6	Media	39
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	39
Sociaal Domein - Hoofdtakveld 6		41
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	41
6.2	Wijkteams	42
6.3	Inkomensregelingen	43
6.4	Begeleide participatie	43
6.5	Arbeidsparticipatie	44
6.6	Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	44
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	44
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	45
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	45
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	45
Volksgezondheid en milieu - Hoofdtakveld 7		47
7.1	Volksgezondheid	47
7.2	Riolering	47
7.3	Afval	48
7.4	Milieubeheer	49
7.5	Begraafplaatsen/crematoria	50
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing - Hoofdtakveld 8		52
8.1	Ruimtelijke ordening	52
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	53
8.3	Wonen en bouwen	53
Paragrafen		56
1.	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	57
2.	Onderhoud Kapitaalgoederen	62
3.	Financiering	80
4.	Lokale heffingen	85
5.	Grondbeleid	94
6.	Verbonden partijen	97
7.	Bedrijfsvoering	119
8.	Openbaarheidsparagraaf	124
Financiële Begroting 2024		126
1.	Inleiding	127
2.	Belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de lopende begroting	128
3.	Meerjarig overzicht van baten en lasten per programma en mutaties reserves	131

4.	Specificatie Overhead	135
5.	Opgenomen stelposten	135
6.	Stand en verloop van de reserves.....	138
7.	Financiële positie	140
7.1	Incidentele baten en lasten.....	140
7.2	Structurele toevoegingen en onttrekkingen uit reserves	146
7.3	Structureel begrotingsresultaat.....	146
7.4	Stand en verloop van de voorzieningen	146
8.5.	Leningenportefeuille	147
7.6	Investeringsprogramma 2024-2028.....	148
7.7	Geprognosticeerde balans	149
7.8	EMU-saldo	150
8.	Meerjarig overzicht baten en lasten per taakveld.....	151

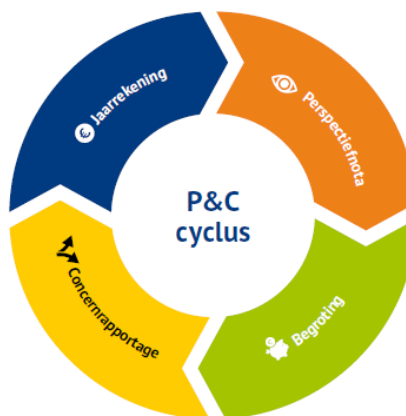

Het huishoudboekje van gemeente Papendrecht

De Planning en Control cyclus

De planning en control cyclus is een jaarlijks terugkerend proces waarin de gemeente vooruitkijkt en plannen maakt voor het komende jaar, de voortgang van het lopende jaar monitort en waar nodig bijstuurt. Gemeente Papendrecht doet dit door elk jaar diverse stukken samen te stellen en te bespreken over de gemeentelijke financiën. Dit zijn: de **perspectiefnota**, de **begroting**, de **concernrapportage** en de **jaarrekening**. Hierin wordt zowel naar de toekomst gekeken, als verantwoording afgelegd over het verleden.

Maar hoe zijn deze stukken eigenlijk onderling met elkaar verbonden?

En zo werkt de cyclus van het huishoudboekje van de gemeente Papendrecht!

Meer weten? Kijk op www.papendrecht.nl

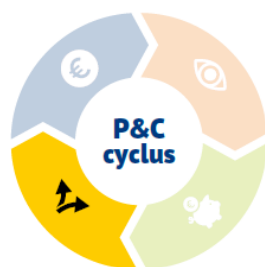
De verschillende producten uit de planning- en controlcyclus worden herkenbaar gemaakt door het gebruik van iconen en de gekleurde kaft.

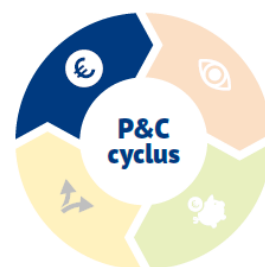
Perspectiefnota

Begroting

Concernrapportage

Jaarrekening

Hoe lezen we de Begroting?

De Begroting 2024-2028 bestaan uit de Programmabegroting 2024 en de Financiële Begroting 2024 en bevat diverse onderdelen:

Inleiding

In de inleiding geeft het College van Burgemeester en Wethouders een vooruitblik op 2024. Hierin worden belangrijke verwachtingen in het komende jaar toegelicht.

Programmabegroting 2024

In de programmabegroting wordt per taakveld de doelstellingen en de daarbij horende maatregelen en activiteiten vastgelegd waar wij als gemeente in het komende jaar mee bezig zullen zijn. Bij de jaarrekening 2024 wordt over deze maatregelen en activiteiten verantwoording afgelegd.

Paragrafen

De opgenomen paragrafen zijn op grond van wetgeving een verplicht onderdeel van de begroting. Het gaat bij de paragrafen telkens om onderwerpen met een groot financieel belang. Door deze op een centrale plek in het jaarverslag op te nemen wordt een goede informatievoorziening over deze onderwerpen gewaarborgd en is de informatie inzichtelijk.

Financiële begroting

Belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de lopende begroting

In dit onderdeel worden de nagekomen ontwikkelingen na de Perspectiefnota 2023-2028 benoemd en wordt een overzicht gegeven over de verschillende financiële ontwikkelingen sinds de Begroting 2023.

Meerjarig overzicht van baten en lasten per programma en mutaties reserves

Dit is een cijfermatig overzicht van de baten en lasten over de periode tot en met 2028. In dit overzicht is in één oogopslag te zien hoe de financiële begroting 2024 – 2028 eruitziet.

Specificatie Overhead

Hier wordt een overzicht gegeven van de verdeling van overheadkosten.

Opgenomen stelposten

In de begroting is een aantal stelposten opgenomen om bepaalde ontwikkelingen in de toekomst te kunnen dekken. Een stelpost is een boekhoudkundige term voor een apart gehouden budget om een nog niet bekende kosten in de toekomst te kunnen dekken.

Stand en verloop van de reserves

In dit onderdeel wordt de stand en een geprognosticeerd verloop van de reserves van de gemeente weergegeven sinds de balansdatum 31 december 2023.

Financiële positie

In dit onderdeel worden de onderdelen die de financiële positie van de gemeente Papendrecht kunnen beïnvloeden toegelicht.

Meerjarig overzicht baten en lasten per taakveld

Dit is een meer gedetailleerd overzicht van baten en lasten per programma. Het gaat zowel om de begrote cijfers als om de gerealiseerde cijfers. In dit overzicht is in één oogopslag te zien waar de verschillen tussen de begroting en de werkelijkheid zitten.

Lijst van afkortingen

Afkorting	Betekenis afkorting
AB	Algemeen Bestuur
AHC	Aandeelhouderscommissie
AMV	Alleenstaande Minderjarige vreemdeling
AVA	Algemene Vergadering van Aandeelhouders
AVE	Aanpak Voorkomen Escalatie
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BAM (traject)	Beter, Anders, Minder
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BDTO	Besluit Digitale Toegankelijkheid Overheid
BDuR	Brede Doeluitkering rampenbestrijding
BENG	Bijna energie neutrale gebouwen
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BIZ	Bedrijven Investeringszone
BLVS	Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten
BOA	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
BOR	Beheer Openbare Ruimte
BOVL	Beheer openbare verlichting
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BRA	Basis Risico Analyse
BRO	Basisregistratie Ondergrond
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CO2	Koolstofdioxide
Cpi	Consumentenprijsindex
DB	Dagelijks Bestuur
DG&J	Dienst Gezondheid & Jeugd
DPIA	Data Protection Impact Assasment
DSO	Digitale Stelsel Omgevingswet
DTFL-NL	Digitale Tweeling Fysieke Leefomgeving Nederland
ECB	Europees Centraal Bank
ENSIA	Eenduidige Normatieve Single Information Audit
EZK	Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
FAQ	Frequently Asked Questions (vaak gestelde vragen)
FIDO	Wet Financiering Decentrale Overheden
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GREX	Grondexploitatie
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan
GRS	GR Sociaal
HRM	Human Resource Management
HUB	Knooppunt waar verschillende vormen vervoer samenkomen
I.h.k.v.	In het kader van
IHP	Integraal Huisvestingsplan
IVP	Integraal Veiligheidsplan
KPI	Kwaliteit-prestatie indicatoren
LED	Light-emitting Diode
MaaS	Mobility as a Service
MFA	Multifunctionele accommodaties
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
MJOP	Meerjaren Onderhoudsplan
NIP	Nationaal Isolatieprogramma
NIS2	Network and Information Security directive
OOV	Openbare Orde en Veiligheid

Afkorting	Betekenis afkorting
OV	Openbaar Vervoer
OVL	Openbare verlichting
OZB	Onroerendezaakbelasting
OZHZ	Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
P&C	Planning en control
PALT	Prestatieafspraken Lange Termijn
PPN	Perspectiefnota
RES	Regionale Energiestrategie
RI&E	Risico-inventarisatie & Evaluatie
ROM-D	Regionaal Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden
RVU	Regeling voor Vervroegde Uittreding
SAH	Subsidie Aardgasvrije Huurwoningen
SDD	Sociale Dienst Drechtsteden
SDG	Social Development Goals
SGD	Servicegemeente Dordrecht
SKB	Schatkistbankieren
SLA	Schone Lucht Akkoord
SOJ	Serviceorganisatie Jeugd
SOR	Samenhangende objectenregistratie
SPP	Strategische personeelsplanning
SPV	Studiecentrum voor Publieke Veiligheid
SPUK	Specifieke Uitkering
VANG	Van Afval Naar Grondstof
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet onderwijs
VTH-Beleid	Veiligheid, Toezicht en Handhavingsbeleid
VpB	Vennootschapsbelasting
VRZHZ	Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
Wet EP	Wet Elektronische Publicaties
Wet MEBV	Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer
Wgr	Wet Gemeenschappelijke Regelingen
WIPI	Weken van de Informatiebeveiliging, Privacy en Integriteit
WK10	Woonkracht10
WKB	Wet Kwaliteitsborging voor het Bouw
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
Woo	Wet Open Overheid
WSJG	Waarstaatjegemeente.nl
ZAPpers	Zwerfafvalpakkers

Inleiding

De begrotingsjaren 2024 en 2025 sluiten af met een positief saldo. Zelfs het verwachte 'ravijnjaar' 2026 laat slechts een beperkt tekort zien. We plukken hier de vruchten van de eerdere financiële ingrepen en het feit dat we zijn gaan sparen voor toekomstige investeringen. Zoals bekend zitten er grote investeringen aan te komen, zoals de uitvoering van het IHP 2023-2030, de bouw van nieuwe VO-scholen, het behouden en/of verhogen van de kwaliteit van de leefomgeving, verbetering van het centrum, etc.

Bij de behandeling van de Perspectiefnota 2023 heeft de gemeenteraad een aantal suggesties en ideeën voor de begroting 2024 of latere jaren meegegeven onder andere in de vorm van (aangenomen) moties. Een aantal moties is via maatregelen rechtstreeks in de begroting 2024 opgenomen (bijvoorbeeld het onderzoek naar mogelijkheden voor een cultuurhistorisch evenement). Sommige moties vragen om nader onderzoek en/of uitwerking (zoals de motie over de rioolheffing). Een aantal moties wordt ook in een breder traject meegenomen (bijvoorbeeld de (on)mogelijkheden voor een burgerbegroting als onderdeel van het integrale participatietraject).

Het terughoudende financieel beleid qua investeringen in de afgelopen jaren maakt dat we inmiddels een stevig financieel fundament hebben als gemeente. Alle belangrijke kengetallen hebben zich de afgelopen jaren in een positieve richting ontwikkeld. Denk hierbij aan de sterk verbeterde schuldquote, de positieve ontwikkeling van de reserves en de solvabiliteit. Er is dus ruimte om te investeren. Sommige onderwerpen kennen een lange aanloop naar besluitvorming. Die besluitvorming is er of is in voorbereiding, zodat we in 2024 daadwerkelijk tot actie kunnen overgaan. Zo gaan we onder andere aan de slag met het IHP 2023-2030, de huisvesting van de VO-scholen, mobiliteitsmaatregelen, uitvoering integraal veiligheidsplan en de inrichting van de buitenruimte in de wijk Kraaihoek. Daarnaast investeren we ook op andere terreinen. De keuzes en investeringen zijn bepalend voor behoud en versterking van het voorzieningenniveau in onze gemeente.

We denken dat het terughoudend zijn ten aanzien van investeringen leidt tot vermindering van het voorzieningenniveau. Daarom is investeren nu het financieel kan van groot belang. Uiteraard denken we goed na over de volgorde van de investeringen en zorgen voor een goede fasering. De factor tijd is daarbij belangrijk, zeker met het oog op de kosten als gevolg van marktontwikkelingen.

Naast de fysieke investeringen werken we ook aan een duurzaam Papendrecht waarin brede welvaart belangrijk is. Het gaat immers niet alleen om materiële waarden, maar ook om het welzijn van mensen. Het aandeel van het sociaal domein in onze begroting is dan ook groot. Naast economische doelen worden ook sociale en ecologische doelen nagestreefd. Hierbij denken we aan gezondheid, onderwijs, milieu en sociale inclusiviteit.

We hebben grote ambities en gaan ons daar ook maximaal voor inzetten. Toch plaatsen we hier een kanttekening ten aanzien van de arbeidsmarkt bij. De mobiliteit in onze organisatie is groot. We hebben op dit moment de grootst mogelijke moeite om medewerkers aan te trekken. Het is zelfs lastig om tijdelijk personeel te vinden. We zien op de korte termijn hier ook geen verbetering in komen. We stellen alles in het werk om als aantrekkelijke werkgever de arbeidsmarkt te benaderen, maar ook dit biedt geen garantie voor succes. Dat geldt zo ongeveer voor alle gemeenten om ons heen (hetgeen het probleem alleen maar groter maakt).

Verbinding financiën en inhoud

Hiervoor hebben we aangegeven dat fasering van de investeringen essentieel is. Dat kunnen we uiteraard niet los zien van de inhoud van de investeringen. Vanuit de behandeling van de Perspectiefnota 2023 is toegezegd dat er een financiële analyse uitgevoerd wordt. Dit geldt zowel voor de korte als de lange termijn (terugkijkend naar de overschotten en vooruitkijkend naar de mogelijkheden voor investeringen). Daarmee verbinden we het proces van het ontwikkelen van een strategische visie. Dit doen we voor de langere termijn (2040-2050). We pleiten hier voor zorgvuldigheid en een langere doorlooptijd om ook alle betrokkenen een juiste rol te kunnen geven. We kijken als eerste terug om te achterhalen of er structuur zit in de incidentele overschotten van de afgelopen jaren met als centrale vraag of en hoe we deze kunnen beteugelen. De verkregen inzichten nemen we mee bij de begroting 2025. We kijken ook vooruit om te achterhalen hoe de financiën zich ontwikkelen en hoe we die verbinden aan de strategische visie van onze gemeente. Een proces dat we niet zonder de gemeenteraad willen en kunnen doorlopen. Mogelijk leidt dit proces tot een wijziging in onze houding en gedrag ten aanzien van investeringen.

Een planning op hoofdlijnen is als volgt:

2023													2024						2025					
sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	sep	okt	nov	dec	Jan	feb	mrt	apr	mei	jun				
Financiële analyse k.t.													Gereed eind 2023											
↓													Uiterlijk gereed oktober 2024											
Financiële analyse lange termijn													Perspectiefnota gereed juni 2024											
↓													Strategische visie uiterlijk gereed juni 2025											
↓													Integratie financiën en visie gereed juni 2025											
↓													Gedrageregels gereed juni 2025											
Strategische visie													Integratie financiële analyses met strategische visie											
Integratie financiële analyses met strategische visie													Herdefiniëring financiële gedragsregels											
Herdefiniëring financiële gedragsregels																								

In het bovenstaande schema is niet verwerkt dat we ook in 2024 werken aan een verandering van de indeling van de programmabegroting. De gesprekken hierover zijn al gaande.

Gemeentefinanciën vanuit perspectief Rijk en VNG

Op dit moment vormen de opvang van vluchtelingen, de oorlog in Oekraïne, de relatief hoge inflatie, de gestegen rentekosten en een kleine recessie in 2023 de basis voor minder zekere financiële tijden. Zo is de economische groei van Nederland neerwaarts bijgesteld van 1,5% naar 0,8% over 2023.

De financiële huishouding van het Rijk staat hierdoor en door de hoge rente onder druk en er zijn al maatregelen aangekondigd om de Rijksbegroting verder op orde te krijgen. Het begrotingstekort stijgt zonder ingrijpen verder. Dit gaat onvermijdelijk ook een effect hebben op de inkomsten die wij van het Rijk krijgen via de algemene uitkering en de specifieke uitkeringen. Ook zien wij nog steeds dat het Rijk incidentele uitkeringen verstrekt waar structurele effecten te verwachten zijn. We noemen bijvoorbeeld de energietransitie, onderwijsachterstanden beleid, opvang Oekraïners, Nationaal programma onderwijs, sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023–2026. We menen te kunnen constateren dat het onderscheid incidenteel en structureel aan het vervagen is.

De hiervoor geschetste situatie leidt feitelijk tot twee constatering. Het is onduidelijk hoe de gemeentelijke financiën zich in een dergelijk minder zekere economische situatie gaan ontwikkelen. Daarnaast is het de vraag of en in hoeverre gemeentelijke maatregelen de financieel ingewikkelde situatie voor gezinnen en individuele personen kunnen verzachten. De vraag is daarbij wat we kunnen doen en of het betaalbaar is. Maatregelen in de zin van incidentele hulp op diverse terreinen behoren tot de mogelijkheden (waarbij we alles wel integraal bekijken).

We zien ook op allerlei terreinen dat nog steeds door schaarste aan producten en diensten de prijzen stijgen. Dat betekent dat onze uitgaven onvermijdelijk hoger zullen zijn dan in de afgelopen tijd. Ook hebben we nog steeds te maken met moeilijker verkrijgbare producten als gevolg van uitval van fabricage (door de hoge energieprijzen zijn sommige productieprocessen niet meer rendabel).

Uit de voorjaarsnota 2023 van het Rijk (juni 2023) zien we per saldo dat vanaf 2026 € 3,0 mld. (voor omvang van Papendrecht plusminus € 3 mln.) minder middelen beschikbaar zijn voor gemeenten ten opzichte van 2025. Voor provincies bedraagt dit € 0,4 mld. Dit komt vooral door het lager vaststellen van het accres en de terugkeer van de opschalingskorting. Omdat gemeenten een meerjarig sluitende begroting moeten presenteren, hebben deze vooruitzichten nu al bij de meeste gemeenten invloed op de investeringen en ambities op lokaal niveau.

Op de Algemene Ledenvergadering van de VNG van 14 juni 2023 is de resolutie 'Naar een rechtvaardig, duurzaam en solide meerjarig financieel perspectief' met grote meerderheid aangenomen. In deze resolutie is aangekondigd dat de VNG een begrotingsadvies uitwerkt voor het opstellen van de programmabegroting 2024-2027. In een brief van 14 juli 2023 heeft de VNG het volgende advies afgegeven:

1. Presenteer voor 2024 en 2025 van de meerjarenraming 2025-2027 een sluitende begroting.
2. Breng de lasten in de meerjarenramingen voor 2026 en 2027 in beeld, in de vorm van een realistische begroting. Baseer deze op het huidige takenpakket, de noodzakelijke investeringen, de inflatie, de stijgende rente, de ambities uit uw coalitieakkoord en geschatte mee- en tegenvallers.

Op grond van artikel 189 van de Gemeentewet ziet de gemeenteraad erop toe dat de gemeentebegroting structureel en reëel in evenwicht is. Hiervan kan de gemeenteraad afwijken indien aannemelijk is dat het structureel en reëel evenwicht in de begroting in de eerstvolgende jaren tot stand zal worden gebracht.

Met het presenteren van een tekort in de laatste twee jaren, maar een sluitende begroting voor 2024 en 2025, kunnen de toezichthouders naar onze overtuiging dan ook nog steeds tot een positief oordeel komen.

Het presenteren van een niet-sluitende meerjarenraming past eigenlijk niet in het voor gemeenten gebruikelijke degelijke financieel beleid. We vinden dit onder de huidige omstandigheden echter een verantwoorde keuze, vooral omdat de gesprekken tussen de VNG en het inmiddels demissionaire kabinet hierover nog niet zijn afgerond.

Het onnodig in gang zetten van (onomkeerbare) bezuinigingen is om dezelfde reden onwenselijk. Door de gevolgen van de keuzes van het kabinet te laten zien, wordt een helder signaal afgegeven aan het demissionaire kabinet en de Tweede Kamer. Op dit moment is het een zekerheid dat we met de huidige personeelsbezetting de bestuurlijke ambities niet in de volle omvang kunnen realiseren.

De onderzoeksopdrachten bij de eerste begrotingswijziging 2023

In het collegeprogramma en later ook bij de eerste begrotingswijziging 2023 zijn veel onderzoeksopdrachten en verkenningen opgenomen. De meeste zijn zelfs in de planning van 2023 opgenomen, een aantal in 2024 en een enkele opdracht in latere jaren. De meeste onderzoeken die in 2023 zouden plaatsvinden zijn gestart. Een enkel onderzoek is naar een later tijdstip doorgeschoven, terwijl ook een enkel onderzoek in de tijd naar voren is gehaald. We kunnen stellen dat de meeste onderzoeken voor 2023 tenminste zijn gestart en in ieder geval in de tweede helft van 2023 afgerond worden. Een aantal vertalingen uit de onderzoeken is ook in de begroting 2024 in maatregelen terug te zien. Een paar voorbeelden van de onderzoeken die in 2023 zijn gestart of worden afgerond:

- Onderzoek naar en opstellen van nieuwe prestatieafspraken 2024-2025 woningbouwcorporaties (PALT)
- Lobby en verkeerskundig onderzoek regionale verkeersstromen
- Verkennen spelen en bewegen in de openbare ruimte (eerste deel)
- Verkenning jongerenparticipatie
- Opstellen digitaliseringsagenda
- Erfgoedverkenning
- Opstellen routekaart jeugd
- Actualisatie detailhandelsvisie en gebiedsvisie centrum
- Onderzoek herinrichting begraafplaatsen

Economische ontwikkeling en de gevolgen daarvan

Zelfs het financieel vooruitkijken naar het jaar 2024 is in de huidige tijd complex. De groei van het BBP in 2023 is gedurende dit jaar omlaag bijgesteld. Nederland verkeert in een milde recessie. De krapte op de arbeidsmarkt blijft bestaan. Het is lastig om voor bepaalde functies de juiste personen te krijgen. Er zijn nog steeds breed gevoelde personeelstekorten, waardoor een stevig beroep op creatieve werving wordt gedaan. In 2024 wordt voor de meeste groepen op papier een kleine koopkrachtverbetering verwacht. De inflatie is in de laatste prognoses naar boven bijgesteld 2023 (3,8 %). Dit percentage acht men ook realistisch voor 2024.

De regering heeft op dit moment nog geen alternatieve maatregelen aangekondigd voor het verdwijnen van het prijsplafond voor elektriciteit en aardgas. De effecten op individuele huishoudens zijn lastig in te schatten. Wel wordt een stijging van het aantal armoedegezinnen verwacht. Men verwacht ook een stevige stijging van het aantal jeugdigen dat in armoede op moet groeien (een stijging naar 8% in 2024).

Het volgende overzicht geeft de belangrijkste kerncijfers weer:

Kerngegevens voor Nederland, 2021-2024	2021	2022	2023	2024
Bruto binnenlands product (bbp, economische groei, %)	6,2	4,3	0,7	1,4
Consumptie huishoudens	4,3	6,6	0,7	2,3
Consumptie Overheid	5,0	1,6	2,4	2,8
Inflatie, geharmoniseerde consumentenprijsindex (hicp. %)	2,8	11,6	4,1	3,9
Koopkracht, statisch, mediaan alle huishoudens (%)	0,9	-2,7	-1,1	1,9
Werkloze beroepsbevolking (niveau % beroepsbevolking)	4,2	3,5	3,6	4,0

Bron: concept Macro-Economische Verkenning 2024 september 2023

Indicatoren en streefwaarden

Voor de begroting 2024 hebben we een eerste stap gezet in het optimaliseren van de indicatoren en streefwaarden. Om daadwerkelijk te kunnen sturen is het van belang de juiste outcome indicatoren te kiezen. De feitelijke opbrengst is geremd door het ontbreken van een aantal cruciale monitoren dat mede onder druk van de ombuigingen niet meer wordt uitgevoerd. Bij de focus op outcome bleek monitoring lastig te zijn. Om goede indicatoren ook qua outcome op te kunnen nemen in de P&C-documenten zijn bepaalde monitoren belangrijk. Het gaat met name om de monitoren leefbaarheid en veiligheid, communicatie en bestuur en de burgerpeiling. We onderzoeken of we deze monitoren weer laten uitvoeren.

Op de website "waarstaatjegemeente.nl" is overigens nog meer relevant materiaal te vinden dan nu opgenomen in de begroting. Dit is ook de website waar de verplichte indicatoren zijn opgenomen.

De Sustainable Development Goals (duurzaamheidsdoelstellingen)

De VNG heeft een overzicht beschikbaar met SDG-indicatoren. Hierbij worden langs een vijftal categorieën alle duurzaamheidsdoelstellingen ondergebracht en gekoppeld aan indicatoren. Bij de volgende begroting (begroting 2025) hanteren wij deze koppeling tussen SDG's en indicatoren.

De doelstellingen waren altijd al belangrijk. Door de meest recente ontwikkelingen in de wereld hebben veel van de doelstellingen nog aan kracht en importantie gewonnen. De korte uitleg van de afzonderlijke doelstellingen geeft inzicht in de betekenis van de symbolen. Bij alle onderdelen in de begroting worden de doelstellingen genoemd die op dat begrotingsonderdeel van toepassing zijn.

SDG 1: Geen armoede

Beëindig armoede overal en in al haar vormen

SDG 2: Geen honger

Beëindig honger, bereik voedselzekerheid en verbeterde voeding en promoot duurzame landbouw

SDG 3: Goede gezondheid en welzijn

Verzeker een goede gezondheid en promoot welvaart voor alle leeftijden

SDG 4: Kwaliteitsonderwijs

Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen

SDG 5: Gendergelijkheid

Bereik gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes

SDG 6: Schoon water en sanitair

Verzeker toegang tot duurzaam beheer van water en sanitaire voorzieningen voor iedereen

SDG 7: Betaalbare en duurzame energie

Verzeker toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen

SDG 8: Eerlijk werk en economische groei

Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen

SDG 9: Industrie, innovatie en infrastructuur

Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie

SDG 10: Ongelijkheid verminderen

Dring ongelijkheid in en tussen landen terug

SDG 11: Duurzame steden en gemeenschappen

Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam

SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie

Verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen

SDG 13: Klimaatactie

Neem dringend actie om klimaatverandering en haar impact te bestrijden

SDG 14: Leven in het water

Behoud en maak duurzaam gebruik van de oceanen, de zeeën en marieme hulpbronnen

SDG 15: Leven op het land

Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen, beheer bossen duurzaam, bestrijd woestijnvorming en landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe

DG 16: Vrede, justitie en sterke publieke diensten

Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en creëer op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en open instellingen

SDG 17: Partnerschap om doelstellingen te bereiken

Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling

Programmabegroting 2024

Doelstellingen & Maatregelen

Bestuur en ondersteuning - Hoofdtakveld 0

0.1 Bestuur

Participatie

Papendrecht kiest voor meer openheid in het samenspel tussen samenleving, raad, college en ambtelijke organisatie. We kunnen complexe vraagstukken van deze tijd niet meer alleen oplossen en inwoners willen vaker meepraten en meebeslissen over wat er in hun leefomgeving gebeurt. Daarnaast wordt als gevolg van veranderende wet- en regelgeving ruimte gegeven aan (groepen) inwoners bij eigen initiatieven om hun leefomgeving mooier te maken.

Sustainable development goals

Doelstelling

1. We geven de samenleving meer invloed bij beleidsbepaling en het maken van plannen

Maatregelen

- 1a. Het voorzetten van het traject om te komen tot verschillende producten ten behoeve van het versterken van participatie. Denk aan het participatiebeleid en de participatieverordening.
- 1b. De online participatie verder bevorderen door het inzetten op de 'participatiemodule' van PuurPapendrecht
- 1c. Het inzetten van een demo van de applicatie Gemeentepeiler voor online peilingen. Na de demo wordt besloten of de applicatie wordt aangeschaft.
- 1d. Het uitgeven van een participatiekrant, indien wenselijk blijkt na onderzoek naar de gemeentelijke kranten
- 1e. Het verbreden van de Wmo-adviesraad naar een Adviesraad Sociaal Domein

Doelstelling

2. We betrekken specifieke doelgroepen bij participatietrajecten

Maatregelen

- 2a. Het ontwikkelen en vaststellen van een agenda jongerenparticipatie
- 2b. Het inzetten van de in 2023 opgerichte Klankborggroep Senioren bij verschillende vraagstukken

Doelstelling

3. We participeren bij plannen en ideeën van inwoners, bedrijven en instellingen

Maatregelen

- 3a. Bij initiatieven van buitenaf wordt beoordeeld of en welke rol we als gemeente hebben in het initiatief

Regionale samenwerking

We werken graag samen met buurgemeenten. Gedeeltelijk omdat we niet alles alleen kunnen en samen sterker staan, maar ook omdat bepaalde vraagstukken regionaal spelen en daarmee gemeentegrens overschrijdend zijn. We beperken ons bij samenwerking niet alleen tot (Smart Delta) Drechtsteden, maar overleggen ook met Molenlanden, of breder de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. Door de centrale ligging van Papendrecht kunnen wij een verbindende rol in de regio vervullen. Voor ons blijft voorop staan dat we een zelfstandige gemeente blijven. Zelfstandig en samenwerkingsbereid vanuit een win-win gedachte.

Doelstelling

1. We werken daar waar nodig regionaal samen om de maatschappelijke opgaven aan te pakken.

Maatregelen

- 1a. Samenwerken op basis van de inhoudelijke thema's. Leidend daarin is de lokale samenwerkingsagenda. De samenwerkingsagenda maakt inzichtelijk wat de (regionale) speerpunten binnen de eigen gemeente zijn, welke samenwerkingen daarbij van meerwaarde zijn en welke (lobby) activiteiten daarvoor ingezet worden.
- 1b. Deelnemen aan de Groeiagenda/Smart Delta Drechtsteden en uitvoering geven aan het daaruit voortvloeiende uitvoeringsprogramma. In de Groeiagenda ligt het accent op a) een gezonde, groene en veilige leefomgeving, b) passende woningen en banen en c) de ontwikkeling naar een innovatieve en concurrerende regio. Bij al deze thema's spelen duurzaamheid en bereikbaarheid een doorslaggevende rol.
- 1c. Deelnemen en uitvoering geven aan de nieuwe Regio Deal Drechtsteden-Gorinchem.

Doelstelling

2. We versterken ons lokale belang bij (regionale) samenwerkingen.

Maatregelen

- 2a. Doorontwikkelen van de governance- en financieringsstructuur van de meervoudig lokale samenwerking in de Drechtsteden en Zuid-Holland Zuid.
- 2b. Invullen en versterken van het lokale accounthouderschap met betrekking tot de sturing op de (regionale) verbonden partijen.

0.2 Burgerzaken (Dienstverlening)

Net zoals voor de rijksoverheid is voor ons de kwaliteit van de dienstverlening essentieel. Dat geldt overigens ook voor de stabiliteit met betrekking tot gekwalificeerde bezetting van functies. Deze beide aspecten zorgen voor een kwalitatief goede dienstverlening die bestaat uit een aantal onderdelen.

Om goed aan de balie te kunnen helpen moeten medewerkers gemotiveerd en goed-opgeleid zijn. De registraties van gegevens moet hoogstaand zijn, voldoen aan informatieveiligheid en de privacy beschermen. De procedures die we gebruiken moeten slim en snel zijn, maar ook zaken voor de klant combineren. Waar nodig worden vraagstukken integraal aangepakt. We zetten waar mogelijk digitale middelen in. De verdergaande digitalisering is een doorlopend proces. Maar we zorgen ook voor de klanten die digitaal niet zo goed onderlegd zijn. We gebruiken traditionele en de nieuwe dienstverleningskanalen om bereikbaar te zijn en te blijven voor onze inwoners, bedrijven en instellingen.

Sustainable development goals

Doelstelling

1. We zijn voor alle inwoners toegankelijk en bereikbaar

Maatregelen

- 1a. Voortzetten van de dienstverlening via alle beschikbare kanalen
- 1b. Doorlopend uitbreiden van de eerstelijns vragen in FAQ's ter afhandeling bij de telefooncentrale en receptie, waarbij minimaal 80% van de vragen direct wordt afgehandeld.
- 1c. Consolideren van de bereikbaarheid van de vakteams (denk aan openstellen agenda's en het tijdig terugbellen van inwoners voor de overige vragen). Deze bereikbaarheid is essentieel voor de toegankelijkheid. Dit wordt opgenomen in het medewerkersprogramma en op projectmatige basis in 2024 aandacht aan besteed.
- 1d. Doorlopend blijven digitaliseren van de aanvraag (en waar mogelijk afhandelen) van producten en diensten, zoals met e-diensten.
- 1e. We zorgen voor eenvoudig leesbare teksten op de website (B1-niveau).
- 1f. Het verbeteren van de website in het kader van het Besluit Digitale Toegankelijkheid overheid (BDTO).
- 1g. We leveren maatwerk aan inwoners van kwetsbare groepen. Denk aan:
  - aanvraagprocedure reisdocumenten bij hulpbehoevenden thuis;
  - mondeling doornemen formulieren aan de balie met laaggeletterden
  - dienstverlening aan tafel in de wachtruimte voor mensen in een rolstoel.

Doelstelling

2. We voldoen aan de auditnorm van de basisregistratie personen

Maatregelen

- 2a. Wekelijkse controle op kwaliteit en het verbeteren van data waar nodig
- 2b. In samenwerking met ketenpartners onjuiste data herkennen en aanpassen naar de werkelijkheid. Dit doen we onder andere onder de Landelijke Aanpak Adresfraude en Identiteitsfraude van het ministerie (BZK) en door te participeren in regionale projecten ter voorkoming van ondermijning.

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Sustainable development goals

Doelstelling

1. We sturen actief op gemeentelijk vastgoed op basis van het vastgestelde vastgoed- en accommodatiebeleid en het IHP 2023-2030

Maatregelen

- 1a. Op grond van de uit te voeren inventarisatie en besluitvorming het op orde brengen van de technische uitdagingen bij het sportcentrum en het theater.
- 1b. Na inventarisatie op orde brengen van de basis bij vastgoed en een vertaling maken naar meerjaren onderhoudsplannen.
- 1c. Opstellen van een uitvoeringsplan op basis van vastgesteld beleid (met inbegrip van duurzaamheid).
- 1d. Vanuit het accommodatiebeleid zoeken naar slimme oplossingen voor meervoudig gebruik van accommodaties (zie ook onderdelen 5.2 en 5.3).

0.4 Overhead (Ondersteuning organisatie)

Personeel en Organisatie

De ontwikkeling van de organisatie en HRM komen steeds meer samen. Nu de structuurwijzigingen min of meer zijn afgerond richten we ons meer op de organisatiecultuur, het werken volgens de bedoeling van de ingezette koers van de organisatieontwikkeling. In 2024 staan de kernwaarden en de kenmerken van de hedendaagse professional centraal. Er wordt specifiek aandacht gegeven aan samenwerken, feedback geven en ontvangen, bestuurs- en organisatiesensitiviteit, sturing en eigenaarschap. Uiteraard worden daar in het HRM instrumentarium ook afspraken over gemaakt. Organisatieontwikkeling is en vraagt een continue aandacht en investeringen, met als doel dat de organisatie wendbaar is en blijft om de taken en opgaven van Papendrecht goed uit te kunnen voeren. De lerende organisatie kan daaraan een positieve bijdrage leveren.

Doelstelling

1. We werken aan een adaptieve organisatie, gericht op bestuurlijke doelstellingen en maatschappelijke vraagstukken.

Maatregelen

- 1a. Het op basis van maatschappelijke opgaven in beeld brengen van de teamformatie (kwalitatief/kwantitatief) en de organisatieontwikkeling (met name cultuurdeel) daarop afstemmen.
- 1b. Teamleiders faciliteren in de toepassing van strategische personeelsplanning (SPP) en brengen op basis daarvan de kwalitatieve personele bezetting binnen teams en tussen teams naar een hoger niveau. Gekeken wordt waar talenten het best ingezet kunnen worden en waar ambities en loopbaankansen het best kunnen worden benut.
- 1c. Faciliteren van de mogelijkheden van teamleiders om medewerkers met toepassing van het bestaand HRM-instrumentarium goed te ondersteunen en te coachen, goed voor de ontwikkeling van de medewerkers maar ook mede in het belang van de organisatie.
- 1d. Het uitbouwen van de gesprekscyclus naar een systeem van zakelijke afspraken en ontwikkelafspraken en het digitaal vastleggen daarvan.

Doelstelling

2. We richten onze bedrijfsvoering toekomstgericht en robuust in.

Maatregelen

- 2a. Continueren van ons eigen medewerkersprogramma.
- 2b. Stimuleren deelname aan regionale leerplatform PEP (cursussen, opleidingen en winter- en summer school).
- 2c. Het werven, behouden en benutten van (jong) talent door onder meer samen te werken met het stagebureau Drechtsteden voor het aanbieden van stages en de contacten met scholen, en het deelnemen aan en aanbieden van het vernieuwde trainee programma van de regio.
- 2d. Het koppelen van ervaren en minder ervaren medewerkers met het oog op duurzame inzetbaarheid en overdragen van kennis.
- 2e. Het opstellen en uitvoeren van een arbeidsmarktcommunicatieplan voor de gemeente Papendrecht. Benutten van de arbeidsmarkt-regio-aanpak voor Papendrecht, waaronder branding van Smart Delta Drechtsteden en doelgroep campagnes voor bepaalde vakgebieden.
- 2f. Inzetten van het nieuwe (regionale) werving- en selectiebeleid met de onderdelen: bevorderen van diversiteit en inclusie, het versterken van de interne arbeidsmarkt en het versterken van goed werkgeverschap.
- 2f. Het bieden van een optimale balans tussen werk en privé in combinatie met thuiswerken versus op kantoor werken (hybride werken).
- 2g. We voeren In 2024 een medewerkersonderzoek uitgevoerd (met externe ondersteuning).

Geografische informatie (GEO)

Doelstelling

1. We voldoen aan de auditnormen en kwaliteitseisen voor de basisregistraties BAG, BGT, BRO en overige wettelijke ontwikkelingen van de GEO-informatievoorziening.

Maatregelen

- 1a. De invoering van de SOR (samenhangende objectenregistratie), waarbij verschillende basis- en kernregistraties in het fysieke domein samengevoegd gaan worden, lijkt vooralsnog geen wettelijke invulling te krijgen. De VNG heeft in 2023 een alternatief traject geïntroduceerd: BAM (Beter, Anders, Minder), gericht op verbetering van de geo-bedrijfsvoering en proces-optimalisatie. Wij sluiten hier op aan en actualiseren ons geo-informatieplan.
- 1b. Door BZK wordt met de beleidsvisie "Zicht op Nederland" gewerkt aan een gezamenlijk geo-datafundament in 2D en 3D, het zogenaamde "federatief datastelsel". Verder wordt hard gewerkt aan de doorontwikkeling van 3D, met programma's als 3D DTFL-NL (digitale tweeling fysieke leefomgeving Nederland) en "3D basisinfrastructuur op orde". Wij volgen de ontwikkelingen en sluiten hier zo mogelijk op aan, in samenhang met eigen geo-visie/actieplan geo-informatie.

Doelstelling

2. We faciliteren met GEO-informatie datagestueerd werken.

Maatregelen

- 2a. Doorbouwen aan het datafundament, de datakwaliteit van onze geo-registraties. Naast de wettelijke basisregistraties gaat het ook om onze kernregistraties, alle data over de openbare ruimte (wegen, groen, riolering, speeltoestellen, bomen, enz.). Inclusief de hiervoor benodigde inrichting van een samenhangend Geo-ICT voorzieningenlandschap, in lijn met common ground principes.
- 2b. Ondersteunen van de gemeentelijke organisatie met betrouwbare en toegankelijke - gecombineerde - (3D) geo-data, inclusief de hiervoor benodigde geo-tools. Zowel bij de actuele landelijke maatschappelijke uitdagingen (zoals de energietransitie, woningbouwopgave en omgevingswet), alsmede bij onze gemeentelijke ambitie (zoals digitale dienstverlening, data gedreven werken, uitbreiding inzet van online tools in de openbare ruimte). Aandacht voor het ICT-landschap noodzakelijk bij gebruik 3D data.
- 2c. Organiseren geo-trainingen en workshops voor medewerkers zoals mobiel gebruik geo-data, digital twin/3D mogelijkheden, geografische visualisaties en analyses.

Doelstelling

3. We faciliteren gemeentelijke communicatie met GEO-informatie.

Maatregelen

- 3a. Online beschikbaar stellen van geo-informatie in de vorm van bijvoorbeeld kaarten, data-analyses en dashboards, in samenwerking met andere vakgebieden in de organisatie. Tenslotte de verdere inrichting van het Geo-portaal waarop open (3D) geo-data, wordt verzameld en beschikbaar wordt gesteld.

Informatie en communicatietechnologie (ICT)

Doelstelling

1. We richten de informatievoorziening in passend bij de eisen die door (nieuwe) wetgeving worden gesteld.

Maatregelen

- 1a. Uitrollen van ondersteunende software voor aansluiting op het Digitaal Stelsel Omgevingswet en toezien op koppeling met de geo basisregistraties.
- 1b. Inzichtelijk maken van de impact van nieuwe (ICT) wetgeving en advies voor het implementeren van deze wetgeving waar nodig.

Doelstelling

2. Digitale beschikbaarheid van onze producten en dienstverlening en een toekomstbestendige en toegankelijke veilige digitale werkplek.

Maatregelen

- 2a. Uitbreiden van het aanbod van e-diensten op basis van de roadmap van de leverancier om de gemeentelijke digitale dienstverlening te vergroten.
- 2b. Laten landen van de digitale werkruimte in Papendrecht op basis van de regionale implementatie en overgang naar Microsoft 365 (Programma ICT beweegt).
- 2c. Organiseren van adoptie en trainingen om de overgang naar en het samenwerken via MS Teams een succes te maken.
- 2d. Waarborgen van goed opdrachtgeverschap en samenwerking met de nieuwe I-(regie)organisatie met Dordrecht als servicegemeente met aandacht voor formatie en trekkingsrechten SGD.
- 2e. Werken aan de digitaliseringsagenda met als doel data voor derden beschikbaar te stellen of derden te raadplegen.

Doelstelling

3. We versterken de positie en zichtbaarheid van informatiemanagement en informatiebeleid, zowel lokaal als regionaal.

Maatregelen

- 3a. Organiseren van trainingen en cursussen om databewustzijn verder te vergroten.
- 3b. We maken datagestuurde werken waar mogelijk onderdeel van de analyse bij besluitvorming.
- 3c. Uitdragen, promoten en toelichten van de mogelijkheid en werkwijze om verbeteringen in de informatievoorziening naar de centrumgemeente Dordrecht aan te dragen via het portfolioproces.
- 3d. We betrekken specifieke groepen (digital communities) bij maatschappelijke vraagstukken als onderdeel van de digitaliseringsagenda (organiseren van meningen en input vanuit de maatschappij).
- 3e. Actualiseren van het informatiebeleidsplan (uitvoering 2025) om de informatievoorziening in lijn te brengen met de ambitie en maatschappelijke opgaven.

0.5 Treasury

Voor specifieke informatie over treasury zie treasuryparagraaf.

Doelstelling

1. We optimaliseren en beperken de schuldpositie en het renterisico

Maatregelen

- 1a. Monitoren economische ontwikkelingen en marktontwikkelingen.
- 1b. Opereren binnen de Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO) en kader gemeenteraad.

0.61 OZB woningen

Voor specifieke informatie over lokale lasten zie paragraaf lokale heffingen.

Doelstelling

1. We streven naar het in balans houden van de lokale lasten en het lokale voorzieningenniveau

Maatregelen

- 1a. Behouden van de balans tussen het niveau van de voorzieningen en de hoogte van de lokale lasten.
- 1b. Lokale lasten zoveel mogelijk conform het landelijk gemiddelde laten stijgen (trendmatige verhoging OZB).

0.62 OZB niet-woningen

Voor specifieke informatie over lokale lasten zie paragraaf lokale heffingen.

Doelstelling

1. We streven naar het in balans houden van de lokale lasten en het lokale voorzieningenniveau

Maatregelen

- 1a. Behouden van de van balans tussen het niveau van de voorzieningen en de hoogte van de lokale lasten.
- 1b. Lokale lasten zoveel mogelijk conform het landelijk gemiddelde laten stijgen (trendmatige verhoging OZB).

0.63 Parkeerbelasting

Doelstelling

1. Reguleren van de parkeerdruk in het centrum

Maatregelen

Niet van toepassing, omdat wij (nog) geen betaald straat parkeren kennen.

0.64 Belasting en overig

Doelstelling

1. Toepassen van reële (kostendeckende) tarieven voor lokale lasten

Maatregelen

- 1a. We streven naar efficiency in processen om de kosten zo laag mogelijk te houden.
- 1b. Jaarlijks actualiseren van de tariefberekeningen.

0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

Doelstelling

1. Beperken van de invloed van fluctuaties in de algemene uitkering voor gemeentelijk beleid

Maatregelen

- 1a. Monitoren ontwikkelingen in de circulaire.
- 1b. Herverdelingseffecten actief volgen en waar mogelijk (regionale) initiatieven ondersteunen.

0.8 Overige baten en lasten

Doelstelling

1. We hanteren een gezond financieel beleid als uitgangspunt op basis van een realistische meerjarenbegroting

Maatregelen

- 1a. We begroten zorgvuldig, nuchter en realistisch.
- 1b. We kijken kritisch naar het voorzieningenniveau (wat en hoe).
- 1c. We maken volumeontwikkelingen en loon- en prijscompensatie inzichtelijk.
- 1d. Focus op de lange termijn.

0.9 Vennootschapsbelasting

Doelstelling

1. Beperken van administratieve lasten

Maatregelen

- 1a. Bij nieuwe activiteiten in de afweging de Vennootschapsbelastingplicht (VpB-plicht) betrekken.

0.10 Mutatie reserves

Doelstelling

1. We hebben goed inzicht in de reservepositie

Maatregelen

- 1a. Beperken aantal reserves.

Doelstelling

2. Solide reservepositie (solvabiliteit tussen de 30% en 70%)

Maatregelen

- 2a. Sparen voor grote uitgaven daar waar dat kan gezien de financiële positie.
- 2b. Meevallers zetten we in om te sparen voor toekomstige investeringen.

Doelstelling

3. Voldoende weerstandsvermogen (weerstandsratio van minimaal 1)

Maatregelen

- 3a. Het weerstandsvermogen moet in balans zijn met de risico's.
- 3b. Op basis van een grondige financiële analyse komen tot een methodiek van realistischer begroten.

0.11 Resultaat van de rekening van de baten en lasten

Doelstelling

1. Sluitende begroting voor het begrotingsjaar

Maatregelen

- 1a. Gedegen financieel beleid op basis van ingecalculerde risico's.

Doelstelling

2. Structureel sluitende begroting

Maatregelen

- 2a. Op basis van VNG-advies zorgen voor sluitende begrotingen in de jaren 2024 en 2025.
- 2b. Volgen rijksbeleid bekostiging (nieuwe) gemeentelijke taken.
- 2c. Tijdig bijsturen met structurele maatregelen wanneer nodig.
- 2d. Actiever gebruik maken van ken- en stuurgetallen.

INDICATOREN EN STREEFWAARDEN				
Bestuur en ondersteuning				
Indicator	Eenheid	Waarde Papendrecht	Nederland	Streefwaarde
Betrekt inwoners bij plannen en activiteiten	Percentage (helemaal) mee eens	32% (2018) BRON: WSJG	37% (2023)	≥ 37% (2024)
Biedt ruimte voor initiatieven	Percentage (helemaal) mee eens	33% (2018) BRON: WSJG	26% (2023)	≥ 35% (2024)
Waardering directe dienstverlening	Rapportcijfer 1-10	6,57 (2018) BRON: WSJG	6,73	≥ 8 (continu)
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens		5,63 FTE (2024)
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens		5,09 FTE (2024)
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting		6,20 % (2024)
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen begroting		€ 703,05 (2024)
Overhead	% van totale lasten	Eigen begroting		10,34% (2024)

Veiligheid - Hoofdtakveld 1

De inzet op crisisbeheersing en openbare orde en veiligheid (OOV) bestaat naast reguliere (planbare) werkzaamheden voor een behoorlijk deel uit niet planbare inzet. Crises en (sociale) calamiteiten laten zich niet plannen. Externe factoren zoals een pandemie, vluchtelingencrisis of een acute crisissituatie in de lokale gemeenschap leggen een fors beslag op de beschikbare capaciteit.

Naast deze externe factoren zien we ook een toename van bevoegdheden die aan de burgemeester worden toegekend om in te grijpen bij bijvoorbeeld overlastsituaties. Steeds vaker wordt de bestuursrechtelijke weg gevolgd in plaats van of naast de strafrechtelijke weg. Deze ontwikkeling leidt tot een toenemende vraag om capaciteit.

In het begin 2023 vastgestelde Integrale Veiligheidsplan is een drietal prioriteiten benoemd:

1. Verkeersveiligheid
2. Integrale wijkaanpak
3. Ondermijning

Naast deze prioriteiten krijgen diverse strategische thema's (zoals 'de basis op orde') blijvend aandacht binnen de werkvelden crisisbeheersing en OOV.

Vanaf 2024 wordt (afhankelijk van de beschikbaar gestelde middelen) extra boa-capaciteit aangetrokken en ingezet op de programmatische aanpak van leefbaarheid en veiligheid in de wijk. De boa's maken deel uit van het integraal wijkteam dat aan de slag gaat met de wijkaanpak. Binnen dit team werken de boa's nauw samen met diverse interne en externe partners aan passende interventies. Uitgangspunt is en blijft dat preventie voor repressie gaat.

Tenslotte zijn er binnen diverse regionale samenwerkingsverbanden verschillende prioriteiten geformuleerd waaruit projecten en activiteiten voortvloeien die door de gemeente moeten worden uitgevoerd. Alles bij elkaar is de vraag naar inzet groter dan de beschikbare capaciteit. De belasting van een relatief kleine groep medewerkers is de afgelopen jaren (te) hoog geweest. Dit knelpunt wordt nog eens versterkt door de huidige krapte op de arbeidsmarkt.

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Sustainable development goals

Doelstelling

1. We zorgen voor een adequate en goed uitgeruste rampen- en crisisbeheersingsorganisatie.

Maatregelen

- 1a. In 2024 krijgt elke medewerker in de regionale crisisorganisatie minimaal twee oefenmomenten aangeboden.
- 1b. In 2024 zijn twee momenten gepland waarop de regionale crisisorganisatie een ketenoefening aangeboden krijgt.
- 1c. In 2024 is de bijdrage met personele capaciteit aan de regionale crisisorganisatie 100%; er zijn geen openstaande vacatures.

1.2 Openbare orde en veiligheid Sustainable development goals

Doelstelling

1. We werken aan een Papendrecht waar inwoners, ondernemers en bezoekers veilig zijn en zich ook veilig voelen.

Maatregelen

- 1a. We organiseren een veiligheidsdag voor onze inwoners.
- 1b. We nemen deel aan de landelijke Week van de Veiligheid en organiseren publiekscampagnes over diverse veiligheidsonderwerpen.
- 1c. We geven uitvoering aan de jaarplannen die zijn opgesteld voor de integrale wijkaanpak en verkeersveiligheid. Dit houdt in dat we intensief samenwerken met interne en externe partners om (sociale) overlast in de wijk te voorkomen en de leefbaarheid te bevorderen. Daarnaast treffen we maatregelen voor gedragsbeïnvloeding en/of fysieke aanpassingen in relatie tot verkeersveiligheid.
- 1d. We houden periodiek en thematisch toezicht op leefbaarheid en veiligheid.
- 1e. We implementeren en werken volgens het AVE-model (aanpak voorkoming escalatie) en pakken casuïstiek op een passende wijze op.
- 1f. We spelen in op niet-planbare gebeurtenissen en casuïstiek zoals huisverboden, incidenten openbare orde en veiligheid, maatschappelijke onrust.

Doelstelling

2. We werken aan het beperken en bestrijden van criminaliteit en ondermijning.

Maatregelen

- 2a. We communiceren actief met onze inwoners en ondernemers over verschillende vormen van criminaliteit en wat zij zelf kunnen doen om het risico op slachtofferschap te verkleinen. Daarnaast vergroten we de bewustwording zowel intern als extern op het gebied van ondermijning om de meldingsbereidheid te verhogen. We sluiten daar waar mogelijk aan bij regionale en landelijke campagnes.
- 2b. We stellen een jaarplan ondermijning op en geven hier uitvoering aan.

INDICATOREN EN STREEFWAARDEN				
Veiligheid				
Indicator	Eenheid	Waarde Papendrecht	Nederland	Streefwaarde
Veilige woonbuurt	Rapportcijfer 1-10	7,5 (2021) BRON: veiligheidsmonitor	7,5 (2021)	7,8 in 2026
Leefbaarheid woonbuurt	Rapportcijfer 1-10	7,5 (2021) BRON: veiligheidsmonitor	7,6 (2021)	7,8 in 2026
Inzet gemeente op veiligheid	Percentage inwoners dat er (een redelijk) vertrouwen in heeft dat de gemeente – in samenwerking met de veiligheidspartners – genoeg doet aan de veiligheid in Papendrecht en in hun straat of buurt	45% (2022) BRON: OCD	n.v.t.	55% in 2026
Drugsdelicten	Drugsvervaardiging, -handel en -bezit, per 10.000 inwoners	0,62 (2022) BRON: WSJG	6,62 (2022)	≤ 0,26
Misdrijven	Totaal misdrijven, per 10.000 inwoners	282,54 (2022) BRON: WSJG	453,76 (2022)	< 282,54
Politieregistraties overlast jeugd	Aantal politieregistraties overlast jeugd, per 10.000 inwoners	67,37 (2022) BRON: WSJG	50,40 (2022)	< 67,37

Verkeer, vervoer en waterstaat – Hoofdtakveld 2

2.1 Verkeer en vervoer

Het mobiliteitsplan is klaar voor implementatie. In gesprek met de samenleving gaan we aan de slag om te bepalen welke situaties en maatregelen absoluut prioriteit hebben. Niet alles kan in één keer. De impact van de uitvoering van de maatregelen op deze begroting 2024 zal via concernrapportages worden aangegeven.

Sustainable development goals

Doelstelling

1. We houden de kwaliteit en functie van de wegen en alle civiele objecten in stand.

Maatregelen

- 1a. Het beheer en onderhoud van de civiele objecten voeren we uit vanuit het *Beheerplan Openbare Ruimte*. Het beheerplan geeft inzicht in 'hoe' en 'tegen welke kosten' de openbare ruimte wordt beheerd om de kwaliteit en functie in stand te houden. Het beheerplan openbare ruimte wordt in 2024 geactualiseerd.
- 1b. Het uitvoeren van integrale vervangingsprojecten. Bij deze reconstructieprojecten is de meerjarenplanning vanuit het Gemeentelijk Rioleringsplan leidend. Bij reconstructieprojecten wordt onderzocht of de inrichting effectiever kan, zoals het vergroenen van de openbare ruimte.
- 1c. Met het uitvoeren van grootschalig onderhoud (elementenverharding/vervanging asfaltdeklaag) handhaven we het vastgestelde kwaliteitsniveau en borgen we de veiligheid van de weggebruiker.
- 1d. Met klein onderhoud voeren we plaatselijke en kleinschalige reparaties uit aan de wegen en civiele objecten.
- 1e. We starten met de uitvoering voor de vervanging van de stalen damwand bij de Loswal.
- 1f. We voeren de projectmatige vervanging uit van de openbare verlichting, waarbij conventionele verlichting wordt aangepast naar duurzame LED-verlichting.
- 1g. We vervangen zeven fiets- en voetbruggen vanwege de technische einde levensduur.

Doelstelling

2. We gaan aan de slag met het in 2023 vastgestelde Mobiliteitsplan Papendrecht 2030.

Maatregelen

- 2a. We voeren de maatregelen uit vanuit het uitvoeringsprogramma van het Mobiliteitsplan.
- 2b. Verkeersveiligheid vormt het overkoepelende thema en is hiermee een randvoorwaarde voor alle te treffen maatregelen en/of te realiseren aanpassingen.
- 2c. Hanteren van en ontwerpen via het STOMP-principe. STOMP is de basis voor de ruimtelijke inpassing van mobiliteit. Het gaat uit van de volgende prioriteit voor de vervoerswijzen:
  - 1) Stappen; lopen
  - 2) Trappen; fietsen
  - 3) Openbaar vervoer
  - 4) Mobility as a Service (MaaS)
  - 5) Privé of Particuliere auto

Doelstelling

3. We bevorderen de verkeersveiligheid en de beleving daarvan voor alle verkeersdeelnemers.

Maatregelen

- 3a. Via de landelijke en regionale risico-gestuurde aanpak van het SPV detecteren we vroegtijdig risico's.
- 3b. We halen (vaak subjectieve) verkeersveiligheidsknelpunten en/of leefbaarheidsknelpunten op het gebied van verkeer en vervoer op. Dit vormt een aanvulling op de objectieve ongevalsgegevens.
- 3c. We creëren meer bewustzijn bij verkeersdeelnemers door middel van gedragsbeïnvloeding en verkeerseducatie.
- 3d. We maken afspraken via de Regionale Projectgroep Verkeersveiligheid over subsidie aanvragen en uitvoering van maatregelen en projecten.

Doelstelling

4. We stimuleren de regionale en lokale bereikbaarheid voor alle verkeersdeelnemers.

Maatregelen

- 4a. Ondanks het onder druk staan van de MIRT-verkenning A15 blijven we gesprekken voeren over mogelijkheden om tot een oplossing van de fileproblematiek op de A15 te komen.
- 4b. Bereikbaarheid is breder dan alleen de auto. We kijken naar koppelkansen van verschillende modaliteiten op strategische locaties, bijvoorbeeld in de vorm van hubs.

Doelstelling

5. We bevorderen de elektrische mobiliteit.

Maatregelen

- 5a. We rollen hetgeen beschreven in de integrale laadvisie uit binnen Papendrecht onder andere via het plaatsingsbeleid.
- 5b. We stellen de integrale laadvisie en het plaatsingsbeleid binnen Papendrecht vast.

2.2 Parkeren

Sustainable development goals

Doelstelling

1. We optimaliseren het gebruik van de parkeervoorzieningen, de bezetting van de parkeergarages, de overdekte fietsenstalling en het gebruik van de blauwe zones.

Maatregelen

- 1a. We stellen een Parkeervisie op voor Papendrecht. Deze parkeervisie vormt de basis voor de uitwerking van het nieuwe parkeerbeleid en parkeernormen.

2.3 Recreativeive havens

Sustainable development goals

Doelstelling

1. We houden de Jachthaven bereikbaar

Maatregelen

- 1a. Uitvoeren van het onderhoud van de haven (baggeren, verwijderen drijfvuil) in samenwerking met de gemeente Dordrecht.

2.4 Economische havens en waterwegen

Sustainable development goals

Doelstelling

1. We houden de Kooyhaven, Ketelhaven en Schaarhaven bereikbaar

Maatregelen

- 1a. Uitvoeren van het onderhoud van de havens (baggeren e.d.) in samenwerking met de gemeente Dordrecht. De Johannahaven is een particuliere haven.
- 1b. Vervanging van de kademuur bij de Loswal in de Kooyhaven. Dit vindt plaats in afstemming met omringende bedrijven.
- 1c. Uitvoering haalbaarheidsonderzoek voor vervanging en uitbereiding walstroom in de Kooyhaven

2.5 Openbaar vervoer

Sustainable development goals

Doelstelling

1. We streven naar betere aansluiting op en ontsluiting via het openbaar vervoer.

Maatregelen

- 1a. Als gemeente gaan wij niet direct over het openbaar vervoer. We blijven echter gesprekken voeren met onder andere de provincie over de gewenste upgrade van het openbaar vervoer over zowel de weg als het water. Hierbij zoeken we nadrukkelijk aansluiting bij de regionale aanpak ov zodat we meer impact kunnen maken.
- 1b. We stimuleren het gebruik van aanvullende (kleinschalige en fijnmazige) ov-systemen. Hierbij geven we een impuls aan het vervoer over water via een driejarige pilot innovatief Personenvervoer Over Water (watertaxi-achtig systeem). Daarnaast bekijken we of er mogelijkheden zijn voor aanvullend ov en oplossingen voor de zogenaamde eerste en laatste kilometer.
- 1c. We voeren groot onderhoud uit aan de drie haltesponton binnen Papendrecht. Hierin nemen we deel aan de regionale aanbesteding.

INDICATOREN EN STREEFWAARDEN				
Verkeer, vervoer en waterstaat				
Indicator	Eenheid	Waarde Papendrecht	Nederland	Streefwaarde
Verkeersongevallen (geregistreerd)	Aantal	90 (2022) BRON: VIA	Niet bekend	75 (2035)
Gewonden door verkeersongevallen	Aantal	33 (2022) BRON: VIA	Niet bekend	25 (2035)
Aantal (semi) publieke laadpunten voor elektrische auto's	Aantal stuks (1 laadpaal = 2 laadpunten)	184 (2022) BRON: WSJG	n.v.t.	300 (2025)

Economie - Hoofdtakveld 3

We hebben mooie en aantrekkelijke winkelcentra en grote en kleine bedrijventerreinen. Via het ondernemersloket en de gemeentelijke accountmanagers staat de gemeente in direct contact met ondernemers. Hiermee versterken we het lokaal en regionaal ondernemersklimaat en benutten kansen voor samenwerkingsprojecten.

De gemeente heeft op relatief weinig oppervlak een aantal significante bedrijventerreinen die een flink aantal arbeidsplaatsen vertegenwoordigen. Naast de zakelijke dienstverlening zijn de maritieme sector, vliegtuigindustrie en bouwnijverheid grote werkgevers. Dit onderscheidt het Papendrechts bedrijfsleven in de regio en maakt dit gebied toonaangevend binnen Nederland.

De directe of indirecte koppeling met het water is essentieel voor een deel van de bedrijvigheid bijvoorbeeld op bedrijventerrein Oosteind. Dit is niet alleen het grootste bedrijventerrein van Papendrecht, het is een van de belangrijkste watergebonden bedrijventerreinen. Tezamen zijn de bedrijventerreinen in de Drechtsteden een van de grootste maritieme hotspots van Nederland.

Ook op kleinere schaal in de wijk en aan huis zijn talrijke en diverse ondernemingen gehuisvest. De ondernemers- en winkeliersverenigingen zorgen voor onderlinge verbinding en maatschappelijke betrokkenheid. Ieder bedrijf heeft zijn eigen verhaal, zijn eigen passie. Dat maakt ondernemend Papendrecht verrassend, boeiend en dynamisch.

We versterken de regionale en lokale economie door samenwerking met (buur)gemeenten. Door deelname aan de Groeiagenda en Regio Deal Drechtsteden ontwikkelen we ons in een steeds meer innovatieve en concurrerende regio.

3.1 Economische ontwikkeling

Sustainable development goals

Doelstelling

1. We stimuleren het lokaal ondernemersklimaat en promotie van het bedrijfsleven.

Maatregelen

- 1a. Het voeren van accountmanagement.
- 1b. Het voeren van passend beleid op economisch relevante thema's.
- 1c. Actief opdrachtgeverschap Papendrecht Verrast en Papendrecht Verrast in business.
- 1d. Deelnemen aan werklocatie versterkende gremia (winkelcentra, bedrijventerreinen en kantoren) versterkende initiatieven. Waaronder het faciliteren van de BIZ-centrum.
- 1e. Stimuleren en aanjagen van duurzame (innovatieve) ontwikkelingen voor ondernemers, zoals circulaire economie en sociaal maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Doelstelling

2. We versterken de regionale en lokale economie door samenwerking binnen Smart Delta Drechtsteden

Maatregelen

- 2a. Opdrachtgeverschap en samenwerking regionaal economisch instrumentarium (DEAL, EDB, ROM-D) ter bevordering van werkgelegenheid, promotie, gebiedsontwikkeling en onderlinge samenwerking.
- 2b. Stimuleren, promoten en waar mogelijk faciliteren van innovatie versterkende en aanjagende initiatieven en deze via het accountmanagement te verbinden aan het bedrijfsleven.
- 2c. Lokaal uitvoering geven aan regionaal vastgestelde ambities uit Groeiagenda en Regiodeal.
- 2d. Deelnemen aan het digitale Ondernemersplein onder regie van de Kamer van Koophandel.

Doelstelling

3. We verbinden het bedrijfsleven aan onderwijs & arbeidsmarkt projecten en programma's

Maatregelen

- 3a. Faciliteren van activiteiten en projecten ten behoeve van bedrijfsleven en onderwijs (Onderwijs-Techniekroute en Netwerkevent).
- 2b. Koppelen van relevante arbeidsmarktloketten aan het bedrijfsleven.

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Sustainable development goals

Doelstelling

1. We hebben aantrekkelijke bedrijvenlocaties

Maatregelen

- 1a. Blijven investeren in passend beleid voor winkelgebieden en industrieterreinen.

3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen

Sustainable development goals

Doelstelling

3. We geven invulling aan het ondernemersloket gemeente Papendrecht

Maatregelen

- 1a. Up-to-date houden van informatie en nieuws (online en offline) en het centraal positioneren van de accountmanager.

3.4 Economische promotie

Sustainable development goals

Doelstelling

1. We promoten en lichten het succesvolle en verrassende Papendrechts bedrijfsleven uit

Maatregelen

- 1a. Papendrecht Verrast en Papendrecht Verrast in Business faciliteren.
- 1b. Samen met partnerorganisaties zoals DEAL Drechtcities promoten van Papendrecht en de Drechtsteden als vestigingslocatie en economische hotspot.

INDICATOREN EN STREEFWAARDEN				
Economie				
Indicator	Eenheid	Waarde Papendrecht	Nederland	Streefwaarde
Vestigingen bedrijven	Aantal vestigingen per 10.000 inwoners	988 (2022) BRON: KvK	1.305 (2022)	= 988 (2024)

Onderwijs - Hoofdtakveld 4

4.1 Openbaar basisonderwijs Sustainable development goals

Doelstelling

1. We voeren onze wettelijke verplichtingen uit ten aanzien van de continuïteit van het openbaar basisonderwijs.

Maatregelen

- 1a. Wettelijk toezicht houden op het openbaar basisonderwijs gericht op de continuïteit van het onderwijs door het beoordelen van statutenwijziging en het benoemen van de leden van de Raad van Toezicht.

4.2 Onderwijshuisvesting Sustainable development goals

Doelstelling

1. We voeren onze wettelijke verplichtingen uit ten aanzien van passende onderwijshuisvesting.

Maatregelen

- 1a. Uitvoering geven aan het nieuwe Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) 2023-2032.
- 1b. In 2023 is een voorlopig stedenbouwkundig ontwerp voor het realiseren van duurzame toekomstbestendige huisvesting van het voorgezet onderwijs opgesteld. Na uitwerking van het structuurontwerp van de gebouwen door een architect, waarvoor in september 2023 een voorbereidingskrediet is gevraagd, kan het definitieve stedenbouwkundig ontwerp na de zomer van 2024 worden vastgesteld. Op basis daarvan zal een concreet investeringsvoorstel worden gedaan.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Sustainable development goals

Doelstelling

1. We streven ernaar iedereen met gelijke kansen zijn of haar talenten te laten ontwikkelen

Maatregelen

- 1a. Realiseren van een voldoende voorschools aanbod (in kwantiteit en kwaliteit) voor kinderen van ouders die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag en voor kinderen met een (risico op) (taal)achterstand als onderdeel van het onderwijsachterstandenbeleid.
- 1b. Uitvoeren van de wettelijke taken op het gebied van leerlingenvervoer, leerplicht en voortijdig schoolverlaten, en toezicht op de kwaliteit van de kinderopvang.
- 1c. Uitvoeren van de regionale aanpak laaggeletterdheid om inwoners die moeite hebben met basisvaardigheden (taal, rekenen, digitale vaardigheden) te ondersteunen door middel van les- en leeractiviteiten.
- 1d. Versterken van de verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp via het uitvoeren van de regionale en lokale educatieve agenda en de routekaart Jeugd.

Doelstelling

2. We stimuleren en faciliteren een betere aansluiting van onderwijs en arbeidsmarkt

Maatregelen

- 2a. Aanpak (jeugd)werkloosheid vanuit het regionaal programma Arbeidsmarkt Drechtsteden, onder meer door de inzet van matchmakers (van opleiding naar werk voor mensen zonder kwalificatie tot en met MBO2) en via de Sociale Dienst Drechtsteden.

INDICATOREN EN STREEFWAARDEN				
Onderwijs				
Indicator	Eenheid	Waarde Papendrecht	Nederland	Streefwaarde
Jongeren zonder werk en onderwijs	Aantal jongeren van 15-27 jaar zonder werk en onderwijs per 10.000 inwoners	679 (2020) BRON: WSJG	824	< 679
Relatief verzuim	Relatief verzuim per 1.000 leerlingen	7 (2022)	24	≤ 7

Sport, cultuur en recreatie - Hoofdtakveld 5

5.1 Sportbeleid en activering

Sustainable development goals

Doelstelling

1. We bevorderen een gezonde en sportieve leefomgeving voor alle doelgroepen

Maatregelen

- 1a. In samenwerking met Team BOR verkennen we de mogelijkheden om te sporten, te bewegen en te recreëren in de openbare ruimte. We streven naar een beweegvriendelijke omgeving. Afhankelijk van de resultaten van het behoefteonderzoek onder inwoners, kunnen in 2024 voorbereidingen worden getroffen voor het verbeteren van mogelijkheden voor sporten en bewegen in de openbare ruimte.

Doelstelling

2. We werken via sporten aan een gezonde levensstijl en bevorderen de sociale ontwikkeling.

Maatregelen

- 2a. Vanuit de samenwerking Brede Specifieke Uitkering 'Brede SPUK' zetten we in op bevordering van bewegen voor alle doelgroepen, zodat meer inwoners voldoen aan de Beweegrichtlijnen. Dat doen we door uitvoering te geven aan het Vitaliteitsakkoord, vanuit een stuurgroep met een coördinator en de Brede Regeling Combinatiefuncties.
- 2b. We faciliteren sportaanbieders bij hun educatieve taak om zoveel mogelijk inwoners met sport en bewegen in aanraking te brengen. Dat doen we door verenigingsondersteuning met een verenigingsadviseur, het organiseren van een sportcafé en het stimuleren van de organisatie van sportactiviteiten door verenigingen door uitvoering te geven aan de regeling jeugdsportsubsidie.
- 2c. Uitvoeren van de interventie 'Stapje fitter': activeren van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en statushouders door middel van sport en bewegen, leefstijlcoaching, budgetcoaching en diëtetiek.

5.2 Sportaccommodaties

Sustainable development goals

Doelstelling

1. We behouden en bieden waar nodig versterking van goede sportvoorzieningen.

Maatregelen

- 1a. Regelmatig overleg met Sportaanbieders ('vinger aan de pols').
- 1b. Ondersteunen van duurzaamheidsmaatregelen.
- 1c. Uitvoeren haalbaarheidsonderzoek om binnen het gebied Van der Palmstraat te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor positionering van een sporthal.

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Sustainable development goals

Doelstelling

1. We bevorderen samenwerking en verbinding en stimuleren ontmoeting door cultuur (zie ook businesscase cultuur)

Maatregelen

- 1a. Intensiveren van de samenwerking tussen gesubsidieerde aanbieders om te komen tot een gezamenlijk cultureel aanbod wat een bijdrage levert aan doelstellingen van het bestuursakkoord
- 1b. Cultuur(uitingen) gebruiken ter ondersteuning van doelen binnen het sociaal domein en onderwijs, zoals bijvoorbeeld cultuur inzetten bij mensen met dementie ter verbetering van hun situatie, theatervoorstelling 'over vechtscheidingen' onder begeleiding van jeugdhulp etc.
- 1c. Aandacht voor inclusiviteit (betaalbaarheid voor alle inwoners) cultuurdeelname (sport/cultuurfonds).
- 1d. Realisatie vraaggericht cultuurmenu op Papendrechtse scholen.
- 1e. Onderzoeken hoe door positionering van een MFA in de buurt van het theater 'samengebruik' van de accommodatie(s) makkelijker is te realiseren.

Doelstelling

2. We intensiveren perspectief van de lokale cultuurgeschiedenis Papendrecht.

Maatregelen

- 2a. Vorm en inhoud geven aan erfgoedverkenning
- 2b. Onderzoeken mogelijkheden invulling Cultuur Historisch Evenement bij uitwerking van het Evenementenbeleid.

5.4 Musea

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Goed beheren van de collectie moderne kunst uit voormalig Museum De Rietgors

Maatregelen

- 1a. Het eigen beheer van het niet in Dordrecht ondergebrachte deel van de collectie moderne kunst uit voormalig Museum De Rietgors uit laten voeren door vrijwilligers.
- 1b. Zorgen voor voldoende vrijwilligers met voldoende kennis van zaken.

5.5 Cultureel erfgoed

Sustainable development goals

Doelstelling

1. Behoud van het dijklint en de historische structuren die bijdragen aan de identiteit van Papendrecht

Maatregelen

- 1a. Borgen en bewaken van de kwaliteit van de historische structuren bij initiatieven van derden en herinrichting van delen van het dijklint die in 2024 uitgevoerd gaat worden.
- 1b. Ondersteunen onderhoudsmaatregelen voorgevels van beeldbepalende panden Dijklint door verstrekken subsidie.
- 1d. Bewaken behoud cultuurhistorische identiteit van het dijklint bij ontwikkelingen rond waterveiligheid (toekomstige dijkversterkingen).

Doelstelling

2. Versterken rol cultureel erfgoed

Maatregelen

- 2a. Via de erfgoedtafel Waterdriehoek, borgen van ons maritiem en cultureel erfgoed.

5.6 Media

Sustainable development goals

Doelstelling

1. We ondersteunen het bibliotheekconcept voor ontmoeting en zelfredzaamheid.

Maatregelen

- 1.a In overleg met bibliotheek verder invulling geven aan uitbreiding functie ontmoeting en zelfredzaamheid.
- 1.b Stimuleren overleg en samenwerking hierover met andere cultuuraanbieders in Papendrecht.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Sustainable development goals

Doelstelling

1. We werken aan een groene, ecologisch verantwoorde (klimaatadaptieve en natuurinclusieve) omgeving.

Maatregelen

- 1a. Het beheer en onderhoud van het groen voeren we uit vanuit het Beheerplan Openbare Ruimte. Belangrijk uitgangspunt bij het groenbeheer is Papendrecht aantrekkelijk maken en houden voor mens, dier en natuur (natuurinclusief Papendrecht) en het gemiddeld realiseren van beeldkwaliteit B, met uitzondering van een deel van het centrum en de begraafplaats, waar we

- gemiddeld beeldkwaliteitsniveau A realiseren. Met ingang van 2024 voeren we hierbij voor € 110.000,- extra groot onderhoud uit.
- 1b. Planmatige vervanging en uitbreiding bomen en ander groen. Hiervoor ronden we eerst de voorbereiding af waarna we starten met vervanging en uitbreiding. In het kader van klimaatadaptatie zetten we hierbij in op het vasthouden van water en het voorkomen en beperken van hittestress door o.a. schaduwrijke routes. Dit bekostigen we uit het nieuwe investeringskrediet van € 215.000,- per jaar.
  - 1c. Het onderhoud van bosplantsoen richten we op het versterken en behouden van natuurwaarden in een groot deel van de ecologische hoofdstructuur van Papendrecht. We voeren dit uit overeenkomstig het Meerjarenonderhoudsplan Bosplantsoen dat in 2023 is opgesteld.
  - 1d. Via het structurele natuurvriendelijk maaibeheer wordt verder gebouwd op de al ontwikkelde biodiversiteit. Zo zorgen we voor diverse flora en voor voedsel, schuilgelegenheid en huisvesting voor fauna.
  - 1e. Samenwerken met inwoners en maatschappelijke partners aan een natuurinclusief Papendrecht. Dit doen we onder andere door (communicatie en participatie) activiteiten (zoals de plantenuitdeeltactie i.h.k.v. de dag van de biodiversiteit). We versterken - en geven ruimte aan - maatschappelijk initiatief op het gebied van biodiversiteit en groene klimaatadaptatie op particulier terrein en in openbaar gebied. Voorbeelden hiervan zijn het beplanten van boomspiegels, het aanleggen van geveltuintjes, het stimuleren van groenadoptie, groene schoolpleinen en citizen science (icoonsoorten).

Doelstelling

2. We richten de groene omgeving speel- en beweegvriendelijk in en versterken de recreatieve functie.

Maatregelen

- 2a. Buitenspeelruimtes inspecteren, onderhouden en indien nodig en mogelijk vervangen. We houden een veelzijdig speelaanbod in stand. Daarbij schenken we naast het vervangen van speeltoestellen ook aandacht aan andere vormen van buiten spelen zoals natuurlijk spelen en andere speelaanleidingen dan speeltoestellen.
- 2b. We verkennen de mogelijkheden om te sporten, te bewegen en te recreëren in de openbare ruimte. We streven naar een beweegvriendelijke omgeving. Afhankelijk van de resultaten van het behoefteonderzoek onder inwoners, kunnen in 2024 voorbereidingen worden getroffen voor het verbeteren van mogelijkheden voor sporten en bewegen in de openbare ruimte.

INDICATOREN EN STREEFWAARDEN				
Sport, cultuur en recreatie				
Indicator	Eenheid	Waarde Papendrecht	Nederland	Streefwaarde
Buurt is voldoende groen	Percentage (helemaal) mee eens	75% (2018) BRON: WSJG	83% (2023)	≥ 75%
Tevredenheid speelvoorzieningen (kinderen t/m 12 jaar)	Percentage (zeer) tevreden	59% (2018) BRON: WSJG	74% (2023)	≥ 74%

Sociaal Domein - Hoofdtakveld 6

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Deel 1 (Wijkgericht werken)

Samenkracht gaat over het samen met elkaar van betekenis te zijn voor de woon- en leefomgeving, met aandacht voor verbondenheid. Wijkgericht Werken richt zich op ontmoeting in de wijk en zelfredzaamheid van een brede doelgroep zonder specifieke zorgvragen. Eén van de doelstellingen van wijkgericht werken is het percentage van zelfredzame bewoners, waarin mogelijkheden liggen om in de buurt een handje te helpen, zo hoog mogelijk te houden. Wijkgericht Werken verbindt, ondersteunt, verlaagt drempels en stimuleert. Inzet is om goede ideeën op te halen en initiatieven te ondersteunen die bijdragen aan het vergroten van de leefbaarheid in wijken en het versterken van sociale samenhang.

Sustainable development goals

Doelstelling

1. We dragen bij aan de zelfredzaamheid van onze inwoners

Maatregelen

- 1a. We zorgen voor verbinding en ontmoeting in wijken, buurten en straten
- 1b. We ondersteunen inwoners met het organiseren van activiteiten
- 1c. Stimuleren van initiatieven die bijdragen aan versterking van een fijne woonomgeving

Deel 2 (Welzijn)

De gemeente streeft naar een gezond, veilig, sterk, sociaal en inclusief Papendrecht, waarin mensen zorgen voor zichzelf en voor elkaar. Ze stimuleert en faciliteert de zelf- en samenredzaamheid van inwoners en zorgt daarnaast voor passende ondersteuning, zodat zoveel mogelijk mensen zelfstandig kunnen wonen en meedoen aan de samenleving. Met een integraal sociaal domein breed plan (het Kompas Sociaal Domein dat we in 2024 herijken) sturen we op onze te bereiken maatschappelijke doelstellingen. Het Kompas geeft richting en bindt onderwerpen die binnen het sociaal domein spelen. Jaarlijks wordt een uitvoeringsagenda vastgesteld.

Sustainable development goals

Doelstelling

1. We begeleiden inwoners van alle leeftijden laagdrempelig om grotere problemen te voorkomen of hulpvragen te normaliseren.

Maatregelen

- 1a. We pakken problemen preventief aan door onder meer de inzet van de Sociaal Raadslieden, (school)maatschappelijk werk, buurtbemiddeling, autismepoli en het Adviespunt Scheiding, Kind & Ouderschap.
- 1b. We ondersteunen lokale initiatieven zoals de werkgroep Ontmoeting, het Odensehuis, inloop De Spil en Stichting Vluchtelingenwerk.

Doelstelling

2. We vergroten de zelfredzaamheid van onze inwoners zodat ze naar vermogen mee kunnen doen in de samenleving.

Maatregelen

- 2a. We begeleiden via jeugd- en jongerenwerk Support kinderen en jongeren.
- 2b. We stimuleren sociale binding en eigen initiatief via het platform PuurPapendrecht.

Doelstelling

4. We stimuleren de (duurzame) inzet van mantelzorgers.

Maatregelen

- 3a. We bieden passende ondersteuning via Sterk Papendrecht aan mantelzorgers bijvoorbeeld door middel van de inzet van mantelzorgconsulenten en respijtzorg.
- 3b. We waarderen (jonge) mantelzorgers door onder andere het uitgeven van een mantelzorgcompliment en aandacht in de week van mantelzorg.

Doelstelling

5. We stimuleren de (duurzame) inzet van vrijwilligers.

Maatregelen

- 4a. We stimuleren vrijwilligerswerk via het Vrijwilligerspunt bijvoorbeeld door het bieden van informatie, promotie en het organiseren van NLdoet. Ook houden we het platform PuurPapendrecht online.
- 4b. We helpen vrijwilligersorganisaties via het Vrijwilligerspunt waar nodig met werving, scholing en het ontwikkelen van vrijwilligersbeleid.
- 4c. We waarderen vrijwilligers aan de hand van vrijwilligersverhalen en de viering van de nationale dag van de vrijwilliger.

Doelstelling

6. We ondersteunen statushouders in hun weg naar integratie en participatie in de Nederlandse samenleving.

7.

Maatregelen

- 5a. We begeleiden inburgeraars via een brede intake, het aanbieden van een leerroute, ontwikkelen naar werk en maatschappelijke begeleiding.

6.2 Wijkteams

Sustainable development goals

Doelstelling

1. We zorgen voor een goede samenwerking met Sterk Papendrecht

Maatregelen

- 1a. Opstellen van prestatiegerichte (subsidie)afspraken met Sterk Papendrecht die continu stapsgewijs worden doorontwikkeld. De afspraken zijn gericht op maatschappelijke relevantie met aandacht voor kwaliteit, inhoudelijke effecten, procesresultaten en doorontwikkeling collectief aanbod.
- 1b. Regelmatig overleg met Sterk Papendrecht om te sturen op onze beleidsdoelstellingen

6.3 Inkomensregelingen

Sustainable development goals

Doelstelling

1. We versterken de bestaanszekerheid van onze inwoners.

Maatregelen

- 1a. We zorgen voor een robuust sociaal vangnet door het uitvoeren van de Participatiewet en aanverwante minimaregelingen.
- 1b. We voeren, samen met onze maatschappelijke partners, het actieplan Armoede uit, waarbij we ons richten op gerichte communicatie, een samenhangend netwerk van hulporganisaties en passende ondersteuning.
- 1c. We bestrijden energiearmoede door middel van onder meer de Energiehulp en de witgoedregeling.
- 1d. Het voortzetten van het project Energiecrisis en Armoede om te compenseren in de voor 2024 ontbrekende maatregelen van de Rijksoverheid

Doelstelling

1. We voorkomen en bestrijden problematische schulden bij inwoners.

Maatregelen

- 2a. We zorgen met een sluitende schuldhulproute voor vroegsignalering van inwoners met schulden, een passend hulpaanbod en nazorg.
- 2b. We voorkomen huisuitzettingen vanwege betalingsachterstanden via afspraken met Woonkracht10 en Sterk Papendrecht.

6.4 Begeleide participatie

Sustainable development goals

Doelstelling

1. We ondersteunen inwoners met een algemene bijstandsuitkering om de stap naar werk te zetten en/of te participeren naar vermogen.

Maatregelen

- 1a. We bieden lokaal participatieplekken om inwoners te activeren.

6.5 Arbeidsparticipatie

Sustainable development goals

Doelstelling

1. We ondersteunen inwoners met een algemene bijstandsuitkering om de stap naar werk te zetten en/of te participeren naar vermogen.

Maatregelen

- 1a. We begeleiden, via de GR Sociaal, zoveel mogelijk mensen naar een passende (werk-)plek.
- 1b. We herijken in 2024 het beleid Werk en Inkomen aan de hand van lokale verwachtingen, ontwikkelingen en wensen en de veranderende doelgroep in het bijstandsbestand.

6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo)

Sustainable development goals

Doelstelling

1. We streven ernaar dat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen.

Maatregelen

- 1a. We bieden op maat, geïndiceerde hulp en ondersteuning gericht op sociaal en persoonlijk functioneren en het voeren van een huishouden, via uitvoering van de Wmo door de Sociale Dienst Drechtsteden.
- 1b. Via de Uitvoeringsagenda Wonen en zorg senioren werken we samen met partners aan maatregelen die - onder meer- sturen op een geschikt woningaanbod, inzet van eHealth en domotica, en re-ablement.

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

Sustainable development goals

Doelstelling

1. We streven ernaar dat inwoners kunnen deelnemen aan het maatschappelijk leven.

Maatregelen

- 1a. We versterken de verbinding tussen de algemene en maatwerkvoorzieningen door verdere ontwikkeling van goede integrale klantroutes, waarbij de Sociale Dienst Drechtsteden en Sterk Papendrecht samenwerken via het no wrong door principe en het principe, "zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig" ("Wmo naar de voorkant").
- 1b. Via de Uitvoeringsagenda Wonen, zorg & senioren werken we samen met partners aan maatregelen die - onder meer- sturen op een zinvolle invulling van de dag, vitale ouderen en vrijwilligerswerk.

6.72 Maatwerkdienstverlening 18- Sustainable development goals

Doelstelling

1. We zorgen dat jeugdigen die hulp nodig hebben zoveel mogelijk in de (eigen) thuisomgeving geholpen worden.

Maatregelen

- 1a. We treffen voorzieningen voor snelle, tijdige en passende ondersteuning via het jeugdteam van Sterk Papendrecht en de ingekochte diensten bij de Dienst SOJ.

Doelstelling

2. We zorgen dat jeugdigen die hulp nodig hebben van kwalitatief goede hulp gebruik kunnen maken, gericht op het duurzaam voorkomen en/of oplossen van problemen.

Maatregelen

- 2a. We zetten in op het verbeteren van de kwaliteit van het jeugdhulpaanbod via het maken van afspraken over KPI's met het jeugdteam welke hierop gericht zijn.
- 2b. We gaan datagedreven werken verder vormgeven, met als doel om meer sturing op kwaliteit en kosten te realiseren. Dit volgt onder meer uit de Routekaar Jeugd.

6.81 Geëscaleerde zorg 18+ Sustainable development goals

Doelstelling

1. We zorgen in regionaal verband voor voldoende plekken maatschappelijke opvang en beschermd wonen.

Maatregelen

- 1a. We bereiden ons in regionaal verband voor op de doordecentralisatie van beschermd wonen naar beschermd thuis.

6.82 Geëscaleerde zorg 18- Sustainable development goals

Doelstelling

1. We zorgen dat jeugdigen zich in een veilige omgeving kunnen ontwikkelen door enerzijds in te zetten op voorkoming van escalaties, en anderzijds waar escalatie niet voorkomen kan worden de jeugdige uit de onveilige situatie halen.

Maatregelen

- 1a. We zetten in op het verbeteren van de samenwerking in de jeugdbeschermingsketen (regionale Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming).

INDICATOREN EN STREEFWAARDEN

Sociaal Domein				
Indicator	Eenheid	Waarde Papendrecht	Nederland	Streefwaarde
Huishoudens zonder voorzieningen	Percentage t.o.v. totaal huishoudens	78,5% (2022, 2 ^e helft) BRON: WSJG	80,1%	≥ 78,5%
Huishoudens met bijstandsuitkeringen	Percentage t.o.v. totaal huishoudens	3,6% (1-12-2022) BRON: WSJG	4,8%	≤ 3,6%
Huishoudens met problematische schulden	Percentage t.o.v. totaal huishoudens	6,8% (2020) BRON: WSJG	7,9%	≤ 6,8%
Zelfstandig wonend 70+jaar	Per 1.000 inwoners doelgroep	975 (Q2 2023) BRON: WSJG	951	> 975
Eenzaamheid	Percentage volwassenen (19+) met een hoge emotionele/sociale eenzaamheidsscore.	46,5% (2020)	47%	< 46,5%

Volksgezondheid en milieu - Hoofdtakveld 7

7.1 Volksgezondheid Sustainable development goals

Doelstelling

1. We bevorderen de gezondheid van onze inwoners

Maatregelen

- 1a. We herijken het lokaal gezondheidsbeleid als integraal onderdeel van (Kompass) sociaal domein.
- 1b. We stellen een lokaal hitteplan op.
- 1c. We voeren het plan van aanpak brede SPUK uit, met als doel onder andere het terugdringen van gezondheidsachterstanden (waaronder Kansrijke Start) en het bevorderen van een gezonde leefstijl bij onze inwoners.
- 1d. We zetten het herziene Vitaliteitsakkoord voort.

Doelstelling

2. We werken aan het verkleinen van gezondheidsverschillen sociaaleconomische positie

Maatregelen

- 2a. We voeren het plan van aanpak brede SPUK uit, met als doel onder andere het terugdringen van gezondheidsachterstanden (waaronder Kansrijke Start) en het bevorderen van een gezonde leefstijl.

7.2 Riolering Sustainable development goals

Doelstelling

1. We investeren in een goede kwaliteit van riolering en stedelijk water

Maatregelen

- 1a. Invulling geven aan de wettelijke zorgplichten voor inzameling en transport van stedelijk afvalwater, inzameling en verwerking van hemelwater en het in openbaar gebied treffen van maatregelen om de grondwaterstand te reguleren, zoals verwoord in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP).
- 1b. Vervanging van riolering wordt integraal opgepakt samen met vervanging van wegen, groen en het toepassen van klimaatadaptieve maatregelen. Regenwater wordt afgekoppeld en opgevangen in waterbergende fundering, in het groen en vertraagd afgevoerd naar het oppervlaktewater en grondwater.
- 1c. De riolering en rioolgemaal worden preventief onderhouden en geïnspecteerd. Maatregelen voeren we uit naar aanleiding van de resultaten van de inspecties en op basis van meldingen en calamiteiten. De vervanging van de rioolgemaal en haar onderdelen vindt kwaliteit gestuurd plaats.
- 1d. Bij alle nieuwbouwwontwikkelingen wordt ingezet op een klimaatbestendige inrichting en als eis gesteld dat minimaal 20 mm neerslag op eigen terrein wordt vastgehouden.
- 1e. In 2024 wordt het GRP 2024-2028 ter besluitvorming aan de gemeenteraad aangeboden. Hierin is eveneens de thema klimaatstrategie opgenomen.

- 1f. Het waarborgen van de doorstroming door het onderhouden van de watergangen. In 2024 worden de A-watergangen door het waterschap gebaggerd, de gemeente draagt fors bij in de afvoer en verwerking van de bagger. Daarnaast wordt er onderzoek verricht naar mogelijkheden om de waterkwaliteit, ecologie en visstand te verbeteren.

Doelstelling

2. We beperken de gevolgen van klimaatverandering met klimaatadaptatie

Maatregelen

- 2a. Samen met de buurgemeenten en het Waterschap implementeren van een gemeenschappelijk uitvoeringsplan Klimaatadaptatie 2023-2027 voor de polder Alblasserwaard-Vijfheerenlanden.
- 2b. Opstellen van een maatregelplan om de negatieve effecten van hevige regenbuien, langdurige droogte en extreme hitte te beperken. De hieruit volgende projecten worden opgenomen in het meerjarenplan van het GRP. Verder worden lokale en regionale klimaatadaptatieprojecten gerealiseerd, hiervoor is financiële steun beschikbaar gesteld vanuit het Rijk.
- 2c. Bij vervanging van riolering en reconstructie van wegen toepassen van klimaatadaptieve maatregelen. Hierbij wordt aanvullende waterberging in de wegfundering en in het groen gerealiseerd. Met de aanleg van drainage wordt regenwater afgevoerd naar het grondwater en het oppervlaktewater. Met extra groen wordt bijgedragen bij het creëren van meer schaduw en verkoeling.
- 2d. Als gemeente in samenwerking met partners als Woonkracht10 en andere organisaties, het stimuleren van een klimaatadaptieve inrichting op privaat (en publiek) terrein. Activiteiten zijn gericht op voorlichting, het bevorderen van vergroenen van tuinen, zoals het gratis ophalen van tegels, aandacht voor zuinig omgaan met water en als gemeente het goede voorbeeld geven in de openbare ruimte.

7.3 Afval

Sustainable development goals

Doelstelling

1. We vervullen onze wettelijke taak op het gebied van het inzamelen van huishoudelijk afval

Maatregelen

- 1a. Het laten inzamelen van huisvuil, afkomstig van bewoners aan huis, van ondergrondse en bovengrondse containers in de wijken en van het afvalbrengstation.
- 1b. Uitvoeren van de gemeentelijke afvaltaak en andere daarmee samenhangende taken, zoals straatreiniging en rattenbestrijding. Deze taken en ontwikkelingen zo mogelijk regionaal afstemmen met gemeenten en afvalverwerkers.
- 1c. Onderhouden, beheren en vervangen van de inzamelvoorzieningen.
- 1d. Voorbereiden van nieuwe contractvorming van de afvalinzameling met ingang van 1 januari 2026. In dit proces trekken we regionaal op met de andere vier deelnemende Drechtsteden-gemeenten.

Doelstelling

2. We bevorderen de inzameling van grondstoffen en de reductie van het restafval conform de VANG doelstelling maximaal 100 kg restafval per inwoner en 75% hergebruik

Maatregelen

- 2a. Het op een maximale loopafstand van 300 meter inzamelen van restafval in ondergrondse of bovengrondse containers.
- 2b. Het hanteren van een recycletarief voor het restafval, waarbij de bewoners per aanbidding een bedrag betalen.

- 2c. Het aan huis of dicht aan huis inzamelen van herbruikbare grondstoffen om bij te dragen aan circulaire economie. Dit betreft groente, fruit, tuinafval en etensresten, plastic-, blik- en drinkpakken en oud papier en karton.
- 2d. Het stimuleren en ondersteunen van de bewoners met hulp van onder andere afvalcoaches, een publiekscampagne en andere acties in de voorlichting van het goed scheiden huishoudelijk afval en het hergebruik hiervan. Toezicht en handhaving zijn onderdeel van dit takenpakket.

7.4 Milieubeheer

Sustainable development goals

Doelstelling

1. We zetten in op een veilige en gezonde omgeving en een prettig woon-, werk- en leefklimaat.

Maatregelen

- 1a. Regie voeren op de uitvoering van 'Jaarprogramma 2024 uitvoering milieutaken door OZHZ', waarin lokale prioriteiten zijn opgenomen. Die lokale prioriteiten zijn een plan uitwerken om asbestdaken binnen de gemeente substantieel te verminderen, uitvoering omgevingswet op milieuthema's, ondermijning en de E-agenda.
- 1b. Advisering over vergunningverlening Chemours/DuPont. De nadruk ligt op het verlagen en waar mogelijk naar nul terugbrengen van emissies naar lucht, water en bodem en op de aanpak van de gevolgen van eerdere emissies, die met name tot uitdrukking komen in de bodem.
- 1c. Uitvoeren van maatregelen uit het Schone Lucht Akkoord (SLA), waaronder acties op het gebied van mobiliteit, inkoop en communicatie over houtstook. Papendrecht is door de ligging langs autowegen en rivieren een aandachtsgebied en heeft de verplichting jaarlijks de luchtkwaliteit te monitoren (jaarlijkse rapportage richting Ministerie).
- 1d. In overleg met de projectleider de implementatie en uitvoering van de omgevingswet op milieuthema's uitwerken, onder andere ten behoeve van het omgevingsplan, projectontwikkelingen, woningbouwopgaven (geluid en omgevingsveiligheid).
- 1e. Uitvoering van de bodemsaneringstaken overgedragen vanuit provincie naar gemeente na invoering van de Omgevingswet (uitvoering blijft bij OZHZ).
- 1f. Deelname aan het platform Hoogspanning.
- 1g. De belangen van Papendrecht goed behartigen bij een project van EZK (ministerie van Economische Zaken) over het aanleggen van een nieuwe 380 kV verbinding door Tennet. Papendrecht ligt in het onderzoeksgebied van EZK. Ambtelijk sluiten we aan de belangen van onze gemeenten goed voor het voetlicht te brengen. Het gaat hier niet om een actieve betrokkenheid, maar om het monitoren.
- 1h. Het medio 2024 vaststellen van het actieplan geluid.

7.5 Begraafplaatsen/crematoria Sustainable development goals

Doelstelling

1. We streven naar een gepaste beleving (parkachtige sfeer en rust) bij de bezoekers van de begraafplaats.

Maatregelen

- 1a. Het op A-niveau onderhouden van het groen op de begraafplaats.
- 1b. Het onderhouden van de zitgelegenheden en paden.
- 1c. Het doorlopend zorgdragen voor een actuele en gedigitaliseerde administratie van de begraafplaats.
- 1d. Het voortzetten van de voorbereiding voor de herinrichting begraafplaats.

INDICATOREN EN STREEFWAARDEN				
Volksgezondheid en milieu				
Indicator	Eenheid	Waarde Papendrecht	Nederland	Streefwaarde
Huishoudelijk restafval	Kg per inwoner	212,6 kg (2022) BRON: CBS	183 kg (2022)	125 kg in 2024
Hergebruik grondstoffen	Bronscheidingspercentage	59% (2021) BRON: HVC	Steden uit klasse B 64% (2021)	75% in 2025
Totale hoeveelheid huishoudelijk afval	Kg huishoudelijk afval totaal	601 kg (2021) BRON: Benchmark NVRD	Steden uit klasse B 529 kg (2021)	529 kg in 2024

CO2-reductie als gevolg van recyclen grondstoffen	CO2-reductie kg per inwoner	83 kg (2021) BRON: Benchmark NVRD	Steden uit klasse B 109 kg (2021)	109 kg in 2024
Fijnstof (lange termijn PM10)	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	Gemiddeld 17,7 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (2021) BRON: RIVM	16,4 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (2021)	Op alle meet/rekenpunten: 15 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
Beweegt voldoende	% personen ouder dan 19 jaar dat voldoet aan de Beweegrichtlijn	43% (2020) Bron: WSJG	50,4%	> 43%

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing - Hoofdtakveld 8

8.1 Ruimtelijke ordening

Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. De verwachting is dat de invoering van de Omgevingswet niet vlekkeloos zal verlopen gezien de complexiteit van de nieuwe wetgeving. De invoering is een doorlopend proces die de nodige capaciteit vergt vooral vanuit de lijnorganisatie. Daar wordt ook een knelpunt voorzien gelet op de huidige beschikbare capaciteit en de krapte op de arbeidsmarkt. Overigens wordt ook per 1 januari 2024 de Wkb ingevoerd (Wet kwaliteitsborging voor het bouwen).

Sustainable development goals

Doelstelling

1. We zetten in op een goede toedeling van functies aan locaties binnen de fysieke leefomgeving.

Maatregelen

- 1a. We streven naar de vaststelling van de omgevingsvisie 2.0 kwartaal drie.
- 1b. We werken aan het omzetten van het omgevingsplan, tijdelijk deel naar een omgevingsplan nieuwe stijl en streven daarbij naar vaststelling in kwartaal 1 voor wat betreft het thema bodem. Daarnaast streven wij naar het vaststellen van meerder thema's zoals bouwen.
- 1c. We zijn zorgvuldig en consequent in vergunningverlening, toezicht en handhaving op basis van het vastgestelde VTH-beleidsplan 2023-2027 en de daarin vastgestelde prioritering.
- 1d. Door middel van monitoring en evaluatie brengen we eventuele verbeterpunten in kaart.
- 1e. We zorgen voor borging van de werkprocessen met betrekking tot de Omgevingswet en Wkb in de lijnorganisatie. Zowel organisatorisch als op het gebied van ICT.
- 1f. We organiseren spreekuren om klanten goed te kunnen adviseren en ondersteunen met het oog op de nieuwe wetgeving.

Doelstelling

2. We bouwen en dragen bij aan de bouw van voldoende, kwalitatief hoogwaardige woningen conform het Woonplan 2020-2030 voor zoveel mogelijk doelgroepen.

Maatregelen

- 2a. Het leveren van een actieve bijdrage aan de planontwikkeling binnen de fysieke leefomgeving zowel bij eigen ontwikkelingen als bij initiatieven van derden. Gedacht kan worden aan het project Douwes Dekkerlaan en Poldermolen.
- 2b. Ontwikkelingen worden vormgegeven op een manier die past bij de groeistrategie, strevend naar een goede omgevingskwaliteit zoals volgt uit de omgevingsvisie.
- 2c. Bij wijzigingen van het omgevingsplan in het kader van ontwikkellocaties en in gevallen waarin de raad bindend advies recht heeft, wordt de raad actief betrokken.

Doelstelling

2. We verbeteren de structuur en het functioneren van het centrum.

Maatregelen

- 3a. Opstellen centrumvisie om een toekomstige kwaliteitsbeleving in een bruisend centrum te realiseren inclusief verbinding naar de Jachthaven. Deze visie zal naar een intensief participatief proces Q3 2024 worden opgeleverd ter besluitvorming in de raad.

8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Sustainable development goals

Doelstelling

1. We verbeteren de ruimtelijke structuur en kwaliteit en het functioneren van het centrum.

Maatregelen

- 1a. Gunning en ontwerp t.b.v. bouw PC Hoofthoek 180.
- 1b. Gunning en ontwerp t.b.v. bouw Veerpromenade.
- 1c. Uitvoeren van een studie naar de structuur van het Marktplaatsplein.
- 1d. Maken van keuzes t.a.v. het Marktplaatsplein om het plein beter te laten functioneren en te vergroenen.

8.3 Wonen en bouwen

We willen dat iedereen met plezier woont in Papendrecht en kiezen voor een duurzame ontwikkeling van Papendrecht met meer aandacht voor elkaar en voor de leefomgeving. Goed wonen betekent veilig, duurzaam en met alle benodigde faciliteiten voor inwoners van jong tot oud. We zetten in op bouwen voor alle doelgroepen en specifiek voor starters en voor kwetsbare groepen. De energietransitie speelt een belangrijke rol binnen wonen en raakt iedereen. We willen bijdragen aan het verkleinen van energiearmoede en onze inwoners helpen bij het besparen van energie. We zetten hiervoor energiecoaches in en we investeren in het verduurzamen van wijken. Zo gaan we samen op weg naar een duurzaam Papendrecht.

We zetten als gemeente in op duurzaam, klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen.

Sustainable development goals

Doelstelling

1. We dragen bij aan de bouw van voldoende kwalitatief hoogwaardige woningen conform Woonplan 2020-2030.

Maatregelen

- 1a. We voeren het Papendrechts Woonplan 2020-2030 uit met daarbij aandacht voor alternatieve samenlevingsvormen.
- 1b. We voeren de samenwerkingsafspraken met Woonkracht10 en de Combiraad (PALT) 2024-2025 uit.
- 1c. Het participeren in de verdere ontwikkeling van Kraaihoek door actief deel te nemen aan het project 'Zorgzame buurt' van Woonkracht10.
- 1d. Uitvoering geven aan de Agenda huisvesting kwetsbare groepen (het gaat om mensen die niet vallen onder de reguliere urgentieregeling), onder andere via de woontraining en de herstelwoning.

- 1e. We onderzoeken waar kansen liggen voor verantwoord verdichten/herontwikkelen met als doel het toevoegen van kwaliteit in de leefomgeving en onderscheidende woonmilieus.
- 1f. Het voorbereiden op de implementatie en uitvoering van de Omgevingswet (1 januari 2024).
- 1g. De huisvestingsverordening gaan we aanpassen aan de nieuwe huisvestingswet.
- 1j. We vormen een woonwagen- en standplaatsenbeleid.
- 1k. We starten met de voorbereidende werkzaamheden voor het realiseren van de flexwoningen op de locatie De voormalige Wieken aan de Noordhoek. Deze zijn qua doelgroep voor starters en spoedzoekers, waarbij we ook aandacht hebben voor Oekraïners, statushouders en AMV-ers.

Doelstelling

- 2. We gaan voor minder energieverbruik en meer duurzame energie voor onze eigen gebouwen en faciliteren daarin bij overige gebouwen.

Maatregelen

- 2a. We borgen de Regionale Energiestrategie (RES 1.0) in het lokale beleid in afstemming met aangrenzende domeinen.
- 3b. We maken gebouwen klaar voor de warmtetransitie en geven prioriteit aan het stimuleren en faciliteren van energiebesparing met isoleren en energiebesparende maatregelen.
- 2c. We werken aan een verduurzamingsplan om het gemeentelijk vastgoed op natuurlijke momenten te verduurzamen.
- 2d. We bieden onze ondernemers handelingsperspectief vanuit de E-agenda van de OZHZ.
- 2e. We gaan het matig bezochte Zakelijk Energieloket Papendrecht, waar men terecht kan voor alle informatie omtrent verduurzamen, beter onder de aandacht brengen bij ondernemers.
- 2f. We gaan bedrijven stimuleren tot circulair werken, we kijken hierbij vooral naar uitwisselen van reststromen.
- 2g. We bevorderen de duurzaamheid van nieuwbouwwoningen, conform de omgevingsvisie.
- 2h. We willen zoveel mogelijk gebruik maken van zonnepanelen op grote daken zonder dat netcongestie ontstaat.

Doelstelling

- 3. We werken stap voor stap aan een toekomst zonder aardgas. Dit doen we volgens de Transitievisie Warmte 2021

Maatregelen

- 3a. We stimuleren en faciliteren energiebesparing met isoleren en kleine energiebesparende maatregelen om zo woningen op termijn klaar te hebben voor de overstap op een duurzame warmtebron.
- 3b. We gaan aan de slag met het Nationaal Isolatie Programma (NIP) en willen hiermee de komende drie jaar 2100 woningen bereiken waar een isolatiemaatregel wordt uitgevoerd.
- 3c. We bieden onze inwoners met het Energieloket Papendrecht handelingsperspectief om energie te besparen en de woning te verduurzamen.
- 3d. We bieden ook in 2024 een duurzaamheidslening aan.
- 3e. Samen met WK10, HVC en Stedin stellen we clusteraanpakken 'warmtenet' op in die wijken waar huurwoningen staan die met SAH-gelden (Subsidie Aardgasvrije Huurwoningen) voor 2026 op het warmtenet worden aangesloten. We zijn in 2023 gestart in de Constantijn Huijgenslaan, dat krijgt dit jaar zijn vervolg in het centrumgebied bij de Markt.
- 3f. We blijven ons ook in 2024 inzetten voor onze inwoners met het aanbieden van (kleine) energiebesparende maatregelen conform het programma Aanpak Energiearmoede.
- 3g. We zetten Energiehulpen in om inwoners te helpen met het aanbrengen van kleine energiebesparende maatregelen die gratis worden aangeboden.

INDICATOREN EN STREEFWAARDEN				
Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
Indicator	Eenheid	Waarde Papendrecht	Nederland	Streefwaarde
Passend gehuisveste huishoudens	Percentage	81,9% (2021) BRON: WSJG	79,3% (2021)	≥ 81,9% (2024)
Huurquote	Percentage – deel van het netto besteedbaar inkomen dat een huishouden uitgeeft aan de netto huur	21,5% (2021) BRON: WSJG	21,9% (2021)	21,5% (2024)
Energieverbruik	% afname tov 2020	Toename 1,3% (2021)	Toename 1,2% (2021)	5% afname in 2025 20% afname in 2030 (RES)
Hernieuwbare energie	Percentage	4,6% (2020)	10,6% (2020) 11,9% (2021)	15% in 2025 (100% in 2050)
Isolatie woningen	% slecht geïsoleerde woningen (onder D)	13,0% (2022)	14,5% (2022)	10% in 2025

Paragrafen

1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf wordt beschreven hoe wij omgaan met risico's en hoe groot het weerstandsvermogen moet zijn om deze risico's op te kunnen vangen. Weerstandsvermogen geeft aan of het vermogen van de gemeente Papendrecht toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat het beleid moet worden aangepast.

Het weerstandsvermogen bestaat uit een incidenteel en een structureel deel. Het incidentele deel is het vermogen om onverwachte incidentele tegenvallers op te vangen, het structurele deel om onverwachte tegenvallers structureel op te vangen.

Het weerstandsvermogen wordt berekend door gecalculeerde risico's in mindering te brengen op de vrij besteedbare middelen en/of reserves en het begrotingsresultaat van het lopende jaar. Het weerstandsvermogen op termijn wordt berekend door gecalculeerde risico's in mindering te brengen op de vrij besteedbare middelen en/of reserves en het begrotingsresultaat op termijn. Het weerstandsvermogen geeft het volgende beeld:

Weerstandsvermogen	incidenteel	structureel
Direct beschikbaar 1-1-2024	50.166.000	50.000
Op termijn beschikbaar	50.399.000	1.700.000

Structureel weerstandsvermogen

Het structureel weerstandsvermogen is bestemd voor tegenvallers als gevolg van autonome ontwikkelingen en calamiteiten waarvoor geen budget aanwezig is. Het is toegestaan om gedurende een aantal jaren een bestemmingsreserve in te zetten. Structurele tegenvallers dienen uiteindelijk structureel uit het begrotingsresultaat te worden gefinancierd. Het structureel weerstandsvermogen van de gemeente Papendrecht is:

Structureel weerstandsvermogen	2024	op termijn
Budget voor onvoorziene uitgaven	50.000	50.000
Onbenutte belastingcapaciteit	0	2.000.000
Subtotaal	50.000	2.050.000
Rente-effect aanwending van alle reserves	-	-1.180.000
Weerstandsvermogen	50.000	870.000

Toelichting:

1. Budget onvoorziene uitgaven

Voor onvoorziene uitgaven is jaarlijks € 50.000 beschikbaar.

2. Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit op korte termijn is de ruimte tot 100% benutte belastingcapaciteit ten opzichte van landelijk gemiddelde 2022. Op langere termijn is o.b.v. berekeningen artikel 12 status sprake van een onbenutte belastingcapaciteit van € 2,0 miljoen.

3. Rente-effect aanwending van alle reserves

De gemeente Papendrecht per 1-1-2024 € 78,2 miljoen aan reserves. Het aanwenden van reserves heeft een ongunstig effect op het renteresultaat. Bij aanwending neemt de financieringsbehoefte toe en stijgen de rentelasten, dit kan leiden tot een nadeel van € 1,18 miljoen. De recente rentestijgingen versterken dit effect in vergelijking met voorgaande jaren.

Incidenteel weerstandsvermogen

De stand van de reserves per 1-1-2024 bedraagt € 78,2 miljoen. Hiervan is € 50,7 miljoen vrij besteedbaar. Dit betreft de algemene reserve en specifieke risico reserve grondexploitaties. Het risico wordt gecalculeerd op afgerond € 21 miljoen. Het incidenteel beschikbaar weerstandsvermogen komt hiermee uit op afgerond € 29,7 miljoen (voor de berekening zie tabel).

Incidenteel weerstandsvermogen	1-1-2024
Algemene reserve	50.166.000
Risicoreserve grondexploitaties	500.000
Beschikbare reserves	50.666.000
Risico's grondexploitaties	500.000
Risico's deelnemingen	605.250
Risico's verbonden partijen GRD	8.880.000
Risico's overige verbonden partijen	940.000
Risico's afgegeven gemeentegaranties	114.803
Risico's overig	9.910.000
Totaal risico's	20.950.053
Incidenteel weerstandsvermogen	29.716.000

Toelichting van de risico's

Risico grondexploitaties

Voor de beheersing van het risico op de grondexploitaties wordt een reserve aangehouden ter grootte van het financiële risico. Dit wordt jaarlijks bij de jaarrekening geactualiseerd.

Risico deelnemingen

De gemeente loopt bij de deelneming en verstrekte lening aan de Fabriek Slobbengors CV en bij de verstrekte lening aan Rivas een financieringsrisico. Het risico is bepaald aan de hand van de jaarlijkse rentebaten. Op basis van de voorlopige jaarstukken houden we daarnaast rekening met contractuele aanvulling van de reservepositie bij een van onze deelnemingen die o.a. door de energiecrisis de afgelopen periode onder de afgesproken bandbreedte van hun reservepositie dreigt te komen.

Risico's verbonden partijen

Dit betreft het risico dat de gemeente loopt op de diverse verbonden partijen. Verbonden partijen hebben zelf beperkt weerstandsvermogen, omdat de gemeenten als achtervang dienen.

Gemeenten zullen voor het overige deel in het lokale weerstandsvermogen middelen moeten reserveren. Voor bepaling van het gemeentelijke risico in meerjarenbegroting 2024-2027 is uitgegaan van de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing uit de begroting 2023 en 2024 (voor zover bekend) van deze verbonden partijen. Daarnaast is rekening gehouden met het risico, dat verbonden partijen opgenomen taakstellingen niet halen of in tegenstelling tot voorgaande jaren geen sprake is van onderuitputting van budgetten. Deze risico's zijn vermeld in onderstaand overzicht.

Risico verbonden partijen	waarschijnlijkheid	Ingeschat risico periode 2024-2028		Risico gemeente
			Aandeel	
GRS				
Bestandsontwikkeling ink ondersteuning	matig	2.675.000	7,1%	190.000
Ontwikkeling macrobudget	middel	4.150.000	7,1%	290.000
WMO begeleiding	middel	1.650.000	7,1%	120.000
Huisvesting	middel	2.375.000	7,1%	170.000
Bedrijfsvoering	middel	600.000	7,1%	40.000
SGD				
Realisatie taakstelling	middel	3.600.000	7,1%	260.000
Invoer KZA systeem	groot	1.200.000	7,1%	90.000
Huisvestingslasten	groot	1.100.000	7,1%	80.000
VPB - aanvullend opgenomen	klein	600.000	7,1%	40.000
Vergoeding bezwaarschriften WOZ	middel	4.200.000	7,1%	300.000
Loonkosten	groot	1.200.000	7,1%	90.000
Kwaliteitseisen GEO-data	klein	600.000	7,1%	40.000
Smart Data Center	groot	600.000	7,1%	40.000
SoJ				
15% gemeentelijke bijdrage incl. herijking GF	middel	6.750.000	100,0%	6.750.000
DG&J	middel	4.350.000	5,9%	260.000
Drechtwerk	middel	115.000	100,0%	120.000
Subtotaal GRD		35.765.000		8.880.000
Bureau Openbare verlichting		-		-
Gevudo (behartigen aandeelhoudersbelangen in NV HVC)		-		-
VRZHZ				
Risico obv risicoparagraaf	n.v.t.	9.655.500	6,5%	630.000
Beschikbaar weerstandsvermogen	n.v.t.	3.060.000-	6,5%	200.000-
ODZHZ				
Risico obv risicoparagraaf	n.v.t.	6.495.000	2,0%	130.000
Beschikbaar weerstandsvermogen	n.v.t.	6.115.000-	2,0%	120.000-
Eneco lager dividend uitkering	middel	250.000	100,0%	250.000
Stedin (stakkere regelgeving ACM/precario)	middel	250.000	100,0%	250.000
Dividenden	middel	500.000	100,0%	500.000
Subtotaal overige verbonden partijen		7.475.500		940.000
Totaal				9.820.000

Risico's afgegeven gemeentegaranties

De gemeente staat voor in totaal € 97,9 miljoen garant (2024). Hiervan heeft € 90,3 miljoen betrekking op de achtervangpositie in het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (indirecte borgstelling). Gezien de zekerheidsstructuur van dat fonds is hieraan een relatief laag risico verbonden. De directe borgstellingen (exclusief de borgstelling voor de gemeenschappelijke regelingen) is € 7,6 miljoen. Ook hier zijn voldoende zekerheden gesteld, waardoor het risico beperkt is.

Risico's overig

Dit betreft onder andere negatieve bijstelling van het gemeentefonds, schadeclaims, hogere rente- en inflatiekosten, mogelijke uitloop van projecten (waaronder ICT-beweegt) en risico's m.b.t wijzigingen in wet- en regelgeving en taken vanuit het rijk zonder voldoende dekkingsmiddelen.

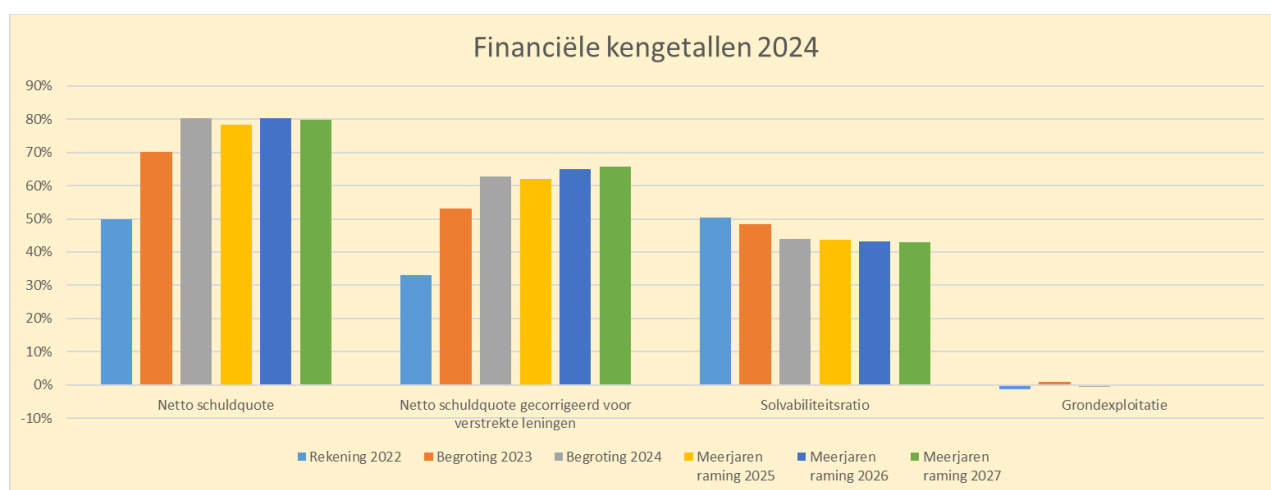
Beoordeling weerstandscapaciteit

Voor de beoordeling van de weerstandscapaciteit gaat het om een beoordeling van de relatie tussen het beschikbare weerstandsvermogen en het, aan de risico's gerelateerde, benodigde weerstandsvermogen. Voor de hoogte en samenstelling van het weerstandsvermogen zijn geen landelijke normen en richtlijnen vastgesteld. Een gangbare norm is het hanteren van een beoogde weerstandsratio (= weerstandsvermogen gedeeld door risico's) van tussen de 1 en 1,5. Met een weerstandsratio van 2 of hoger is het weerstandsvermogen goed tot uitstekend te noemen. De norm voor het weerstandsvermogen is door de raad vastgesteld op 1. De gemeentelijke weerstandsratio komt voor 2024 uit op 2,4 en neemt daarmee licht toe. Dit sluit aan op de ingezette weg om de financiële positie te versterken en ruimte te bieden voor eventuele tegenvallers en/of toekomstige investeringen. De stand van de vrij besteedbare reserves is hiermee ruim voldoende om de risico's op te vangen. In onderstaande tabel is de berekening opgenomen.

Berekening weerstandsratio		1-1-2024
Totaal risico		20.950.053
Totaal weerstandsvermogen		50.666.000
Weerstandsratio		2,4

Financiële kengetallen

De kengetallen geven zicht op de financiële positie van de gemeente en bieden de mogelijkheid om gemeenten onderling te vergelijken. Daarmee dragen deze kengetallen bij aan de controlerende en kaderstellende taak van de gemeenteraad.

Overige financiële kengetallen

Papendrecht	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Netto schuldquote	80%	78%	80%	80%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	63%	62%	65%	66%
Solvabiliteitsratio	44%	44%	43%	43%
Grondexploitatie	0%	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	1,97%	3%	-0,50%	-1,82%
Belastingcapaciteit	100%	100%	100%	100%
	Voldoende			
	Matig			
	Onvoldoende			

Netto schuldquote

Met de netto schuldquote worden de totale schulden afgezet tegen het totaal aan baten van de gemeente. In de VNG-uitgave "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan de gemeentelijke jaaromzet (<100%) dit als voldoende kan worden beschouwd. Tussen de 100% en 130% is matig, meer dan 130% is onvoldoende. Met 80% voldoen we ruim aan deze norm. Dit biedt naar de toekomst toe ruimte om te investeren.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De verstrekte leningen betreffen o.a. de leningen aan Rivas en Fokker. Hiervoor wordt een rentevergoeding ontvangen. Wij voldoen ook aan deze norm.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio laat zien welk deel van het bezit van de gemeente wordt bekostigd met eigen vermogen. In de VNG-uitgave "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat gemiddeld de solvabiliteitsratio zich begeeft tussen de 30% en 70%. Bij een solvabiliteitsratio tussen 20% en 30% is het matig en bij een percentage van <20% heeft een gemeente zijn bezit te zwaar belast met schulden. De solvabiliteitsratio laat een stabiel beeld zien en geeft aan dat we op dit vlak er goed voor staan.

Kengetal grondexploitatie

Met het aandeel grondexploitaties wordt aangegeven hoe de boekwaarde van de in exploitatie genomen gronden zich verhoudt tot de totale baten van de gemeente. De norm is maximaal 25%, meer dan 35% is onvoldoende. Het aandeel grondexploitatie is ook de komende jaren zeer beperkt van omvang.

Structurele exploitatieruimte

Het financiële kengetal structurele begrotingsruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte is binnen de vastgestelde begroting of rekening en geeft daarmee aan of de gemeente in staat is structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid. De artikel 12 norm is 0,5%, de structurele ruimte is matig als deze tussen de 0,0% en 0,5% ligt. Voor 2024 en 2025 geeft dit voldoende ruimte. Vanaf 2026, het welbekende ravijnjaar, wordt het beeld (in lijn met het landelijke beeld) negatief.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit laat zien hoe de woonlasten zich verhouden ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. Meer dan 110% is matig, meer dan 130% onvoldoende.

2. Onderhoud Kapitaalgoederen

In deze paragraaf wordt aangegeven hoe wordt omgegaan met de gemeentelijke kapitaalgoederen. De gemeente heeft op haar grondgebied kapitaalgoederen in de vorm van wegen, civiele constructies, riolering, openbare verlichting, water, groen, speelruimten, sportvelden en vastgoed. Deze kapitaalgoederen zijn afgestemd op de functie (nu en in de toekomst) en zijn van belang voor onder andere de volksgezondheid, handel, verkeer & vervoer, ecologie en recreatie. De gemeente Papendrecht wil haar kapitaalgoederen goed onderhouden en in een goede staat houden. Deze paragraaf geeft inzicht in de wijze van onderhoud & vervanging en de hiervoor benodigde financiële middelen.

Papendrecht gaat zorgvuldig om met alle kapitaalgoederen, waarbij de voorzieningen binnen een goed rentmeesterschap worden beheerd. In het fysieke domein vraagt het kwalitatief op peil houden van de openbare ruimte de nodige aandacht (ook financieel), ontstaan mogelijk hogere kosten vanwege de energietransitie, duurzaamheid en krapte in de arbeidsmarkt.

De kernboodschap is en blijft dat we verantwoordelijkheid nemen om de kapitaalgoederen in voldoende technische staat voor hun functie te houden en keuzes maken die daartoe bijdragen. Dit alles vanuit het perspectief van een meerjarig financieel gezonde gemeente.

Om dit te realiseren is het beheer, onderhoud en vervanging van de kapitaalgoederen vastgelegd in beleids-/beheerplannen en/of meerjarige onderhoudsplannen. Naast functievervulling is hierbij aandacht voor de energietransitie, klimaatadaptatie, verminderen afvalproductie, duurzaamheid en circulariteit. Voor de riolering is dit vastgelegd in het Gemeentelijk Rioleringsplan. Bij civiel en groen is dit vastgelegd het beheerplan openbare ruimte.

Kerncijfers (in beheer) van Papendrecht

Verharding	1.830.000	m2	75% elementen, 21% asfalt en 4% overige verharding
Groen	1.705.000	m2	Incl. sportvelden, begraafplaats
Water	630.000	m2	Excl. onderhoud derden, incl. buitenhavens

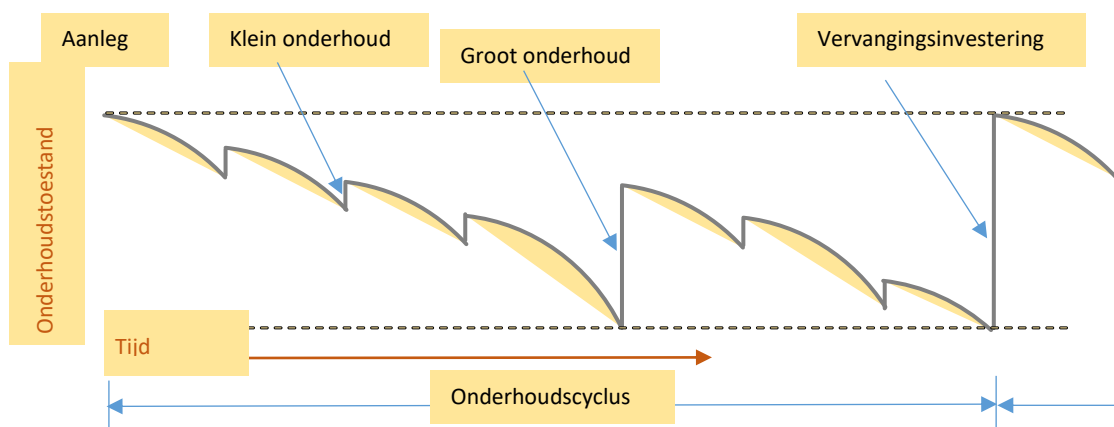
Het beheerareaal omvat verder:

Riolering (stelsel riolering excl. persleiding)	170	km
Riolering (persleiding)	13	km
Gemalen	84	stuks
Bomen (excl. Waterschap en derden)	14.570	stuks
Beschoeiing en oevers	80	km
Lichtmasten	6.577	stuks
Speeltoestellen (incl. scholen)	652	stuks
Bruggen	203	stuks
Waterbushaltes	3	stuks
Damwanden, (wal)muren en keermuren	2.774	m1
Geluidsschermen	4.100	m1
Buiten sportlocaties	8	stuks
Verkeersregelinstanties	5	stuks

Jaarlijks vindt aanpassing van het areaal en kerncijfers plaats. Dit verschil ontstaat door nieuwe aanleg of door veranderingen in de openbare ruimte, voornamelijk bij de verharding en het groen.

Beheervisie

De openbare ruimte wordt door middel van integraal beheer en onderhoud in stand gehouden. Belangrijk is de onderlinge samenhang voor een goed financieel beheer en effectief gebruik van de maatregelen waarbij klein onderhoud, groot onderhoud en vervanging integraal worden uitgevoerd. Dit proces is, aan de hand van de levenscyclus van de weg, onderstaand in beeld gebracht.

Figuur 1: Onderhoudscyclus

Beheer wordt kort gedefinieerd als alle maatregelen waarmee de openbare ruimte in stand wordt gehouden. Naast het uitvoeren van fysieke onderhoudsmaatregelen, betekent dit ook sturing geven aan beleidsontwikkeling, het optimaliseren van de bedrijfsvoering, maar ook (functie) aanpassing door nieuwe ontwikkelingen. Bij het fysieke onderhoud onderscheiden we verzorging (van de openbare ruimte) en het technisch onderhoud van de objecten. Voorbeelden van deze verzorging zijn bijvoorbeeld de bestrijding van onkruid, het verwijderen van zwerfvuil en graffiti. Het technisch onderhoud omvat het onderhouden van de objecten door middel van onderhoudsmaatregelen, bijvoorbeeld het herstraten van wegen, vervangen van bruggedelen, etc. Belangrijk hierbij is dat zowel het klein onderhoud als het planmatig groot onderhoud en tijdige vervanging bijdragen aan een voldoende technische staat gedurende de technische levensduur van een voorziening.

Beleidskaders

Algemeen

- Omgevingsvisie Papendrecht
- Perspectiefnota 2023 - 2028
- Begroting 2024
- Beheerplan Openbare Ruimte

Op 26 januari 2021 is de Omgevingsvisie Papendrecht 'Een duurzame toekomst met een krachtige gemeenschap' vastgesteld door de gemeenteraad van Papendrecht. Samen met de door de gemeenteraad vastgestelde kaders (o.a. Perspectiefnota en de nog vast te stellen begroting 2024) en het bestuursakkoord vormt dit het kader voor het beheer van de openbare ruimte.

Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte in Papendrecht is vastgelegd in meerdere beleidsdocumenten, beheer- en uitvoeringsplannen. In het kader van de Omgevingswet is één Beheerplan Openbare Ruimte door het college vastgesteld, dat een belangrijke eerste bouwsteen is voor een nog op te stellen Omgevingsprogramma Openbare Ruimte. In 2024 wordt het beheerplan herijkt.

Riolering

Beleidskader

- Gemeentelijk Rioleringsplan Papendrecht (GRP) 2019-2023 (met doorloop naar 2024).
- Stedelijk Waterplan 2007-2016 met doorloop naar 2024.
- Strategie Klimaatadaptatie Papendrecht 2017

De Wet milieubeheer (onderdeel Omgevingswet) bepaalt dat gemeenten verplicht zijn een geldig gemeentelijk rioleringsplan (GRP) te hebben. In het GRP geeft de gemeenteraad aan op welke wijze zij invulling geeft aan de zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Naast deze zorgplichten zijn de kosten van de activiteiten en de gevolgen voor de rioolheffing op korte en lange termijn in beeld gebracht. In 2024 wordt het GRP 2024-2028 aan de gemeenteraad aangeboden.

Gemeente Papendrecht heeft samen met Waterschap Rivierenland een Stedelijk Waterplan (SWP). In 2017 is het Stedelijk Waterplan verder uitgewerkt en aangevuld met het streefbeeld waterplan. Het doel is het bevorderen van de flora & fauna in en rond de watergangen in de gemeente en het verbeteren van waterkwaliteit.

Klimaatadaptatie

De klimaatverandering heeft impact gevolgen voor het leefmilieu op de korte en langere termijn. Naast langere warme en droge periodes, is er ook sprake van extreme neerslag waarbij in korte tijd veel regen valt. Het bestaande rioolstelsel, afwateringssystemen en het oppervlaktewaterstelsel zijn onvoldoende berekend op deze extremen, waardoor wateroverlast ontstaat. Vanwege de klimaatveranderingen worden bij integrale vervangingsprojecten klimaatadaptieve maatregelen uitgewerkt en aangelegd. Bij vervanging van de riolering wordt een apart hemelwaterstelsel aangebracht, waarbij het regenwater rechtstreeks wordt afgevoerd naar het oppervlaktewater. Daarbij besteden we aandacht aan mogelijkheden voor extra waterberging in het groen en/of waar mogelijk en wenselijk in waterbergende fundering. Om op particulier terrein water te bergen worden bewoners gestimuleerd hun tuin klimaatbestendig in te richten.

Bij nieuwbouwprojecten wordt 20 mm water per m² terreinoppervlak op eigen terrein vastgehouden en vertraagd afgevoerd. Hierdoor kan het water op particulier terrein tijdelijk worden opgevangen zodat er samen met de capaciteit in de openbare ruimte beschikbaar is om neerslag op te vangen. Vanuit het thema hitte worden er lichtere kleuren bestrating toegepast en meer groen aangebracht (beplanting en bomen).

Een structurele aanpak voor het omgaan met klimaatverandering is verwoord in de strategienota Klimaatadaptatie Papendrecht, waarbij de herijking gelijktijdig met het GRP in 2024 door het college en de gemeenteraad wordt vastgesteld. Met de herziene strategienota worden de gevolgen van de klimaatverandering breder in de organisatie geïmplementeerd. Ook is klimaat meer verbreed naar maatregelen voor de thema's hitte, droogte en gezondheid in de woon- en leefomgeving.

Wegen

- Beheerplan openbare ruimte
- Gemeentelijke begroting 2024
- Perspectiefnota 2023 - 2028

In 2022 is het Beheerplan openbare ruimte voor de jaren 2023 en verder door het college vastgesteld. Het beheerplan openbare ruimte concretiseert de ambities met betrekking tot de openbare ruimte vanuit de Omgevingsvisie. Als basis gelden de huidige kaders die zijn vastgesteld binnen de gemeente. Het beheerplan openbare ruimte maakt inzichtelijk hoe, waar, wanneer en tegen welke kosten de verschillende beheeronderdelen in Papendrecht worden beheerd en onderhouden om de kwaliteit en functie in stand te houden.

Het uitgangspunt is om de leefomgeving voor de inwoners van Papendrecht aantrekkelijk te houden en waar mogelijk te verbeteren. Bij grootschalige projecten worden de bewoners uitgenodigd om actief mee te doen, en mee te denken. Vervanging van de wegen wordt afgestemd met de planning vanuit van Gemeentelijk Rioleringsplan.

De begroting voorziet in de toename van noodzakelijk grootschalig onderhoud van de wegen. Deze toename wordt o.a. veroorzaakt vanwege de gerealiseerde grootschalige uitrol naar glasvezel binnen de gemeente. Ook vindt de komende jaren grootschalige aanleg plaats vanuit het warmtenetwerk (HVC). Hierdoor ontstaan op de korte als middellange termijn hogere onderhoudskosten vanwege nazetting in de ondergrond (degeneratie).

De leidraad voor het inrichten van wegen zijn de principes van Duurzaam Veilig. De technische kwaliteit van de wegen wordt gebaseerd op de landelijke erkende CROW – systematiek. Voor de wegen voeren we jaarlijks planmatig het beheer en onderhoud uit aan diverse wegen met elementenverharding. Het jaarlijkse asfaltonderhoud wordt zoveel mogelijk gebundeld en wordt uitgevoerd rond de zomerperiode. Het regulier onderhoud aan belijning en figuraties op het wegoppervlak wordt jaarlijks meegenomen binnen het wegenonderhoud.

Binnen de begroting is voor straatmeubilair een investeringskrediet beschikbaar. Met deze financiële middelen wordt het straatmeubilair op basis van technische einde levensduur vervangen.

Groen

Beleidskader

- Beheerplan openbare ruimte
- Gemeentelijke begroting 2024
- Perspectiefnota 2023 - 2028
- Visie op het groenblauwe netwerk
- Bomenverordening

De Omgevingsvisie, de visie op het Groenblauwe netwerk en het hierop gebaseerde Beheerplan Openbare Ruimte, vormen het kompas voor het beheer, het onderhoud en de investeringen in het groen en blauw binnen de gemeente Papendrecht.

In 2017 is de bomenverordening vastgesteld door de gemeenteraad en de vernieuwde Groene Kaart en het Handboek Groen door het college. De Bomenverordening vormt het kader voor de bescherming van gemeentelijke en particuliere bomen.

Papendrecht hecht groot belang aan duurzaamheid en wil daarom onder andere een aantrekkelijke plaats zijn voor mens, dier en natuur. Dit wordt gedaan door te werken aan een natuurinclusief Papendrecht, waarbij aandacht is voor het stedelijk ecologisch systeem. De kwaliteit van het stedelijk ecosysteem is belangrijk voor biodiversiteit en voor het leveren van ecosysteemdiensten. Het beheer richt zich op het mogelijk maken van een grote verscheidenheid aan dieren, planten en leefgebieden, het vasthouden van regenwater en voldoende verkoeling door schaduw. Binnen projecten wordt invulling gegeven aan natuurvriendelijk onderhoud, waarin we faciliteren op het toepassen van inheemse beplanting en rekening houden met de eisen van doelsoorten (icoonsoorten).

Openbare verlichting

Beleidskader

- Beheerplan openbare ruimte
- Vervangingsplan Openbare Verlichting 2018-2028
- Gemeentelijke begroting 2024
- Perspectiefnota 2023 - 2028

De openbare verlichting vervult een belangrijke functie op het gebied van sociale veiligheid, verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid. Bij nieuwbouw en projectmatige vervanging wordt LED-verlichting aangebracht. Dit vanwege het lage energieverbruik door lage vermogens van de lichtbronnen. De Richtlijn voor Openbare Verlichting (NPR 13201) is hierin het richtsnoer.

De gemeente Papendrecht heeft samen met vijf andere gemeenten in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden een Gemeenschappelijke Regeling (met een Algemeen Bestuur en een Dagelijks Bestuur ingericht voor het dagelijks beheer en onderhoud. Door één gezamenlijke aannemer worden de werkzaamheden vanuit het onderhoudsbestek aan de openbare verlichting uitgevoerd.

De vervanging van armaturen en lichtmasten wordt met een investeringskrediet bekostigd. Het meerjarige vervangingsplan openbare verlichting geeft aan op welke locaties in de komende jaren vervangingen noodzakelijk zijn. De meerjarenplanning voorziet in de komende jaren een toename van de vervanging van de armaturen. De projectmatige vervanging en het beheer binnen de gemeente wordt door Papendrecht aangestuurd. Uitvoering van de werkzaamheden worden regionaal uitgevoerd door één gezamenlijke aannemer vanuit de raamovereenkomst 'uitvoering projecten openbare verlichting'.

Civiele constructies

Beleidskader

- Beheerplan openbare ruimte
- Perspectiefnota 2023 - 2028
- Gemeentelijke begroting 2024

Civiele kunstwerken, zoals bruggen, vis- en loopsteigers, tunnels, viaducten, geluidsschermen en damwanden, zijn belangrijke elementen binnen de openbare ruimte. Het zijn onvermijdelijke verbindingen in de hoofdstructuren in de wijken, afscherpende constructies en recreatieve elementen in de wijken. Naast functionaliteit is constructieve veiligheid een belangrijk aspect bij het beheer en onderhoud van de civiele kunstwerken. Vanuit het investeringskrediet civiel kunstwerken vindt in 2024 vervanging plaats van zeven fiets-/voetgangersbruggen

Speelplaatsen

Beleidskader

- Beheerplan openbare ruimte
- Perspectiefnota 2023 - 2028
- Gemeentelijke begroting 2024

Papendrecht telt een groot aantal speelplekken. In de komende jaren zijn meer dan in het verleden speeltoestellen aan vervanging toe. Er is een groeiende vraag naar andere speelmogelijkheden. Het gaat steeds minder om de toestellen zelf, maar veel meer om de bespeelbaarheid van de openbare buitenruimte. Verkeersveilige buurten met voldoende speelaanleidingen en mogelijkheden voor 'Natuurlijk Spelen' zijn hiervoor belangrijk. Samen met inwoners wordt gezocht naar nieuwe creatieve mogelijkheden en wordt gezorgd voor een goed bespeelbare leefomgeving.

De veiligheid van de openbare speelvoorzieningen is een belangrijk aandachtspunt. Als uit inspectie blijkt dat een speelelement onveilig is of wordt, wordt dat hersteld, vervangen of verwijderd. Als herstel niet meer mogelijk is, wordt een speeltoestel vervangen of omgevormd naar een speelaanleiding. Dit wordt gedaan aan de hand van de eisen uit het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen en de Europese normen 1176 en 1177.

Sportvelden

Beleidskader

- Meerjarenplan Sportvelden 2019-2038
- Afwegingskader aanleg en renovatie velden 2021
- Perspectiefnota 2023 - 2028
- Gemeentelijke begroting 2024

In 2019 is de meerjarenplan Sportvelden 2019-2038 door het college vastgesteld en in de begroting verwerkt. In aanvulling hierop is in juli 2021 door de gemeenteraad het Afwegingskader aanleg en renovatie velden vastgesteld. Op basis van de meerjarenplanning vindt de renovatie aan de verschillende sportvelden plaats op basis van kwaliteit. Voor wensen voor aanpassingen van de beschikbare capaciteit van de buiten sportaccommodaties is het afwegingskader opgesteld als richting gevend document.

Met de verenigingen vindt afstemming plaats over groot onderhoud en vervanging van de sportvelden, waarbij de nieuwe constructie zo goed mogelijk wordt afgestemd op het gewenste gebruik. Het meerjarenplan is hierin het vertrekpunt.

Baggeren

Beleidskader

- Beheerplan openbare ruimte
- Meerjarenplan vijvers en watergangen 2021-2026 (met doorkijk naar 2033)
- Stedelijk Waterplan 2007-2016 (met doorkijk naar 2024)
- Gemeentelijke begroting 2024
- Perspectiefnota 2023 - 2028

Door bladval en aangroei van baggerslib, groeien de watergangen langzaam dicht. Door te baggeren worden de watergangen op diepte gehouden. Het beheer- en onderhoudsplan vijvers en watergangen geeft inzicht in de trajecten die projectmatig gebaggerd wordt, zo nodig gecombineerd met het vervangen van de beschoeiing. Vanuit het Waterschap wordt in 2024 gestart met baggerwerkzaamheden van de A-watergangen.

Parkeergarages

Beleidskader

- Voorzieningen Parkeergarages
- Notitie Parkeerbeleid
- Nota Hoofdlijnen Parkeerbeleid Centrum
- Parkeergarages De Meent en De Overtoom –Technisch beheerplan 2023-2028
- Perspectiefnota 2023-2028
- Gemeentelijke begroting 2024

In het Centrumgebied van Papendrecht vindt een regulering van het parkeren plaats om de leefbaarheid in het Centrum te ondersteunen. Papendrecht exploiteert voor het kort parkeren twee parkeergarages (De Meent en Overtoom). In de nota 'Hoofdlijnen Parkeerbeleid Centrum' is het gemeentelijke beleid beschreven. Voor de parkeergarages zijn de tarieven en de kaders voor beheer en exploitatie vastgelegd. De notitie Parkeerbeleid is in 2016 opgesteld en is een aanvulling op dit beleid, waarmee beoogd wordt om het gebruik van de parkeergarage te bevorderen.

In 2023 zijn de technische beheerplannen van de parkeergarages De Meent en De Overtoom door het college vastgesteld. Hiermee wordt een integraal beeld gegeven van het beheer en onderhoud in de planperiode 2023-2028. Het technische beheerplan wordt in 2024 aangeboden aan de raad.

Vastgoed

De gemeentelijke vastgoedportefeuille is verdeeld in de volgende categorieën;

- maatschappelijk vastgoed: t.b.v. het realiseren van gemeentelijke/maatschappelijke doelen;
- strategisch vastgoed: panden verworven voor een strategisch doel zoals herontwikkeling of gebruik voor toekomstige maatschappelijke doeleinden;
- niet strategisch vastgoed: verkopen wanneer mogelijk;
- (dijk)woningen: historisch ontstaan bezit en verkoop na einde gebruik;
- scholen: gemeente is financier en economisch eigenaar, juridisch eigendom inclusief onderhoud van deze panden is voor het schoolbestuur. Het juridisch eigendom komt terug bij einde gebruik door schoolbestuur.

De vastgoedportefeuille wordt continu geactualiseerd op het feitelijk gebruik waarbij ook gekeken wordt naar het (toekomst)perspectief van de panden. De raad wordt jaarlijks geïnformeerd over de omvang van de vastgoedportefeuille en de categorische indeling.

In 2024 is het vastgoed- en accommodatiebeleid en voor gemeente Papendrecht opgeleverd en zal stapsgewijs geïmplementeerd worden. Dit zal resulteren in beleidskaders hoe we omgaan met het (financieel beheer en onderhoud van het) gemeentelijk vastgoed, hoe de toekomstige vastgoedportefeuille er uit zal zien afgestemd op de beleidsdoelen en hoe het thema verduurzaming concreet ingevuld kan worden.

In 2024 is met het vastgoed- en accommodatieplan tevens het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2023-2034 opgeleverd. Dit plan is verdeeld in 2 grote opgaven gedurende 2 termijnen binnen de onderwijsgebouwen. Dit betreft enerzijds het aanpassen van de klimaatinstallaties naar Frisse Scholen

Klasse B, zoals geldt vanuit het huidige Bouwbesluit (2023-2026) én het op langere termijn omvormen van de onderwijsgebouwen naar bijna energie neutrale gebouwen (BENG) (2027-2034).

Bij verhuur van de panden is één van de uitgangspunten kostprijs dekkende huur. Hiervoor worden exploitatiebegrotingen opgesteld. In geval van commerciële huurders geldt dat er marktconforme huurprijzen gerekend worden. Deze worden bepaald op basis van een huurprijsstaxatie.

Het onderhoud van het vastgoed wordt begroot en uitgevoerd aan de hand van Meerjaren Onderhoudsplannen (MJOP). Alle (vervangings)investeringen worden daarbij zo duurzaam mogelijk uitgevoerd. In 2024 wordt gestart met het verduurzamen van de vastgoedportefeuille op basis van een uitvoeringsplan dat een vervolg is op het vastgoed- en accommodatiebeleid.

Regionale samenwerking

Voor de samenwerking geldt dat we in Papendrecht lokaal doen wat lokaal kan. In deze complexe samenleving kunnen we echter niet alles alleen. Daarom wordt samengewerkt in de Drechtsteden en in de regio Alblasserwaard/Vijfheerenlanden waar dat meerwaarde geeft.

In de regio Drechtsteden vindt vanuit Papendrecht samenwerking en kennisuitwisseling plaats. Voor de openbare ruimte gaat het hierbij op zowel uitvoeringniveau (o.a. samenwerking met uitvoeringbestekken) tot op beheersmatig niveau, zoals de energie transitie en de implementatie van een gezamenlijk beheersysteem. Voor de klimaatadaptatie wordt samengewerkt als onderdeel van de regionale groeiagenda. Op operationeel/ inhoudelijk niveau wordt efficiënt samengewerkt op inhoud door gezamenlijk uitvoeringsbestekken voor te bereiden, aan te besteden en uit te laten voeren. Voorbeelden hiervan zijn het bestek beschoeiingen, leveren bomen en beplanting, en samenwerking met betrekking tot de flora & fauna.

Ook in de regio Alblasserwaard/ Vijfheerenlanden samenwerking plaats, dit op het gebied van zowel riolering en zuivering) als op het gebied van openbare verlichting (BOVL). In regionaal verband wordt samengewerkt in A5H verband en tevens in Drechtsteden verband met partners als provincie, waterschap, omgevingsdienst, veiligheidsregio, GGD en andere partners.

In samenwerking met de zeven gemeenten, twee provincies en het waterschap is de Regionale klimaat Adaptatie Strategie Alblasserwaard- Vijfheerenlanden (RAS A5H) vastgesteld.

De volgende stap is het opstellen van een gemeenschappelijk uitvoeringsplan klimaatadaptatie voor de periode 2023- 2027. Met het uitvoeringsplan worden vanuit het Rijk extra middelen beschikbaar gesteld voor uitvoering van de lokale en regionale klimaatadaptatieprojecten. De gemeentelijke financiering van de projecten die voortkomend uit het uitvoeringsplan zijn opgenomen in de meerjarenplanning van het GRP.

Financiering van werken

De BBV schrijft voor dat vervangingswerken met maatschappelijk en/of economisch nut geactiveerd moeten worden. Dit betekent dat de volgende werken in de openbare ruimte met investeringskredieten gefinancierd worden:

- Riolering
- Pompen en gemalen
- Asfaltwegen
- Geluidsschermen
- Civiele kunstwerken
- Openbare verlichting
- Heesters
- Speelplaatsen
- Sportvelden

Voor groot onderhoud waarbij sprake is van in standhouden van kapitaalgoederen zonder verlening van levensduur, schrijft de BBV voor dat een voorziening gevormd kan worden om de kosten te egaliseren over de looptijd van een onderhoudscyclus. Groot onderhoudswerkzaamheden waar een voorziening voor gevormd is zijn:

- Waterbuspontons, met een onderhoudscyclus van 5 jaar en een jaarlijkse dotatie van € 9.000.
- Baggeren havens, met een onderhoudscyclus van 16 jaar en een jaarlijkse dotatie van € 62.500.
- Baggeren vijvers en watergangen, met een onderhoudscyclus van 12 jaar en een jaarlijkse dotatie van € 228.000.
- Parkeergarages, met een onderhoudscyclus variërend van 1 tot 60 jaar (conform MJOP) en een jaarlijkse dotatie van € 51.000.

Geplande werkzaamheden jaarschijven 2024 t/m 2028

Met de hieronder genoemde activiteiten en bedragen voor de jaren 2024 t/m 2028 wordt bij de reconstructies rekening gehouden met de meerjarenplanning vanuit het Gemeentelijke Rioleringsplan. Omdat o.a. de ontwikkeling van Kraaihoek in de komende jaren een bepalende factor is in deze meerjarenplanning, waarbij het uitvoeringsjaar in samenwerking met Woonkracht 10 plaatsvindt, ontstaan mogelijke bijstelling in de financiën van de projecten in de onderstaande jaarschijven plaats.

Geplande werkzaamheden in 2024

Riolering	Geraamde lasten	
Integrale vervanging riolering:		
Integrale vervangingsprojecten riolering, wegen en groen	€	2.500.000
TOTAAL	€	2.500.000

Asfaltwegen	Geraamde lasten	
Vervanging asfaltconstructie:		
Noordhoek	€	295.000
Oosteind (2e fase)	€	410.000
Wieklaan	€	29.000
TOTAAL	€	734.000

Civiele kunstwerken	Geraamde lasten	
Vervanging van civiel technische objecten:		
Grondmolen 101-Watermolen	€	36.000
Grondmolen 35-51	€	38.000
Grondmolen 66-68	€	38.000
Jaques Perkstraat-Noordhoek	€	70.000
Zernikelaan-fietspad N3	€	42.000
Noordhoekse Wiel ten zw van volkstuinten	€	48.000
Noordhoekse Wiel ten noorden van griende	€	33.000
Gedeelte vervanging op basis van inspectie	€	65.000
TOTAAL	€	370.000

Openbare verlichting - vervangingsplan armaturen	Geraamde lasten	
Planmatige vervanging in o.a. Dijkstraat, Frans Halsstraat, Keizerskroon	€	155.000
TOTAAL	€	155.000

Baggeren vijvers en watergangen	Geraamde lasten	
- Ontvangsplicht uit A-watergangen	€	650.000
TOTAAL	€	650.000

Speelplaatsen	Geraamde lasten	
projectmatige vervanging speelvoorzieningen	€	50.000
TOTAAL	€	50.000

Speeltoestellen	Geraamde lasten	
projectmatige vervanging speelvoorzieningen	€	60.000
TOTAAL	€	60.000

Sportvelden	Geraamde lasten	
Hybrideveld 1 Oostpolder	€	121.000
TOTAAL	€	121.000

Vervanging damwand Kooihaven	Geraamde lasten	
Vervanging damwand Kooihaven	€	3.500.000
TOTAAL	€	3.500.000

Vervanging en aanplant bomen/heesters	Geraamde lasten	
Planmatige vervanging en aanplanten van bomen/heesters	€	215.000
TOTAAL	€	215.000

Vervanging pompen riolering	Geraamde lasten	
Vervanging pompen	€	100.000
TOTAAL	€	100.000

Vervanging straatmeubilair	Geraamde lasten	
Vervanging straatmeubilair	€	35.000
TOTAAL	€	35.000

Parkeergarages	Geraamde lasten	
sensoren parkeergarages	€	25.000
Herstel voegafdichtingen, onderdelen liftinstallatie Overtoom	€	105.000
TOTAAL	€	130.000

Geplande werkzaamheden in 2025

Riolering	Geraamde lasten	
Integrale vervanging riolering:		
Integrale vervangingsprojecten riolering, wegen en groen	€	2.500.000
TOTAAL	€	2.500.000

Asfaltwegen	Geraamde lasten	
Vervanging asfaltconstructie:		
Bosch	€	290.000
Noordkil (tussen rotondes)	€	90.000
Tiendweg-oost	€	96.000
TOTAAL	€	476.000

Civiele kunstwerken	Geraamde lasten	
Vervanging van civiel technische objecten:		
B.K.weg-Zonnedaauw	€	51.000
Standerdmolen-Wieklaan	€	62.000
Spinbolmolen-Achterdijk	€	40.000
Gedeeltelijke vervanging o.b.v. inspectie	€	75.000
TOTAAL	€	228.000

Openbare verlichting - vervangingsplan armaturen	Geraamde lasten	
Planmatige vervanging o.a. G. van Prinstererstr, Onderslag, Veerweg	€	155.000
TOTAAL	€	155.000

Baggeren vijvers en watergangen	Geraamde lasten	
baggeren vijvers en watergangen delen van wijk 4 (west)	€	132.000
TOTAAL	€	132.000

Speelplaatsen	Geraamde lasten	
projectmatige vervanging speelvoorzieningen	€	50.000
TOTAAL	€	50.000

Speeltoestellen	Geraamde lasten	
projectmatige vervanging speelvoorzieningen	€	60.000
TOTAAL	€	60.000

Vervanging en aanplant bomen/heesters	Geraamde lasten	
Planmatige vervanging en aanplanten van bomen/heesters	€	215.000
TOTAAL	€	215.000

Vervanging pompen riolering	Geraamde lasten	
Vervanging pompen	€	100.000
TOTAAL	€	100.000

Vervanging straatmeubilair	Geraamde lasten	
Vervanging straatmeubilair	€	35.000
TOTAAL	€	35.000

Baggeren Havens	Geraamde lasten	
Baggeren Jachthaven (voorbereiding)	€	25.000
TOTAAL	€	25.000

Geplande werkzaamheden in 2026

Riolering	Geraamde lasten	
Integrale vervanging riolering:		
Integrale vervangingsprojecten riolering, wegen en groen	€	2.500.000
TOTAAL	€	2.500.000

Asfaltwegen	Geraamde lasten	
Vervanging asfaltconstructie:		
Kraaihoek	€	115.000
Rembrandtlaan (rotonde-west)	€	45.000
Onderslag	€	40.000
Cypressenlaan	€	90.000
Veerweg / Weteringsingel	€	200.000
TOTAAL	€	490.000

Civiele kunstwerken	Geraamde lasten	
Vervanging van civiel technische objecten:		
Toortsdreef-park Wilgendonk	€	180.000
Totaal	€	180.000

Openbare verlichting - vervangingsplan armaturen	Geraamde lasten	
Planmatige vervanging o.a. Randwijk, Rembrandtlaan en Stellingmolen	€	155.000
TOTAAL	€	155.000

Baggeren vijvers en watergangen	Geraamde lasten	
baggeren vijvers en watergangen delen van wijk 4 (west)	€	195.000
	€	195.000

Speelplaatsen	Geraamde lasten	
projectmatige vervanging speelvoorzieningen	€	50.000
TOTAAL	€	50.000

Speeltoestellen	Geraamde lasten	
projectmatige vervanging speelvoorzieningen	€	60.000
TOTAAL	€	60.000

Sportvelden	Geraamde lasten	
Vervanging kunstgras voetbalveld 2 PKC	€	520.000
TOTAAL	€	520.000

Vervanging en aanplant bomen/heesters	Geraamde lasten	
Planmatige vervanging en aanplanten van bomen/heesters	€	215.000
TOTAAL	€	215.000

Vervanging pompen riolering	Geraamde lasten	
Vervanging pompen	€	100.000
TOTAAL	€	100.000

Vervanging straatmeubilair	Geraamde lasten	
Vervanging straatmeubilair	€	35.000
TOTAAL	€	35.000

Baggeren Havens	Geraamde lasten	
Baggeren Jachthaven (uitvoering)	€	225.000
TOTAAL (is incl. BTW)	€	225.000

Geplande werkzaamheden in 2027

Riolering	Geraamde lasten	
Integrale vervanging riolering:		
Integrale vervangingsprojecten riolering, wegen en groen	€	2.500.000
TOTAAL	€	2.500.000

Asfaltwegen	Geraamde lasten	
Vervanging asfaltconstructie:		
Burgemeester Keizerweg (diverse deeltrajecten)	€	475.000
Matena	€	115.000
Beukenlaan	€	185.000
Andoornlaan	€	100.000
Pontonnierspad (voetpad)	€	35.000
TOTAAL	€	910.000

Civiele kunstwerken	Geraamde lasten	
Vervanging van civiel technische objecten:		
Beltmolen 59-Stellingmolen	€	62.000
Standerdmolen-Wieklaan	€	33.000
B.K.weg-Kennedylaan west	€	45.000
B.K.weg-Kennedylaan oost	€	45.000
Gedeeltelijke vervanging o.b.v. inspectie	€	50.000
Totaal	€	235.000

Openbare verlichting - vervangingsplan armaturen	Geraamde lasten	
Planmatige vervanging o.a. Marnixstraat e.o., Vrijheer van Eslaan	€	155.000
TOTAAL	€	155.000

Baggeren vijvers en watergangen	Geraamde lasten	
baggeren vijvers en watergangen wijken 8,9 en deel 10 (park nh wiel)	€	224.000
TOTAAL	€	224.000

Speelplaatsen	Geraamde lasten	
projectmatige vervanging speelvoorzieningen	€	50.000
TOTAAL	€	50.000

Speeltoestellen	Geraamde lasten	
projectmatige vervanging speelvoorzieningen	€	60.000
TOTAAL	€	60.000

Vervanging en aanplant bomen/heesters	Geraamde lasten	
Planmatige vervanging en aanplanten van bomen/heesters	€	215.000
TOTAAL	€	215.000

Vervanging pompen riolering	Geraamde lasten	
Vervanging pompen	€	100.000
TOTAAL	€	100.000

Vervanging straatmeubilair	Geraamde lasten	
Vervanging straatmeubilair	€	35.000
TOTAAL	€	35.000

Geplande werkzaamheden in 2028

Riolering	Geraamde lasten	
Integrale vervanging riolering:		
Integrale vervangingsprojecten riolering, wegen en groen	€	2.500.000
TOTAAL	€	2.500.000

Asfaltwegen	Geraamde lasten	
Vervanging asfaltconstructie:		
Burgemeester Keijzerweg (diverse deeltrajecten)	€	550.000
Kerkbuurt	€	190.000
Visschersbuurt	€	225.000
Nanengat	€	170.000
TOTAAL	€	1.135.000

Civiele kunstwerken	Geraamde lasten	
Vervanging van civiel technische objecten:		
P.J.Troelstrastraat-P.S.Gerbrandystraat	€	70.000
H. Polakstraat-Wiardi Beckmanstraat	€	70.000
Kamerlingh Onneslaan 1	€	38.000
Gedeeltelijke vervanging o.b.v. inspectie	€	50.000
Totaal	€	228.000

Openbare verlichting - vervangingsplan armaturen	Geraamde lasten	
Planmatige vervanging o.a. Visschersbuurt, Noordkil, Nanengat, Zuidkil.	€	185.000
TOTAAL	€	185.000

Baggeren vijvers en watergangen	Geraamde lasten	
baggeren vijvers en watergangen wijk 6 en 12	€	160.000
TOTAAL	€	160.000

Speelplaatsen	Geraamde lasten	
projectmatige vervanging speelvoorzieningen	€	50.000
TOTAAL	€	50.000

Speeltoestellen	Geraamde lasten	
projectmatige vervanging speelvoorzieningen	€	60.000
TOTAAL	€	60.000

Vervanging en aanplant bomen/heesters	Geraamde lasten	
Planmatige vervanging en aanplanten van bomen/heesters	€	215.000
TOTAAL	€	215.000

Vervanging pompen riolering	Geraamde lasten	
------------------------------------	------------------------	--

Vervanging pompen	€	100.000
TOTAAL	€	100.000

Vervanging straatmeubilair		Geraamde lasten
Vervanging straatmeubilair	€	35.000
TOTAAL	€	35.000

3. Financiering

In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde die behoren tot het geldstromenbeleid van de gemeente. Dit zijn risicobeheer (met name rente- en kredietrisico), de financierings- en schuldpositie, het kasbeheer en de informatievoorziening.

Algemeen

Het Financieringsstatuut vormt het kader voor beleid en uitvoering van de treasuryfunctie. Afhankelijk van de hoogte en de verwachte duur van het liquiditeitstekort of –overschot, wordt vermogen tijdelijk of langdurig aangetrokken of uitgezet (vnl. Schatkist). Het uitgangspunt bij het aantrekken van vermogen is dat de kasgeldlimiet optimaal benut wordt en zoveel mogelijk kort vermogen wordt aangetrokken. Benadrukt wordt dat de financieringsfunctie van de gemeente Papendrecht uitsluitend de publieke taak dient en dat een prudent beleid gevoerd wordt binnen de kaders die zijn gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido).

Binnen de financiële functie van de gemeente is het van belang om onderscheid te maken tussen de treasury- en de controlfunctie.

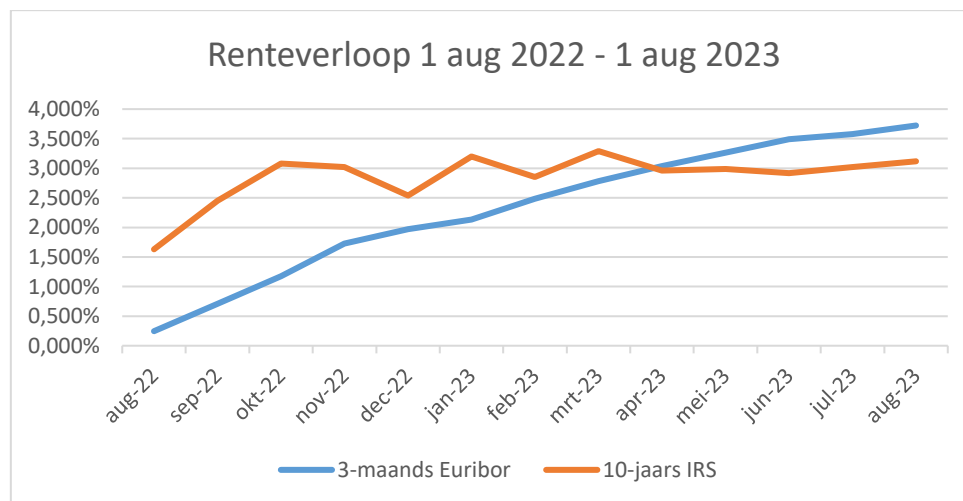
Treasury zorgt voor de beschikbaarheid van geldmiddelen; de controlfunctie is belast met het toezicht en de bewaking van de aanwending ervan. Vanuit deze rollen is de focus bij treasury gericht op feitelijke in- en uitgaande kasstromen, terwijl de controlfunctie veelal redeneert in termen van baten en lasten. In deze paragraaf staan voornamelijk de feitelijke kas- en financieringsstromen centraal.

Rente ontwikkelingen

De tarieven op de geldmarkt (kortlopende leningen) laten de afgelopen maanden een sterk oplopende trend zien. Dit houdt nauw verband met de beleidsrente van de ECB, omdat die meerdere keren is verhoogd. Dit doet de ECB om de inflatie te beteugelen en terug te brengen naar 2%. De verwachting voor de tweede helft van 2023 is dat de stijging van de kortlopende rente zal afvlakken en dat de ECB de beleidsrente nog maar een half procentpunt gaat verhogen.

De 10-jaarsrente is begin augustus gestegen naar een niveau van 3,12%. Banken berekenen bij het verstrekken van langjarige financiering liquiditeitsopslagen bovenop de IRS-niveaus. Voor bijvoorbeeld een 10-jaars lening bedraagt deze opslag medio 2023 circa 0,20% (20 basispunten).

Het afgelopen jaar heeft de renteontwikkeling het volgende beeld laten zien:

Financieringspositie

Interne rente

De BBV-notitie rente verplicht in de financieringsparagraaf inzicht te geven in de rentelasten, de aan taakvelden, grondexploitaties toe te rekenen rente en het renteresultaat. In onderstaande tabel is dit samengevat. Uit deze berekening komt een omslagrente van afgerond 1%.

Rentenschema

(bedragen x € 1.000)

		2024	
a1.	De externe rentelasten over de lange financiering	€	957
a2.	De externe rentelasten over de korte financiering	€	-
b.	De externe rentebaten	-/- €	671
	<i>Saldo rentelasten en rentebaten</i>	€	286
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/- €	-190
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/- €	-116
c3.	De rentebaait van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/+ €	669
		€	363
	<i>Aan taakvelden toe te rekenen externe rente</i>	€	649
d1.	Rente over eigen vermogen	€	-
d2.	Rente over voorzieningen	€	-
	<i>Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente</i>	€	649
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	€	723
f.	Renteresultaat op het taakveld treasury	-/- €	-74
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	€	649
	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	€	723
	Verschil (absoluut)	€	-74
	Verschil (procentueel)		-11,4%

Renterisico's

Renterisico's kunnen vanuit Wet fido-optiek worden gezien op de korte en op de langere termijn.

Renterisico op korte schuld: de kasgeldlimiet

Met de kasgeldlimiet is in de Wet fido een norm gesteld voor het maximum bedrag waarop de gemeente haar financiële bedrijfsvoering met kortlopende middelen (looptijd <1 jaar) mag financieren. Deze norm bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal. Voor 2024 kan de kasgeldlimiet als volgt worden bepaald:

Berekening kasgeldlimiet 2024						
Begrotingstotaal	€	103.200				
Relevant percentage		8,5%				
Kasgeldlimiet	€	8.772				
			1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Gemiddeld netto vlottende schuld (+) of gemiddeld netto vlottend overschot (-)	€	7.000	€	5.000	€	7.000
Kasgeldlimiet	€	8.772	€	8.772	€	8.772
Overschrijding kasgeldlimiet	-		-		-	
Ruimte onder kasgeldlimiet	€	1.772	€	3.772	€	1.772

(bedragen x € 1.000)

De gemeente Papendrecht verwacht in 2024 binnen de normen van de kasgeldlimiet (max. drie kwartalen overschrijding) te opereren.

De meest actuele liquiditeitenplanning geeft aan dat op korte termijn geen nieuwe langlopende leningen benodigd zijn. In deze liquiditeitenplanning is geen rekening gehouden met de eventuele bouw van de VO-scholen, aangezien dit nog in afwachting is van definitieve besluitvorming en daarnaast in de begroting al gespaard wordt voor toekomstige investeringen. Indien incidenteel behoefte is aan kortlopende financiering, dan worden daarvoor 1-maands kasgeldleningen gebruikt. Oogmerk van het door het SGD uit te voeren gemeentelijke saldobehoor is om de limietruimte optimaal te benutten.

Renterisico op langlopende schuld: de renterisiconorm

De Wet fido definieert vaste schuld als opgenomen geldleningen met een rente typische looptijd groter of gelijk aan 1 jaar. Met de renterisiconorm biedt de Wet fido een richtsnoer om renteaanpassingen van financieringen en beleggingen goed in de tijd te spreiden. Het doel van deze norm is het voorkomen van een overmatige afhankelijkheid van het renteniveau in één bepaald jaar. Om dat te bereiken mag het totaal aan renteherzieningen en aflossingen op grond van deze norm per jaar niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal.

Conform voorschrift van de Wet fido wordt het renterisico in de navolgende tabel voor de komende vier jaren bepaald, terwijl de renterisiconorm alleen betrekking heeft op het totaal van de begroting van het komende jaar.

Uit onderstaande tabel blijkt dat de renterisiconorm van de gemeente Papendrecht voor 2024 circa € 20,6 miljoen bedraagt, zijnde 20% van het begrotingstotaal.

Renterisiconorm				
Renterisico's	2024	2025	2026	2027
Renteherzieningen	€ -	€ -	€ -	-
Aflossingen	€ 4.107	€ 4.107	€ 4.507	€ 5.107
Renterisico	€ 4.107	€ 4.107	€ 4.507	€ 5.107
Berekening renterisiconorm				
Begrotingstotaal	€ 103.200	€ 101.528	€ 103.412	€ 104.527
Percentage cf. regeling	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	€ 20.640	€ 20.306	€ 20.682	€ 20.905
Toetsing renterisico aan norm:				
Renterisiconorm	€ 20.640			
Renterisico 2024	€ 4.107			
Ruimte onder de norm	€ 16.533			

(bedragen x € 1.000)

Uit deze opstelling blijkt dat de gemeente Papendrecht binnen de grenzen van de renterisiconorm opereert.

Kredietrisico's

Kredietrisico's kunnen worden gelopen vanuit uitzettingen (verstekte geldleningen en beleggingen) of uit verstekte garanties.

Verstekte geldleningen

De gemeente heeft per 1 januari 2024 voor een totaalbedrag van circa € 19,2 miljoen aan leningen verstrekt. Dit kan als volgt worden gespecificeerd naar risicocategorie:

Categorie	Verwachte stand per			% verdeling per eind 2024
	1-1-2024	31-12-2024		
Gemeenten / Provincies	€ -	€ -	-	0,0%
Overheidsbanken	€ -	€ -	-	0,0%
Woningcorporaties met garantie WSW				0,0%
Semi-overheidsinstellingen	€ -	€ -	-	0,0%
Financiële instellingen (A en hoger)	€ -	€ -	-	0,0%
Overige toegestane instellingen volgens Treasurystatuut	€ 19.185	€ 17.970		100,0%
Niet-toegestane instellingen volgens Treasurystatuut	€ -	€ -	-	0,0%
Totaal	€ 19.185	€ 17.970		100,0%

(bedragen x € 1.000)

De per jaar ultimo vermelde bedragen betreffen:
Toegestane instellingen volgens Treasurystatuut

- o Rivas (€ 7,3 miljoen)
- o Fabriek Slobbengors CV (€ 4,1 miljoen)
- o Hoofdkantoor Slobbengors CV (€ 6,5 miljoen)
- o Intens BV (€ 112.000)

Verleende garanties

De borgstellingen kunnen als volgt worden gespecificeerd naar risicogroep:

Categorie	Risico profiel	Verwachte stand per		% verdeling per eind 2024
		1-1-2024	31-12-2024	
Directe borstelingen (m.b.t. lokale instellingen, verenigingen e.d.)	Middel/ hoger	€ 7.687	€ 7.626	12,1%
Achtervangpositie in waarborgfondsen (bijv. WSW)	Laag	€ 91.118	€ 90.274	87,9%
Totaal		€ 98.805	€ 97.900	100,0%

(bedragen x € 1.000)

Schatkistbankieren

Bij het verplicht schatkistbankieren mag de gemeente een bedrag van 2% van het begrotingstotaal buiten de Schatkist houden, het zogenoemde drempelbedrag. Het drempelbedrag mag als gemiddeld creditbedrag per kwartaal niet overschreden worden. Wanneer de gemeente het drempelbedrag overschrijdt, dient het meerdere afgestort te worden in 's Rijks Schatkist. Over dit saldo wordt medio 2023 rente vergoed van ongeveer 3,4%. Dit tarief beweegt mee met de beleidsrente van de ECB en kan in een tijdsbestek van maanden sterk stijgen of dalen.

Het drempelbedrag voor de gemeente Papendrecht voor 2024 kan als volgt worden berekend:

Berekening drempelbedrag SKB 2024		
Begrotingstotaal	€	103.200
Relevant percentage		2%
Drempelbedrag (afgerond)	€	2.064

(bedragen x € 1.000)

Informatievoorziening

Enkele keren per jaar vindt een overleg plaats met de Servicegemeente Dordrecht over de voortgang en uitvoering van de treasuryzaken. Indien daartoe vanuit de gemeente of vanuit SGD behoefte dan wel noodzaak wordt gevoeld, vindt daarnaast ook contact op incidentele basis plaats.

Voor zover relevant zullen door SGD rapportages worden opgeleverd voor in- of extern gebruik.

4. Lokale heffingen

Lokale heffingen kunnen we onderscheiden in gebonden en ongebonden heffingen. Gebonden wil zeggen dat de besteding gerelateerd is aan een direct aanwijsbare tegenprestatie van de gemeente. Dit zijn retributies (bijvoorbeeld leges, marktgeld) of bestemmingsheffingen (bijvoorbeeld afvalstoffenheffing, rioolheffing). Deze heffingen worden verantwoord op de desbetreffende gemeentelijke programma's en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Ongebonden lokale heffingen zijn zogenaamde zuivere belastingen. De opbrengsten hieruit kunnen door de gemeenteraad vrijelijk binnen het werkkerrein van de gemeente worden ingezet. Het gaat hierbij om de onroerendezaakbelastingen (OZB) en toeristenbelasting. Deze heffingen zijn niet verbonden aan een inhoudelijk programma en behoren tot de algemene dekkingsmiddelen.

Deze paragraaf heeft betrekking op beide heffingen. In het vervolg gaan wij achtereenvolgens in op:

- Ontwikkelingen en rijksbeleid
- Overzicht opbrengst gemeentelijke heffingen
- Heffingen woonlasten (lokale lastendruk)
- Overige lokale heffingen
- Kwijtscheldingen

Ontwikkelingen en rijksbeleid

Herziening gemeentelijk belastinggebied

In het [Coalitieakkoord 2021 – 2025 “Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst”](#) is opgenomen dat partijen een nieuwe financieringssysteem voor medeoverheden voor de periode na 2025 willen uitwerken. Een en ander om een stabielere financiering voor de medeoverheden te realiseren en hun autonomie te vergroten. Daarbij wordt ook de mogelijkheid voor een groter gemeentelijk belastinggebied betrokken, inclusief alternatieven voor OZB.

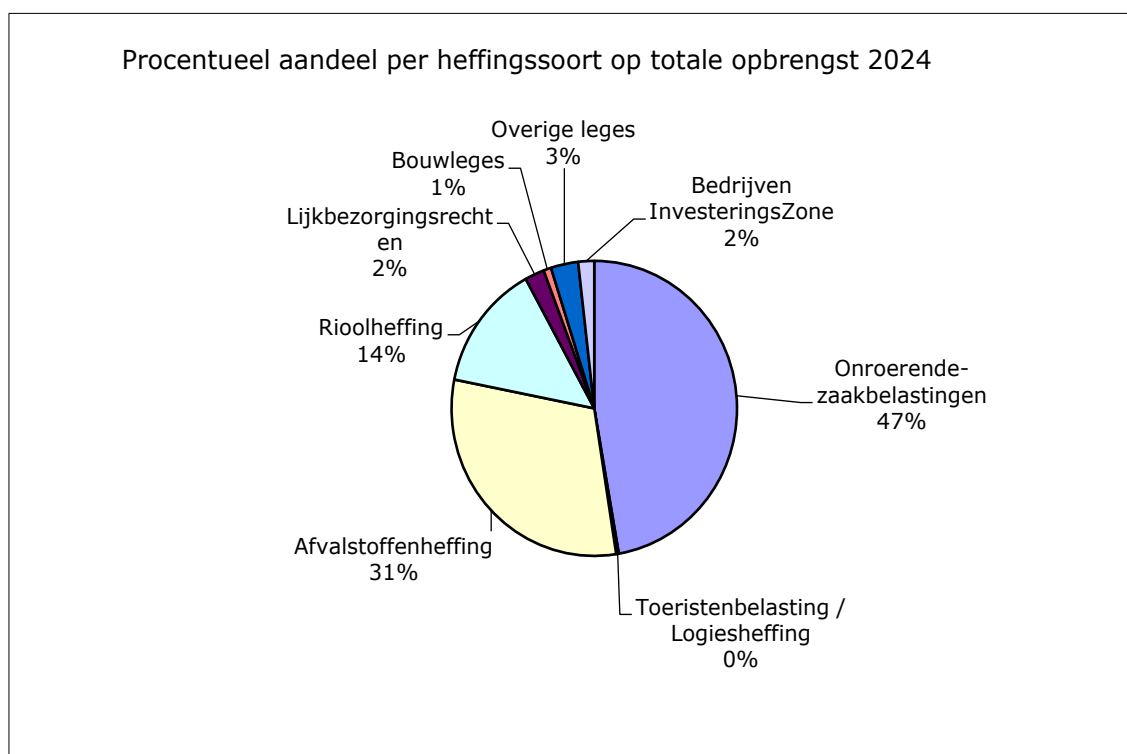
Uitbreiding kan echter slechts aan de orde komen als aan de geformuleerde randvoorwaarden is voldaan. Daarbij vormen met name 'de financiële verhoudingen op orde' en 'geen verhoging van de lastendruk' harde ijkpunten. Het coalitieakkoord biedt alleen een nieuwe '*window of opportunity*' als het kabinet zich hieraan committeert. De andere voorwaarden zijn geen sinecure, maar daar kan door zorgvuldige vormgeving goed aan voldaan worden.

Uiterlijk in mei 2023 dient duidelijk te worden of de financiële verhoudingen “op orde” zijn; is dat het geval, dan dient ook de lastenneutraliteit vorm gegeven te worden en dan brengt de zorgvuldige vormgeving en de zorg voor uitvoerbaarheid met zich dat op zijn vroegst in 2027 sprake kan zijn van uitbreiding.

Overzicht gemeentelijke belastingopbrengsten (x € 1.000)

Onderstaande tabel geeft een overzicht, ingedeeld naar algemene dekkingsmiddelen en gebonden heffingen, met de geraamde opbrengst voor 2024 en 2023, evenals de verantwoorde opbrengsten over 2022. Wij merken op dat de verschillen tussen 2024 ten opzichte van 2023 geen indicatie geven van de stijging of daling van de tarieven, maar van de totale opbrengst. Factoren zoals ontwikkelingen in de WOZ-waarde en areaaluitbreiding spelen hierbij een belangrijke rol.

Heffingssoort	begroting			Mutatie 2024 t.o.v. 2023
	Rekening 2022	na wijz. 2023	Begroting 2024	
Algemene dekkingsmiddelen (ongebonden heffingen)				
Onroerende-zaakbelastingen	7.995	8.456	8.749	293
Toeristenbelasting / Logiesheffing	45	56	56	0
Subtotaal	8.040	8.512	8.805	293
Gebonden heffingen				
Afvalstoffenheffing	4.947	5.085	5.664	579
Rioolheffing	2.421	2.456	2.573	117
Lijkbezorgingsrechten	399	408	408	0
Bouwleges	411	160	160	0
Overige leges	1.035	506	573	67
Bedrijven InvesteringsZone	284	280	335	55
Subtotaal	9.497	8.895	9.713	818
TOTAAL	17.537	17.407	18.518	1.111

In het begrotingsjaar is circa 17,5% van de inkomsten van de gemeente Papendrecht afkomstig uit lokale heffingen. De lokale heffingen vormen daarom een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente.

Heffingen woonlasten (lokale lastendruk)

Tot de lokale woonlasten worden gerekend de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Deze heffingen bepalen het leeuwendeel van de gemeentelijke opbrengsten en bepalen daarmee ook grotendeels de lokale lastendruk.

In onderstaande tabellen worden de ontwikkeling van gemiddelde WOZ-waarde (= de basis voor het berekenen van de OZB-aanslag) <van alle woningen samen en die van koopwoningen> en de woonlasten voor gemiddelde huishoudens in euro's weergegeven over de laatste vier jaren. Hier zijn voor de afvalstoffen- en de rioolheffing de voor dat jaar geldende tarieven opgenomen.

- De gemiddelde woonlast OZB is berekend door de gemiddelde WOZ-waarde te vermenigvuldigen met het geldende tariefpercentage.
- Voor de afvalstoffenheffing is het gemiddelde van de drie basistarieven voor afvalstoffenheffing gebruikt met de aanname dat per jaar 25 keer de container wordt ontgrendeld. Hiermee wordt het gemiddelde van de gemiddelde tarieven berekend.
- Voor de rioolheffing is het geldende tarief voor 2024 gebruikt.

Ook zijn de woonlasten opgenomen voor huurders. Huurders betalen geen OZB en rioolheffing eigenaar.

In de kolom 2024 zijn de gevolgen van de belastingvoorstellen verwerkt.

Eigenaren-bewoners met woning met een gemiddelde WOZ-waarde

Gemiddelde WOZ-waarde	236.000	258.000	278.000	324.000	334.000
OZB-eigenaar	266,21	274,77	349,44	375,19	379,42
Afvalstoffenheffing	296,00	327,00	354,00	367,00	406,92
Rioolheffing eigenaar	141,00	158,00	161,00	165,00	169,00
Ontwikkeling lastendruk	703	760	864	907	955
% stijging tov vorig jaar		8,0%	13,8%	4,9%	5,3%

Huurders

	2020	2021	2022	2023	2024
Afvalstoffenheffing	296,00	327,00	354,00	367,00	406,92
Ontwikkeling lastendruk	296	327	354	367	407
% stijging tov vorig jaar		10,5%	8,3%	3,7%	10,9%

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de gemiddelde woonlasten in Papendrecht in 2024 met tussen de 5 en 10% zullen stijgen ten opzichte van het jaar ervoor.

Hieronder treft u per heffing een toelichting aan.

Onroerendezaakbelastingen (OZB)

De onroerendezaakbelastingen (OZB) genereren veruit het grootste deel van de gemeentelijke belastingopbrengst. De OZB bestaat uit drie verschillende belastingen: een eigenarenbelasting voor woningen en niet-woningen en een gebruikersbelasting voor niet-woningen. De opbrengst vloeit naar de algemene middelen van de gemeente. De raad bepaalt met het vaststellen van de begroting de totale opbrengst van deze heffing.

De heffingsgrondslag voor de OZB is de totale WOZ-waarde van de onroerende zaken, oftewel de WOZ-capaciteit. Deze wordt vastgesteld volgens de regels van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ). Voor 2024 gelden de WOZ-waarden met als waardepeildatum 1 januari 2023. Door de geraamde opbrengst te delen door de WOZ-capaciteit ontstaat het tarief en daarmee het bedrag dat de belastingplichtigen moeten betalen.

De OZB wordt berekend naar een percentage van de WOZ-waarde van de onroerende zaak.

De WOZ-waardeontwikkeling van peildatum 1 januari 2022 naar 1 januari 2023 is voor woningen berekend op 3,0% en voor niet-woningen op 2,0%. Rekening houdend met de gewenste (meer)opbrengst (1,9% inflatiecorrectie + 1,5% toevoeging aan structureel budget toekomstige investeringen conform perspectiefnota 2022) en de waardeontwikkeling leidt dit voor 2024 tot de

volgende tarieven. Om de ontwikkeling van de tarieven te laten zien zijn ook de tarieven over eerdere jaren opgenomen.

	2020	2021	2022	2023	2024
Eigenaar woning	0,1128	0,1065	0,1257	0,1158	0,1136
Eigenaar niet-woning	0,2418	0,2327	0,3038	0,3198	0,3261
Gebruiker niet-woning	0,1878	0,1816	0,2255	0,2371	0,2438

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing wordt geheven ter dekking van de kosten voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. Wettelijk uitgangspunt is dat de opbrengst niet hoger mag zijn dan de kosten ter zake.

In Papendrecht gebeurt dit wel kostendekkend. Dit blijkt uit onderstaande berekening.

Berekening kostendekkendheid 2024	Afvalstoffenheffing		%
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	€	4.459	
Inkomsten taakveld(en), excl. Heffingen -/-	€	234	
Netto kosten taakveld		€	4.225
Overige toe te rekenen kosten:	€	371	
Overhead incl. (omslag)rente	€	296	
BTW +	€	843	
Totale overige kosten		€	1.509
Totale kosten (a)		€	5.734
Opbrengst heffingen (b)	€	5.664	
Dekking (b/a*100)			99%

De basistarieven hebben zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld (x € 1):

	2020	2021	2022	2023	2024
Meerpersoons	296,00	327,00	420,00	432,00	360,00
Tweepersoons	296,00	327,00	342,00	360,00	312,00
Eenpersoons	296,00	327,00	300,00	309,00	290,00
Stijging		10,5%	8,3%	3,7%	-12,6%

Papendrecht heeft met ingang van 2024 het recycle-tarief (diftar) ingevoerd. Inwoners betalen vanaf dan, naast het basisbedrag, een bedrag voor restafval per ontgrendeling van de verzamelcontainer en/of lediging van een minicontainer. Deze tarieven per ontgrendeling/lediging bedragen:

	2024
ontgrendeling 30 liter	0,75
ontgrendeling 60 liter	1,50

Rioolheffing

Met ingang van 2010 is het rioolrecht ex artikel 229 van de Gemeentewet vervangen door de rioolheffing ex artikel 228a van diezelfde wet. Dit is het gevolg van de inwerkingtreding van de Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken. Hiermee hebben gemeenten de mogelijkheid gekregen om naast de kosten van zorgplicht voor het afvalwater ook de kosten van de zorg voor het hemel- en grondwater te verhalen via de rioolheffing. Wettelijk uitgangspunt is dat de opbrengst niet hoger mag zijn dan de kosten ter zake. Welke kosten via de rioolheffing worden verhaald dient met het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) te zijn vastgesteld.

In Papendrecht gebeurt dit wel kostendekkend. Dit blijkt uit onderstaande berekening.

Berekening kostendekkendheid 2024	Rioolheffing		%
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	€	2.090	
Inkomsten taakveld(en), excl. Heffingen -/-	€	568	
Netto kosten taakveld		€	1.523
Overige toe te rekenen kosten:	€	253	
Overhead incl. (omslag)rente	€	303	
BTW +	€	495	
Totale overige kosten		€	1.050
Totale kosten (a)		€	2.573
Opbrengst heffingen (b)	€	2.573	100%
Dekking (b/a*100)			100%

De tarieven hebben zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld (x € 1):

	2020	2021	2022	2023	2024
Rioolheffing eigendom	141,00	158,00	161,00	165,00	169,00
Stijging		12,1%	1,9%	2,5%	2,4%

Papendrecht heft van eigenaren van panden een vast bedrag per jaar. Hierbij is de situatie per 1 januari bepalend.

Vergelijking andere gemeenten

Om inzicht te krijgen in het algemene verloop van de hoogte van de woonlasten (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing) is het goed een vergelijking met andere gemeenten te maken. Ook het landelijk gemiddelde is hierin opgenomen.

Vergelijking van woonlasten kan worden gemaakt met de Drechtstedengemeenten. Deze is gebaseerd op de actuele gegevens van de Digitale Atlas van de lokale lasten 2023 op www.coelo.nl en geeft de woonlasten van een meerpersoonshuishouden weer op basis van de gemiddelde WOZ-waarde van een koopwoning. De woonlasten in 2023 in Alblasterdam, Dordrecht, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht laten zich samenvatten in onderstaand schema (x € 1).

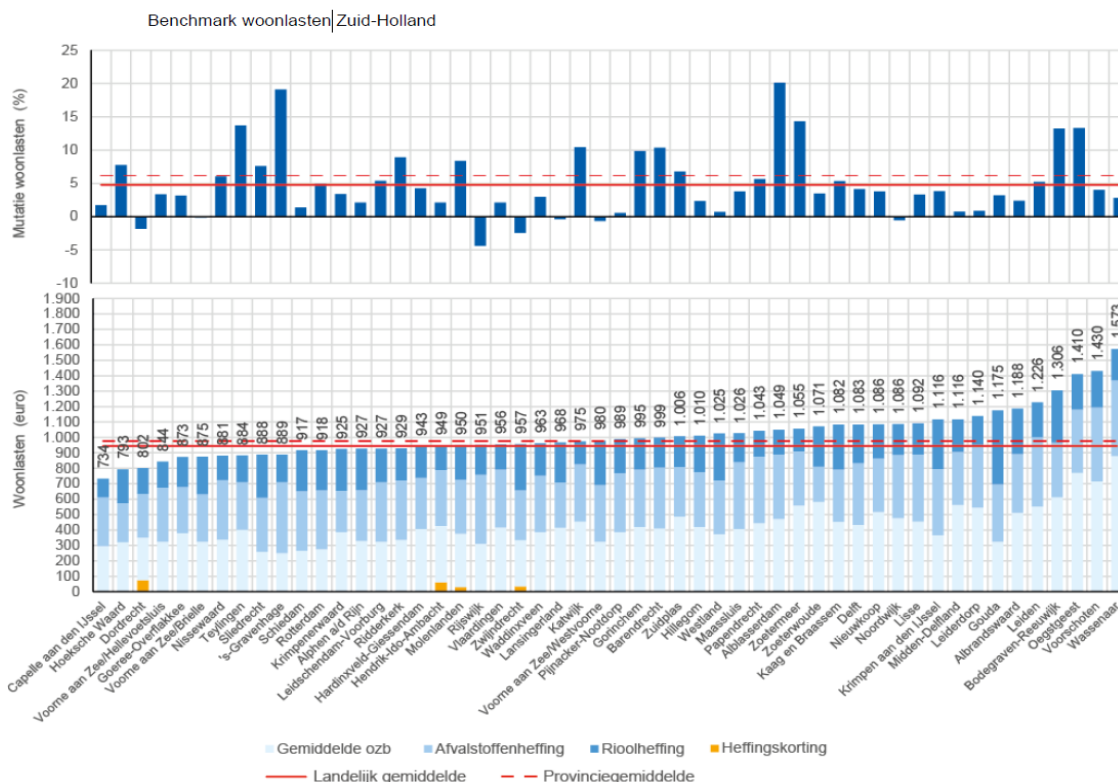
Gemeente	Gemiddelde WOZwaarde	%OZBE won	OZB eig	Rioolheffing eig/gebr	Afvalstoffenheffing	Tege-moet-koming	Totaal	Rangnr. meerpers. huish.
Dordrecht	368.000	0,0890	328	217	332	-75	802	35
Sliedrecht	364.000	0,0712	260	277	351		888	112
Hardinxveld-G'dam	389.000	0,1048	407	204	332		943	174
Hendrik-Ido-Ambacht	442.000	0,0918	406	202	404	-63	949	180
Papendrecht	367.000	0,1158	425	166	363		954	187
Zwijndrecht	375.000	0,0862	323	322	347	-35	957	191
Alblasterdam	387.000	0,1004	388	159	418		965	201
Landelijk gemiddelde	474.000	0,0890	402	213	329		944	

De indicatie in de laatste kolom betekent hoe lager het rangnummer hoe lager de woonlasten.

Benchmark lokale lasten

De benchmark beoogt door middel van meer vergelijking, de informatievoorziening over de ontwikkeling van de lokale lasten te bevorderen. De benchmark vergelijkt voor alle gemeenten binnen een provincie de hoogte van de woonlasten voor meerpersoonshuishoudens met een koopwoning. De woonlasten zijn de som van de gemiddeld betaalde ozb, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing minus een eventuele heffingskorting.

In de benchmark voor 2023, opgenomen in de [Coelo atlas 2023](#) vanaf pagina 215, wordt een vergelijking van de gemeentelijke woonlasten en de gemeentelijke tariefontwikkeling per provincie gegeven, net als de landelijke en provinciale gemiddelden. Middels de (grafische) vergelijking voor Zuid-Holland op pagina 224 worden de onderlinge verschillen tussen gemeenten inzichtelijk gemaakt. Het overzicht vergelijkt binnen de provincie het cumulatief bedrag van de drie heffingen per gemeente, minus de tegemoetkoming in de woonlasten (heffingskorting) voor 2023 en de tariefswijzigingen per gemeente ten opzichte van 2022.

De figuren bieden de mogelijkheid om de gemeenten op verschillende punten te vergelijken. De positie op de x-as (hoe ver naar rechts staat de gemeente?) geeft informatie over de hoogte van de gemeentelijke woonlasten in vergelijking met die van de andere gemeenten in de provincie. De horizontale rode lijnen laten zien in hoeverre de gemeentelijke woonlasten en de mutatie afwijken van het gemiddelde in Nederland (doorgetrokken rode lijn) en de provincie (gestippelde rode lijn). Het gemiddelde voor Nederland bedraagt € 944 en voor Zuid-Holland is dit € 976. Het stijgingspercentage ten opzichte van 2022 bedraagt landelijk 4,8% en voor Zuid-Holland ruim 5%.

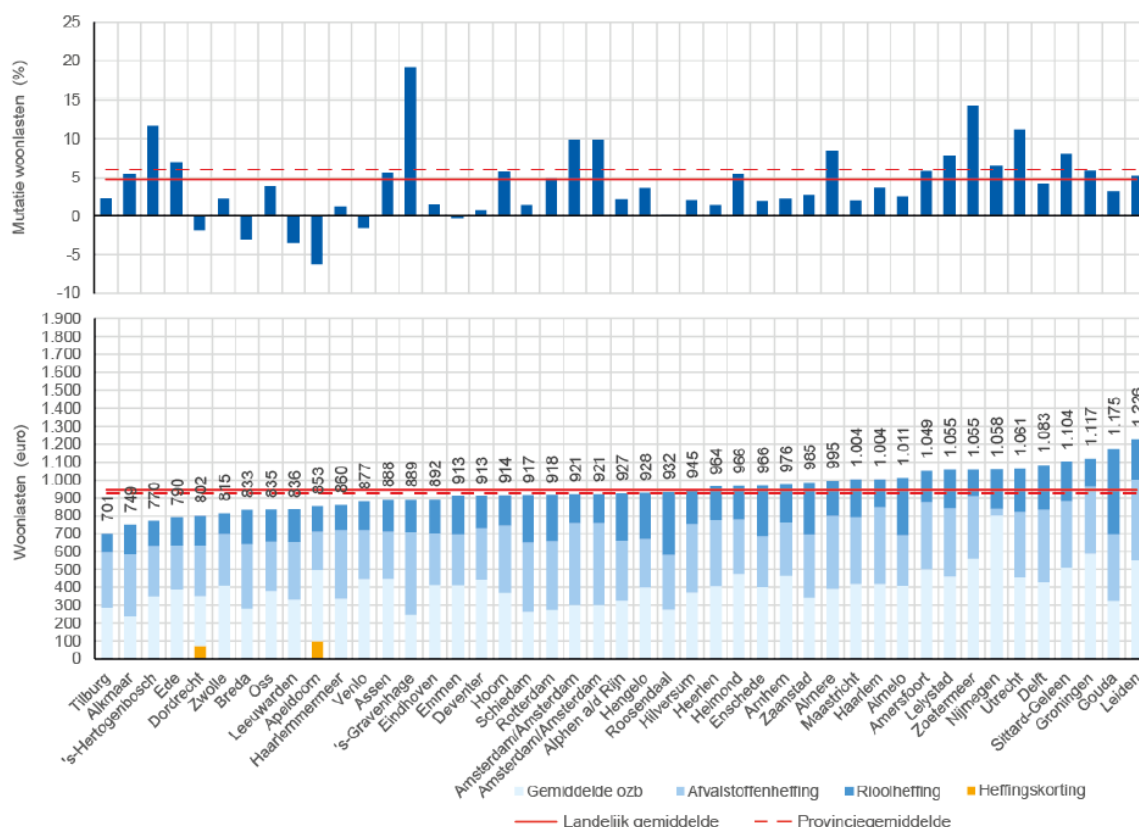
Verder kan de hoogte van de ozb, afvalstoffenheffing en rioolheffing worden vergeleken.

Enkele gemeenten hanteren een korting op de totale aanslag (heffingskorting). De hoogte van de heffingskorting wordt weergegeven met een oranje balkje. Het bedrag van de heffingskorting is verrekend met de gemiddeld betaalde ozb, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing in de gemeente door het gekorte bedrag te delen door drie en dit in mindering te brengen op de drie betaalde bedragen.

Naast de vergelijking per provincie wordt ook een overzicht op G40-niveau gepresenteerd.

Benchmark woonlasten G40 en G4

In de [beantwoording van kamervragen over de stijging van de gemeentelijke belastingen in 2021](#) door de voormalige minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, mevrouw Kajsa Ollongren is aangegeven dat evaluatie van de benchmark gepland staat voor 2025. Ook zal gekeken worden naar de relatie tussen de afschaffing van de macronorm en de ontwikkeling van de lokale woonlasten.

Overige lokale heffingen

- BIZ (Bedrijven InvesteringsZones)

Zowel ondernemers als gemeenten hebben belang bij investeringen in de bedrijfsomgeving. Voor het bedrijfsleven is de kwaliteit en veiligheid van de bedrijfsomgeving een belangrijke factor voor de aantrekkelijkheid van een onderneming voor klanten. Voor de lokale overheid is een veilige en leefbare openbare ruimte van belang om bedrijven (werkgelegenheid) en bezoekers aan te trekken. Een leefbare bedrijfsomgeving heeft invloed op de leefbaarheid van het omliggende gebied; burgers willen een veilige en leefbare omgeving om in te werken, te wonen en te winkelen. Het collectieve belang van de ondernemers valt op deze punten samen met het algemene belang van een kwalitatief hoogwaardige bedrijfsomgeving. Gezamenlijke investeringen liggen voor de hand omdat dit synergievoordelen oplevert en het effect van de investeringen groter wordt.

Gemeenten hebben met de Wet op de bedrijveninvesteringszones (Wet BIZ) de bevoegdheid om een gebied aan te wijzen (de bedrijveninvesteringszone (BIZ)) waarbinnen een bestemmingsbelasting (de BIZ-bijdrage) mag worden geheven ter financiering van door een meerderheid van de bijdrageplichtigen gewenste extra voorzieningen. De voorzieningen dienen zowel het gezamenlijk belang van de ondernemers als het algemeen belang. De BIZ kan echter niet worden ingezet voor de financiering van concrete verantwoordelijkheden die de wetgeving exclusief aan de gemeente opdraagt. De BIZ is alleen bedoeld om een hogere kwaliteit aan voorzieningen tot stand te brengen die de gemeente op grond van een optimale verdeling van de beschikbare middelen zelf niet kan en hoeft te realiseren.

Papendrecht kent sinds 2018 deze heffing voor Centrum Papendrecht. Het doel van deze BIZ is om de concurrentiekracht van het winkelgebied te vergroten.

Deze bijdrage wordt geheven van eigenaren en gebruikers van onroerende zaken in het centrum, zijnde de niet-woningen. Gebruikers van de panden betalen een vast bedrag, eigenaren betalen een percentage van de WOZ-waarde.

Deze BIZ liep in 2022 af en is inmiddels met vijf jaar verlengd, tot en met 2027.

- Lijkbezorgingsrechten

Berekening kostendekkendheid 2024	Lijkbezorgingsrechten		%
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	€	160	
Inkomsten taakveld(en), excl. Heffingen -/-	€	-	
Netto kosten taakveld		€	160
Overige toe te rekenen kosten:	€	-	
Overhead incl. (omslag)rente	€	270	
BTW +			
Totale overige kosten		€	270
Totale kosten (a)		€	430
Opbrengst heffingen (b)	€	408	
Dekking (b/a*100)			95%

bedragen (x 1.000)

- Leges Omgevingsvergunningen

Berekening kostendekkendheid 2024	Omgevingsvergunning		%
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	€	234	
Inkomsten taakveld(en), excl. Heffingen -/-	€	-	
Netto kosten taakveld		€	234
Overige toe te rekenen kosten:	€	-	
Overhead incl. (omslag)rente	€	236	
BTW +			
Totale overige kosten		€	236
Totale kosten (a)		€	470
Opbrengst heffingen (b)	€	160	
Dekking (b/a*100)			34%

bedragen (x 1.000)

- Overige leges

Berekening kostendekkendheid 2024	Overige leges		%
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	€	593	
Inkomsten taakveld(en), excl. Heffingen -/-	€	-	
Netto kosten taakveld		€	593
Overige toe te rekenen kosten:	€	-	
Overhead incl. (omslag)rente	€	566	
BTW +			
Totale overige kosten		€	566
Totale kosten (a)		€	1.159
Opbrengst heffingen (b)	€	964	
Dekking (b/a*100)			83%

bedragen (x 1.000)

Kwijtschelding

Als een belastingplichtige als gevolg van financiële omstandigheden niet in staat is een belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, kan gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend. De regels voor het toekennen worden bepaald door de rijksoverheid. Deze regels komen erop neer dat kwijtschelding mag worden verleend aan belastingplichtigen die een inkomen hebben dat niet hoger ligt dan 90% van de bijstandsnorm. Gemeenten mogen hier in die zin van afwijken, dat deze inkomensgrens wordt verruimd naar 100% van de bijstandsnorm. Onze gemeente hanteert de zogeheten 100%-norm, wat betekent dat inwoners met een inkomen op bijstandsniveau in beginsel voor kwijtschelding in aanmerking komen. Tevens vindt een vermogenstoets plaats. Onlangs is de wettelijke vermogensnorm verhoogd. Ook hier geldt dat de gemeente de ruimste norm toepast.

Een groot deel van de kwijtscheldingen wordt geautomatiseerd getoetst. Het doel hiervan is om zo de administratieve lasten voor de burger te verminderen.

Gemeenten mogen zelf bepalen voor welke belastingen kwijtschelding wordt verleend. Er kan kwijtschelding worden verleend voor:

- Afvalstoffenheffing

Naar verwachting wordt in 2024 voor de volgende bedragen kwijtschelding verleend:

x € 1.000	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Afvalstoffenheffing	223	210	210

5. Grondbeleid

Algemeen

Het grondbeleid van de gemeente Papendrecht is ondersteunend aan het ruimtelijk beleid zoals dat onder andere in de Structuurvisie, Dijkvisie, Visie op het Groen- Blauwe Netwerk en diverse andere regionale en lokale sectorale visies wordt benoemd. Papendrecht kent sinds de actualisatie van haar beleid een actief situationeel grondbeleid om de doelstellingen uit deze visies te realiseren. In de praktijk is sturing via grond in Papendrecht beperkt. Vrijwel de gehele gemeente is volgebouwd en er is nog slechts één, relatief kleine, uitleglocatie in ontwikkeling. De gemeente heeft in vergelijking met andere gemeenten relatief weinig grond in eigendom en er wordt nauwelijks actief aangekocht. Een randvoorwaarde bij het grondbeleid is namelijk, dat er geen onaanvaardbaar maatschappelijk en/of economisch risico gelopen wordt. In praktijk wordt hierdoor met verwerving zeer terughoudend omgegaan.

Ruimtelijke ontwikkelingen in Papendrecht vinden hoofdzakelijk plaats binnen bestaand stedelijk gebied. Dat betekent automatisch dat er veel meer spelers zijn met een grote diversiteit aan belangen. Ontwikkelingen zijn daardoor complex, duren lang, vragen relatief veel (ambtelijke) inzet en de uitkomsten kennen een hoge mate van onzekerheid.

De woningmarkt kenmerkt zich momenteel door een aanzienlijke terugval, onder meer door koopkrachtverlies, sterk gestegen bouwkosten en de opgelopen hypotheekrente. Met name appartementen vormen een risico, omdat deze niet gefaseerd gebouwd kunnen worden, waardoor een koper moet wachten tot er voldoende inschrijvingen zijn. Vanwege hogere financieringslasten wordt het duurdere segment moeilijker verkoopbaar, wat de doorstroming op de hele huizenmarkt remt. Wat niet helpt is de demissionaire status van het kabinet, waardoor overheidsingrijpen op korte termijn niet voor de hand ligt. Gelijktijdig blijft de onderliggende vraag echter groot.

De beperkte hoeveelheid grond in eigendom maakt dat de financiële risico's in omvang beperkt zijn. Deze financiële risico's in grondexploitaties zijn bij de twee lopende complexen Centrum en het Land van Matena in aflopende mate aanwezig.

Werkwijze

De afgelopen jaren zijn de taken bij het voeren van de grondexploitatie over meerdere personen verdeeld. De uitvoering en control zijn van elkaar gescheiden. Voor alle projecten worden aparte dossiers opgesteld, waarin alle relevante financiële gegevens, taxaties, ramingen en onderliggende contracten verzameld zijn. Deze werkwijze zal in 2023 voortgezet worden.

Afronding projecten

In 2024 is de verwachting dat nog aan 1 grondexploitatieproject gewerkt wordt: het Centrum. Deze is in de eindfase maar kon nog niet in 2023 afgerond en afgesloten worden. Het meerjarenperspectief geeft aan dat na 2024 4 geen grondexploitatie complexen in uitvoering zijn, tenzij het complex Centrum verdere vertraging oploopt. Deze vertraging kan ontstaan door het mislukken van de aanbesteding van de resterende twee deelprojecten.

Nieuwe ontwikkelingen

Een aantal ruimtelijke (her)ontwikkelingen kunnen leiden tot actieve grondexploitatie complexen. Het betreffen de locatie aan de Douwes Dekkerlaan en de schoollocaties. Andere ontwikkelingen zijn op dit moment te prematuur om deze conclusie te kunnen trekken.

Meerjarenperspectief Grondexploitaties

De exploitatieberekeningen worden jaarlijks bij de jaarstukken herzien. Enerzijds wordt daarbij teruggeblikt op de daadwerkelijke inkomsten en uitgaven ten opzichte van de ramingen, anderzijds wordt vooruitgekeken. Door middel van (her)taxaties worden de ingeschatte opbrengsten opnieuw gewaardeerd en de ramingen voor de nog uit te voeren werkzaamheden worden geactualiseerd. Zo nodig worden de fasering en de looptijd van het project aangepast en de parameters voor rente en inflatie opnieuw beoordeeld. Voor de berekening van de financieringslasten wordt vanaf 2021 uitgegaan van een rentepercentage van 0,7% bij zowel een positieve boekwaarde (inkomsten groter dan de uitgaven) als bij een negatieve boekwaarde (uitgaven groter dan inkomsten). De geraamde kosten voor latere jaren vanaf 2024 zijn gecorrigeerd met 2% kostenstijging.

Niet in exploitatie genomen gronden

De strategische grondposities zijn opgenomen onder de materiële vaste activa en vallen onder de zogenaamde warme gronden. Dit zijn gronden die door de gemeente zijn aangeschaft met het oog op ontwikkeling op afzienbare termijn, maar die nu nog niet in een operationele grondexploitatie zijn opgenomen. Het betreft percelen ten noorden van de A15 en een perceel ter hoogte van de Douwes Dekkerlaan.

In exploitatie genomen gronden

Jaarlijks worden de exploitatieberekeningen van complexen geactualiseerd. Voor complexen waar een tekort wordt verwacht, wordt een voorziening gevormd. Omdat het enige complex (Centrum) verliesgevend is hiervoor een verliesvoorziening voor gevormd

Winstneming

Winsten op grondexploitaties worden tussentijds genomen of bij afsluiting van een complex. Dit is, afhankelijk van de grootte van het complex, per deelgebied of voor het hele complex. Bij winstneming wordt het behaalde resultaat verrekend met de risicoreserve grondexploitaties. Winstneming geschiedt volgens de voorschriften van het BBV volgens de poc (naar rato van realisatie) methode.

Risicoreserve grondexploitatie

De risicoreserve grondexploitaties vormt het weerstandsvermogen voor grondexploitaties en is bedoeld om financiële risico's op te kunnen vangen en tekorten op lopende grondexploitaties af te dekken. Komt de risicoreserve boven of onder het gewenste niveau, dan zal dit in lijn met het gemeentelijk beleid worden geëgaliseerd.

Risicobepaling grondexploitaties

In lijn met de nota grondbeleid worden risico's in de grondexploitatie per complex geïnventariseerd. Van deze risico's wordt een inschatting gemaakt hoe groot de kans is dat een bepaald risico zich voordoet. Uitgangspunt bij het bijstellen van exploitatieberekening is, dat risico's waarvan de kans dat het zich voordoet groter dan of gelijk is aan 50% volledig worden verwerkt in de exploitatieopzet van betreffend complex. Risico's worden situationeel beoordeeld, en afhankelijk van het ingeschatte risico, voorzien van een wegingsfactor. Voor deze wegingsfactor wordt 10%, 20%, 30% en 40% gehanteerd. Het totaal gewogen risico (risicobedrag x kans) is berekend op € 0,5 miljoen.

Meerjarenbegroting 2019 – 2023

Budgetten van de grondexploitatie zijn onderdeel van de gemeentebegroting. In onderstaande tabel uit het MPG 21 is een specificatie opgenomen per kostensoort van de verwacht uitgaven en inkomsten. Actualisatie van de begrotingscijfers vindt steeds plaats bij herziening van het MPG als onderdeel van het jaarrekening proces.

Totaal grondexploitatie per 1-1-2023

Kostensoort	exploitatie- opzet 1-1-2023	boekwaarde 31-12-2022	begroot 2023	begroot 2024
Rentekosten	15.951.678	15.591.908	170.462	189.308
Plankosten en VTU	14.686.816	14.302.066	330.750	54.000
Verwervingen	26.016.350	26.016.350	0	0
Sloop	195.356	155.356	40.000	0
Milieukosten	2.142.073	2.142.073	0	0
Bouw- en woonrijpmaken	26.308.503	23.415.747	2.391.756	501.000
Tijdelijk beheer	329.002	314.002	15.000	0
Overige	43.782	43.782	0	0
Winstneming	3.599.327	3.599.327	0	0
kostenstijging	146.561	0	95.709	50.853
Totaal uitgaven	89.419.447	85.580.611	3.043.676	795.161
Woningbouw	32.307.606	29.657.606	600.000	2.050.000
Bedrijventerrein	1.823.287	1.823.287	0	0
Kantoren	1.964.690	1.964.690	0	0
Winkels en horeca	3.853.769	3.853.769	0	0
Voorzieningen	8.408.959	8.408.959	0	0
Bijdragen	14.839.413	14.839.413	0	0
Rente en exploitatiebatens	681.225	681.225	0	0
Opbrengstenstijging	0	0	0	0
Totaal inkomsten	63.878.949	61.228.949	600.000	2.050.000
Totaal Saldo	25.540.499	24.351.662	2.443.676	-1.254.839

6. Verbonden partijen

Inleiding

De uitvoering van een aantal gemeentelijke taken is overgedragen aan verbonden partijen. De gemeente ervaart een duidelijke meerwaarde van samenwerking met deze partijen. Met behoud van eigen karakter en identiteit zal continuering van regionale samenwerking plaatsvinden. Hoewel de gemeente de bij verbonden partijen belegde taken niet meer zelf uitvoert, blijft zij hiervoor wel verantwoordelijk.

Uitgangspunt is dat verbonden partijen een bijdrage leveren aan het gemeentelijk beleid. Waar verbonden partijen betrokken zijn bij de uitvoering van de speerpunten uit het bestuursakkoord wordt hier extra op toegezien. Uiteraard wordt hierbij wel gekeken naar de mate van invloed. Waar de gemeente relatief weinig invloed heeft wordt minder gestuurd. Hierdoor kan de (ambtelijke) capaciteit gericht worden ingezet op verbonden partijen waar invloed groter is. De gewenste sturing per verbonden partij is geïnventariseerd en in deze paragraaf opgenomen (paragraaf 6.1).

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Het financiële belang bestaat uit de middelen die aan de verbonden partij beschikbaar zijn gesteld en die niet verhaalbaar zijn bij een faillissement van de verbonden partij, dan wel uit een bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Het bestuurlijk belang verwijst naar hetzij de zeggenschap uit hoofde van vertegenwoordiging in bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht. Hieronder wordt een opsomming gegeven van deze samenwerkingsverbanden.

Gemeenschappelijke regelingen

1. GR Sociaal
2. GR Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid
3. GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
4. GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
5. GR Bureau Openbare Verlichting Lek-Merwede
6. GR Gevudo

Vennootschappen en coöperaties

7. Stedin groep N.V.
8. Bank Nederlandse Gemeenten N.V.
9. Oasen N.V.
10. Regionale OntwikkelingsMaatschappij Drechtsteden (ROM-D)
11. Gemeente Papendrecht Slobbengors Beheer B.V.
12. Recreatie en Cultuur Holding B.V.

In deze paragraaf kijken we vooruit op de door verbonden partijen uit te voeren taken en processen, bestuurlijke- en financiële ontwikkelingen en overige noemenswaardige trends voor 2024 en mogelijk verder.

Inzicht in de ontwikkelingen, zowel de bestuurlijke als de financiële, zijn voor de gemeente Papendrecht belangrijk. Het maakt het mogelijk om effectiever te sturen op onze verbonden partijen. Voor de beleidsmatige ontwikkelingen wordt verwezen naar de betreffende programma's.

6.1 Algemene ontwikkelingen

Op 1 juli 2022 is de nieuwe Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) ingegaan voor samenwerkingen van provincies, gemeente en waterschappen. Met deze wetswijziging worden de mogelijkheden van volksvertegenwoordigers om de eigen controlerende- en kaderstellende rol bij gemeenschappelijke regelingen te versterken aangepast en uitgebreid. Ook wordt de democratische legitimatie van de besluitvorming binnen zo'n samenwerkingsverband vergroot. 1 juli 2024 is de datum waarop de implementatieperiode van twee jaar vervalft. Dan dienen de gemeenschappelijke regelingen aangepast te zijn aan de nieuwe wet.

6.2 Risicoprofiel

Per verbonden partij wordt volgens de stoplichtenmethode in beeld gebracht welke risico's de gemeente loopt in haar financiële, informatieverstrekken en bestuurlijke relatie met de verbonden partij. Ook algemene omstandigheden, bijvoorbeeld 'jonge' regeling, worden meegewogen. De wijze van risicobepaling is gebaseerd op basis van de Nota Verbonden Partijen 2017. Indien het bestuurlijk en/of financieel risico beperkt is, is het stoplicht groen. Kunnen enkele opmerkingen gemaakt worden, kleurt het stoplicht oranje. Mocht de relatie met de verbonden partij risicovol zijn dan is het stoplicht rood. De risico's van de verbonden partijen zijn (nader) toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

In tabel 1 is een overzicht opgenomen van de bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen. De tabel geeft ook inzicht in de overige verbonden partijen en het in het boekjaar ontvangen dividend.

Tabel 1: Overzicht bijdragen verbonden partijen

	Relatie met programma	Vertegenwoordiging	Begroting 2024 (prlm)	Rekening 2022*	Kleur stoplicht
Gemeenschappelijke regelingen			x € 1.000	x € 1.000	
1. Sociaal	6	AB/DB	24.921	23.915	Actief
2. Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland-Zuid	4, 6, 7	AB	10.704	9.883	Actief
3. Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid	7	AB	124	111	Maatwerk
4. Veiligheidsregio Zuid-Holland-Zuid	1	AB	2.748	2.351	Maatwerk
5. Bureau Openbare Verlichting Lek-Merwede	6	AB/DB	81	64	Maatwerk
6. Gevudo	2	AB	-60	-31	Passief
Totaal			38.518	36.293	
	Relatie met programma	Vertegenwoordiging	Geïnvesteed vermogen	Dividend in 2022	Kleur stoplicht
Vennootschappen en coöperaties			x € 1.000	x € 1.000	
7. Stedin Groep N.V.	0	AVA	3.569	131	Maatwerk
8. Bank Nederlandse Gemeenten N.V.	0	AVA	15	16	Passief
9. Oasen N.V.	0	AVA	13	0	Passief
10. ROM-D Holding	0, 3, 8	AVA	150	0	Passief
ROM-D CV KIL III	0, 3, 8	AVA	194	0	Passief
11. Gemeente Papendrecht Slobbengors Beheer B.V.	0, 3	Extern	18	0	Passief
12. Recreatie en Cultuur Holding B.V.	5	AVA	450	0	Actief

1. Gemeenschappelijke regeling Sociaal

Vestigingsplaats	Dordrecht
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Onderdelen	Sociale Dienst Drechtsteden (SDD): Dordrecht; Sinds 01-01-2023 valt Drechtwerk onder het bestuur en leiding van de GRS.
Deelnemers	Alblasserdam, Dordrecht, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht.
Website(s)	www.socialedienstrechtsteden.nl bestuur.grsocial.nl
Doel(en)	<ol style="list-style-type: none"> De GRS heeft tot doel, binnen de kaders als genoemd in en voortvloeiend uit deze Regeling, bij te dragen aan de beleidsontwikkeling van de gemeenten op de gebieden van het sociaal domein en sociale werkvoorziening en uitvoering te geven aan het op deze gebieden vastgestelde beleid. Ter verwezenlijking van de in het eerste lid genoemde doelstelling behartigt de GRS de gemeenschappelijke regionale belangen op de terreinen van sociaaleconomische versterking, sociaal domein en sociale werkvoorziening.
Programma	06. Sociaal domein
Belang	<p><u>Openbaar</u> Het in algemene zin behartigen van regionale belangen op het terrein van de sociale zekerheid en – ontwikkeling en de sociale werkvoorziening.</p> <p><u>Financieel</u> De gemeente betaalt jaarlijks een gemeentelijke bijdrage. Verwezen wordt naar de in de inleiding opgenomen bijdragen gemeenschappelijke regelingen en de onderverdeling binnen de GRS (tabel 1).</p> <p><u>Bestuurlijk</u> Vertegenwoordiging in het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur door wethouder J.L. van Erk.</p>

Kerncijfers

Jaarresultaat 2022	€ 145.000	*
	31-12-2022	31-12-2021
Eigen vermogen	€ 145.000	*
Vreemd vermogen	€ 36.738.000	*
Begrotingsresultaat 2024	€0 na resultaatbestemming	€0 voor resultaatbestemming
Eigen vermogen 2024	€ 0	Ultimo 2024
Vreemd vermogen 2024	€ 36.222.000	Ultimo 2024

*De GR Sociaal bestaat sinds 1 januari 2022. Derhalve zijn er geen eerdere financiële resultaten voorhanden.

Vooruitblik 2024

De aanhoudende inflatie en lagere koopkracht van huishoudens, de oorlog in Oekraïne en de krappe arbeidsmarkt, de economische ontwikkeling onder druk. Dit heeft effect op de verschillende opgaven van de GR Sociaal.

In 2024 blijft het de uitdaging om ook de bijstandsgerechtigden met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt – die relatief gezien een steeds groter aandeel in het bijstandsbestand vormen- aan werk te helpen. Dit vraagt meer inspanning van de GRS en inzet van instrumenten. Met de doorontwikkeling van de integratie van de GR Sociaal en Drechtwerk en via de herijking Participatiewet, beogen we in 2024 daarin stappen te zetten.

Bij de opgave Zorg voor Ondersteuning speelt de schaarste van personeel de dienstverlening parten. Zeker in relatie tot de groeiende vraag, de wachtlijsten in de zorg en de stijgende kosten door inflatie. Na de herijking Wmo in 2023 werken we in 2024 met de GR Sociaal samen aan maatregelen aan de vraagkant en de aanbodkant, om de continuïteit van de ondersteuning naar de toekomst te borgen.

De invloed van de inflatie en lagere koopkracht voor huishoudens, blijft een rol spelen bij de opgave Bestaanszekerheid. Inzet op een goed bereik van inkomensondersteunende maatregelen en preventie van en hulp bij armoede en schulden blijven belangrijke onderwerpen van inzet. Vraag is of het kabinet in 2024 doorgaat met regelingen ter compensatie van de hoge kosten of dat deze aflopen.

Bovenstaande ontwikkelingen zorgen voor een aantal onzekerheden en risico's in onze begroting. Dit leidt tot stijging van de gemeentelijke bijdrage in 2024. We volgen hierin de begroting van de GR Sociaal waarbij we reëel ramen en rekening houden met onzekerheden voor zover dat kan.

Stoplicht	Rood
Sturingsarrangement	Actief

2. Gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland-Zuid

Vestigingsplaats	Dordrecht
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Onderdelen	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zuid-Holland Zuid (GGD), Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten (BLVS), Serviceorganisatie Jeugd (SOJ), Regionale Ambulancevoorziening.
Deelnemers	Alblasserdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Hoeksche Waard, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht.
Website(s)	www.dienstgezondheidjeugd.nl www.jeugdzhz.nl
Doel(en)	Het samenwerkingsverband heeft tot taak, vanuit het beginsel van verlengd lokaal bestuur, en met inachtneming van hetgeen in deze regeling is bepaald, een bijdrage te leveren aan het behartigen van gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten, teneinde een evenwichtige en voorspoedige ontwikkeling in het gebied te bevorderen. De behartiging van belangen geschiedt door het bepalen van de hoofdlijnen van gewenste ontwikkelingen door middel van sturing, ordening, integratie en in voorkomende gevallen uitvoering ter zake van de taakvelden publieke gezondheid, onderwijs en jeugd.
Programma	04. Onderwijs 06. Sociaal domein 07. Volksgezondheid en milieu
Belang	<u>Openbaar</u> Het in algemene zin behartigen van belangen op het terrein van volksgezondheid, jeugdgezondheidszorg, jeugdhulp, veilig thuis, onderwijs en welzijn. <u>Financieel</u> Voor de bijdrage in de gemeenschappelijke regeling wordt verwezen naar het overzicht in de inleiding: Bijdragen gemeenschappelijke regelingen (tabel 1). <u>Bestuurlijk</u> Vertegenwoordiging in het Algemeen Bestuur door wethouder J.D. van der Borg.

Kerncijfers

Jaarresultaat 2022	€ - 28.000	
	31-12-2022	31-12-2021
Eigen vermogen	€ 1.932.000	€ 2.297.000
Vreemd vermogen	€ 32.751.000	€ 57.796.000
Begrotingsresultaat 2024	€- na resultaatbestemming	€- voor resultaatbestemming
	€	€
Eigen vermogen 2024	€ 1.659.000	Ultimo 2024
Vreemd vermogen 2024	€ 32.620.000	Ultimo 2024

Vooruitblik 2024

Ten tijde van het opstellen van deze begroting 2024, bereidt de DG&J samen met gemeenten het Meerjarenbeleidsplan 2024-2027 voor. Gezamenlijk vertalen we de belangrijkste trends en ontwikkelingen, in ambities en leidende principes. Het proces leidt eind 2023 tot het concept-Meerjarenbeleidsplan. Dit plan wordt voor zienswijze voorgelegd aan de gemeenteraden en begin 2024 vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de DG&J.

In de gemeentelijke begroting 2024 is het realistische scenario (geen groei, geen besparingen) opgenomen, zoals deze door de Serviceorganisatie Jeugd is verwerkt in de begroting 2024. Deze sluit aan de gemeentelijke wens tot realistisch begroten. In Papendrecht lijkt er een dalende trend te zijn als de jeugdhulpkosten over 2022 en 2023 worden beschouwd. Het is kwetsbaar om, mede gezien de risico's zoals benoemd in de begroting 2024 van de Dienst Gezondheid en Jeugd (onderdeel Risicobeheersing) 2024, voort te bouwen op de dalende trend.

Stoplicht	Rood
Sturingsarrangement	Actief

3. Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid

Vestigingsplaats	Dordrecht
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Onderdelen	-
Deelnemers	Alblasserdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Hoeksche Waard, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht, Zwijndrecht en de provincie Zuid-Holland.
Website	www.ozhz.nl
Doel(en)	De regeling wordt getroffen ter ondersteuning van de bestuursorganen van de gemeenten in Zuid-Holland zuid en de provincie Zuid-Holland bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht en andere opgedragen taken.
Programma	07. Volksgezondheid en milieu
Belang	<p><u>Openbaar</u> Veiligheid, gezondheid, duurzaamheid en leefbaarheid.</p> <p><u>Financieel</u> Voor de bijdrage in de gemeenschappelijke regeling wordt verwezen naar het overzicht in de inleiding: Bijdragen gemeenschappelijke regelingen (tabel 1).</p> <p><u>Bestuurlijk</u> Vertegenwoordiging in het Algemeen Bestuur door wethouder A. Kosten.</p>

Kerncijfers

Jaarresultaat 2022	€ 117.000	€ -
	31-12-2022	31-12-2021
Eigen vermogen	€ 2.317.000	€ 3.056.000
Vreemd vermogen	€ 5.973.000	€ 11.954.000
Begrotingsresultaat 2024	€- na resultaatbestemming	€- voor resultaatbestemming
	€ 0	€ 0
Eigen vermogen 2024	€ 2.010.000	Ultimo 2024
Vreemd vermogen 2024	€ 5.032.000	Ultimo 2024

Vooruitblik 2024

De invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024 zal dit jaar centraal staan. Er zullen uitdagingen ontstaan, zowel inhoudelijk, op processen als voor de begroting. Heldere werkafspraken worden vastgelegd om handvaten te bieden. Deze afspraken zullen tussentijds geëvalueerd worden.

Stoplicht	Oranje
Sturingsarrangement	Maatwerk

4. Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland-Zuid

Vestigingsplaats	Dordrecht
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Onderdelen	Regionale brandweer Zuid-Holland-Zuid Geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio
Deelnemers	Alblasserdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Hoeksche Waard, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht.
Website	www.zhzveilig.nl
Doel(en)	Het openbaar lichaam heeft tot doel de brandweezorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen met behoud van lokale verankering bestuurlijk en operationeel op regionaal niveau te organiseren en uit te voeren. Uitgangpunten hierbij zijn: doelmatig, slagvaardig en een gecoördineerde voorbereiding op de taken.
Programma	01. Veiligheid
Belang	<p><u>Openbaar</u> Het behartigen van de belangen op het terrein van: regionale brandweer, de meldkamer, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen en openbare orde en veiligheid.</p> <p><u>Financieel</u> Voor de bijdrage in de gemeenschappelijke regeling wordt verwezen naar het overzicht in de inleiding: Bijdragen gemeenschappelijke regelingen (tabel 1).</p> <p><u>Bestuurlijk</u> Vertegenwoordiging in het Algemeen Bestuur door burgemeester M. van Driel.</p>

Kerncijfers

Jaarresultaat 2022	€ 1.541.000	
	31-12-2022	31-12-2021
Eigen vermogen	€ 3.430.000	€ 3.308.000
Vreemd vermogen	€ 98.301.000	€ 80.117.000
Begrotingsresultaat 2024	€0 na resultaatbestemming	€0 voor resultaatbestemming
	€	€
Eigen vermogen 2024	€ 1.537.000	Ultimo 2024
Vreemd vermogen 2024	€ 81.487.000	Ultimo 2024

Vooruitblik 2024

De begroting 2024 is gebaseerd op het beleidsplan 2022-2025. Via 6 sporen wordt invulling gegeven aan doelstellingen uit het beleidsplan. Die sporen zijn 1. Passend acteren op het risicobeeld, 2 deskundig adviseren in risicobeheersing en verbindend regisseren in crisisbeheersing, 3 het leveren van krachtige brandweezorg op maat door beroeps en vrijwilligers, 4 informatie gestuurd werken, 5 omgevingsgericht werken aan zelfredzaamheid en 6 wendbaar en duurzaam organiseren. Deze sporen worden gevolgd om gericht invulling te geven aan een veilige regio Zuid-Holland Zuid waarin onveilige situaties worden voorkomen en incidenten adequaat worden bestreden. Een compacte, nabije en veerkrachtige veiligheidsregio, waar we werken vanuit de kernwaarden samenwerkingsgericht, deskundig, daadkrachtig en betrokken.

Voor deze begroting gelden een aantal opvallende zaken en ontwikkelingen. Ten eerste is dit de eerste begroting waar de taakstelling Vijfheerenlanden niet meer in voorkomt. Afsproken is uit te gaan van het oplossen van de frictie in de periode 2019-2023 en die is daarmee afgerond. Ook de ingroei vanwege de nieuwe kostenverdeelssystematiek per 2019 komt niet meer terug. Het begrotingsjaar 2023 was het laatste jaar van de 5-jarige ingroei. Verder geldt in 2023 wordt gewerkt aan een aantal grote onderwerpen die hun doorvertaling zullen hebben op het beleid en de financiën van de VRZHZ. Zonder uitputtend te zijn noemen we de strategische visie huisvesting, de uitwerking van de gevolgen dat de veiligheidsregio's een vitale sector zijn, en de landelijke Contourennota Versterking Crisisbeheersing en Brandweezorg. Hierbij betrekken we de versterking van de BDuR gelden, waar in paragraaf 2.3 van de begroting op wordt ingegaan.

Stoplicht	Oranje
Sturingsarrangement	Maatwerk

5. Gemeenschappelijke regeling Bureau Openbare Verlichting Lek-Merwede

Vestigingsplaats	Hardinxveld-Giessendam
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Onderdelen	-
Deelnemers	Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Molenlanden, Papendrecht, Vijfheerenlanden.
Website	www.bureau-ovl.nl
Doel(en)	Doel is het behartigen van de gemeenschappelijke en afzonderlijke belangen van de gemeenten op het gebied van het in stand houden van de openbare verlichting van de gemeenten.
Programma	02. Verkeer, vervoer en waterstaat
Belang	<p><u>Openbaar</u> Het in stand houden van de openbare verlichting.</p> <p><u>Financieel</u> De gemeente betaalt jaarlijks een gemeentelijke bijdrage. Verwezen wordt naar de in de inleiding opgenomen bijdragen gemeenschappelijke regelingen en de onderverdeling binnen de GRS (tabel 1). De gemeentelijke bijdrage bestaat uit een bedrag dat wordt berekend op basis van het aantal lichtobjecten dat zich in de gemeente bevindt.</p> <p><u>Bestuurlijk</u> Vertegenwoordiging in het Algemeen Bestuur door wethouder A.M.J.M. Janssen.</p>

Kerncijfers

Jaarresultaat 2022	€ 37.441	€
	31-12-2022	31-12-2021
Eigen vermogen	€ 156.406	€ 139.575
Vreemd vermogen	€ 926.251	€ 437.599
Begrotingsresultaat 2024	€2.996 na resultaatbestemming	€- voor resultaatbestemming
	€	€
Eigen vermogen 2024	€ 156.406	Ultimo 2024
Vreemd vermogen 2024	€ 926.251	Ultimo 2024

Vooruitblik 2024

Het in 2023 voortgezette verbetertraject zal leiden dat er voor 2024 een goede structuur is neergezet, waardoor de samenwerking tussen Bureau-OVL, de gemeenten en de aannemer een dynamisch geheel kan zijn. Deze samenwerking wordt gekenmerkt door de beheersbare processen, tevreden opdrachtgevers én inwoners. Samenwerken naar een nieuwe, stabiele basis is een gezamenlijk belang. Door een onderlinge, open communicatie tussen beheerders en medewerkers van Bureau-OVL werken we aan een gezamenlijke doelstelling, verbeteren van de dienstverlening, rust en consolidatie.

Stoplicht	Oranje
Sturingsarrangement	Maatwerk

6. Gemeenschappelijke regeling Vuilverwerking Dordrecht en omstreken (Gevudo)

Vestigingsplaats	Dordrecht
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Onderdelen	-
Deelnemers	Alblasserdam, Avalex, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht, Vijfheerenlanden en Zwijndrecht.
Website	-
Doel(en)	Gevudo bezit 529 aandelen van de N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland te Alkmaar (HVC) en behartigt en coördineert de belangen van de deelnemende gemeenten richting HVC.
Programma	00. Bestuur en ondersteuning 07. Volksgezondheid en milieu
Belang	<p><u>Openbaar</u> Afvalinzameling, - verwerking en straatreiniging.</p> <p><u>Financieel</u> Gevudo is aandeelhouder in de HVC met 529 aandelen (15,77%). Gevudo heeft met ingang van 2015 haar gemeenschappelijke regeling aangepast, zij is nu een 'houdstermaatschappij': zij voert geen operationele taken meer uit.</p> <p><u>Bestuurlijk</u> Vertegenwoordiging in het Algemeen Bestuur door wethouder A.J. Kosten.</p>

Kerncijfers

Jaarresultaat 2022	€ 0,00	€
	31-12-2022	31-12-2021
Eigen vermogen	€ 30.487	€ 30.487
Vreemd vermogen	€ 465.840	€ 465.966
Begrotingsresultaat 2024	€0,00 na resultaatbestemming	€0,00 voor resultaatbestemming
	€	€
Eigen vermogen 2024	€ 30.487	Ultimo 2024
Vreemd vermogen 2024	€ 0,00	Ultimo 2024

Vooruitblik 2024

Het aandelenbezit van Gevudo in HVC is 15,77 % van het totaal van de aandelen. Gevudo bezit nog steeds 529 aandelen. Het vreemd vermogen (€ 465.840) betrof de door betaling van de tweede tranche van de provisie HVC. Deze provisie is in januari 2023 aan de deelnemers Gevudo uitbetaald onder aftrek kosten Gevudo.

Stoplicht	Groen
Sturingsarrangement	Passief

7. Stedin Groep N.V.

Vestigingsplaats	Rotterdam
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Onderdelen	-
Deelnemers	Zie www.stedingroep.nl/aandeelhouders
Website	www.stedin.net
Doel(en)	Stedin Groep zorgt voor een energienet in met name de Randstad aan particuliere en zakelijke klanten.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning
Belang	<p><u>Openbaar</u> Energievoorziening</p> <p><u>Financieel</u> De gemeente is voor 0,68% aandeelhouder in gewone aandelen (33.751 aandelen op totale portefeuille van ruim 4,9 mln. aandelen). De dividenduitkering is afhankelijk van de winst.</p> <p>Op 3 juni 2021 heeft de raad besloten om voor een bedrag van € 2,5 mln. preferent cumulatieve aandelen te werven. Het gaat om 5.381 aandelen op een totaal van 416.000 (1,29%). Hier staat tegenover een gegarandeerde dividenduitkering. Voor Papendrecht rond de € 70.000 per jaar.</p> <p><u>Bestuurlijk</u> Vertegenwoordiging in de aandeelhoudersvergadering door wethouder S. de Keizer.</p>

Kerncijfers

Jaarresultaat 2022	€ 44.000.000	
	31-12-2022	31-12-2021
Eigen vermogen	€ 3.342.000.000	€ 3.270.000.000
Vreemd vermogen	€ 5.178.000	€ 4.040.000.000

Vooruitblik 2024

Als gevolg van onder andere economische ontwikkelingen, de digitalisering van de samenleving, de overgang naar elektrisch rijden, het bouwen van aardgasvrije huizen en het verduurzamen van de energievoorziening, groeit de vraag naar elektriciteit. De investeringen die hiervoor nodig zijn leiden voor Stedin tot een kapitaalbehoefte. Tot en met 2030 investeert Stedin € 8 miljard in een toekomstbestendig net, om de energietransitie mogelijk te maken, de woningbouwopgave te faciliteren en economische ontwikkeling te ondersteunen.

Stedin en de aandeelhouderscommissie (AHC) hebben gecommuniceerd dat voor de financiering van de investeringen (oplopend tot € 8 mld.) er extra eigen vermogen nodig is tot € 1,8 miljard in 2031 om aan de groeiende vraag naar elektriciteit te kunnen voldoen en tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten te kunnen blijven investeren in uitbreiding, verzekering en beheer van de regionale energienetten. Daarbij is een solide kredietwaardigheid en daarmee credit rating van belang om toegang tot vreemd vermogen te houden tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. Om

deze solide kredietwaardigheid te behouden wil Stedin aanvullend eigen vermogen aantrekken, in dit geval ter groot €1,8 miljard tot 2031.

Sinds eind 2021 zijn de drie grote regionale netbeheerders (Alliander, Enexis en Stedin), een vertegenwoordiging van hun aandeelhouders en de Staat in gesprek over de hoogte en de tijdsspanne van de kapitaalbehoefte van de netbeheerders, mogelijke oplossingsrichtingen en de rol die de Staat daarin kan spelen. In de miljoenennota 2023 is hiervoor voor Stedin een bedrag gereserveerd van € 500 miljoen. De onderhandelingen tegen welke prijs de staat aandelen verwerft zijn nog lopende en verwacht men eind 2023 afgerond te hebben.

De aandeelhouderscommissie (AHC) en Stedin hebben tot op heden een goede en constructieve dialoog met niet-aandeelhoudende gemeenten en provincies in het verzorgingsgebied. Deze gesprekken worden voortgezet om te bekijken hoeveel deze kunnen bijdragen aan de resterende benodigde kapitaalinjectie van € 1,3 mld.

Wat de consequenties zijn voor de omvang van de dividendontvangsten is afwachten hoe de ontwikkelingen zich voortzetten.

Stoplicht	Oranje
Sturingsarrangement	Maatwerk

8. Bank Nederlandse Gemeenten N.V.

Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Onderdelen	-
Deelnemers	Zie www.bngbank.nl/over-BNG-Bank/Organisatie-en-bestuur
Website	www.bngbank.nl
Doel(en)	Kredietverlening aan de publieke sector
Programma	00. Bestuur en ondersteuning
Belang	<p><u>Openbaar</u> De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.</p> <p><u>Financieel</u> De gemeente Papendrecht is aandeelhouder van 6.318 aandelen. Het totaal aantal geplaatste aandelen bedraagt 55.690.720 aandelen. Het aandeel bedraagt 0,0113%.</p> <p><u>Bestuurlijk</u> Vertegenwoordiging in de aandeelhoudersvergadering door wethouder S. de Keizer.</p>

Kerncijfers

Jaarresultaat 2022	€ 300.000.000	
	31-12-2022	31-12-2021
Eigen vermogen	€ 4.615.000.000	€ 5.062.000.000
Vreemd vermogen	€ 107.459.000.000	€ 143.995.000.000

Vooruitblik 2024

Geen noemenswaardige ontwikkelingen met betrekking tot Papendrecht.

Stoplicht	Groen
Sturingsarrangement	Passief

9. Oasen N.V.

Vestigingsplaats	Gouda
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Onderdelen	-
Deelnemers	Zie https://www.oasen.nl/over-oasen/bedrijfsstructuur/aandeelhouders
Website	www.oasen.nl
Doel(en)	Leveren van helder en betrouwbaar drinkwater
Programma	0. Bestuur en ondersteuning
Belang	<u>Openbaar</u> Drinkwatervoorziening <u>Financieel</u> De gemeente Papendrecht is aandeelhouder van 29 van de 748 aandelen (3,9%). De aandelen hebben een nominale waarde van € 455 per aandeel. Er zijn 748 aandelen geplaatst bij de gemeenten in het verzorgingsgebied van Oasen NV. Dit komt ongeveer neer op ongeveer 1 aandeel per 1.000 inwoners. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) bestaat uit vertegenwoordigers van aandeelhoudende gemeenten. <u>Bestuurlijk</u> De gemeente wordt vertegenwoordigd in de aandeelhoudersvergadering door wethouder A.J. Kosten.

Kerncijfers

Jaarresultaat 2022	€ 3.174	
	31-12-2022	31-12-2021
Eigen vermogen	€ 125.600.000	€ 122.426.000
Vreemd vermogen	€ 221.955.000	€ 188.121.000

Vooruitblik 2024

In haar jaarverslag 2022 gaat Oasen kort in op PFAS in relatie tot het drinkwater. In het meeste drinkwater wordt niet of nauwelijks PFAS aangetroffen. Het drinkwater van Oasen voldoet aan de richtlijnen.

Stoplicht	Groen
Sturingsarrangement	Passief

10. Regionale OntwikkelingsMaatschappij Drechtsteden

Vestigingsplaats	Dordrecht
Rechtsvorm	ROM-D Holding N.V. – Naamloze Vennootschap ROM-D Dordtse Kil III C.V. – Commanditaire Vennootschap
Onderdelen	ROM-D Holding N.V. ROM-D Dordtse Kil III C.V.
Deelnemers	Alblasserdam, Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht, Zwijndrecht, provincie Zuid-Holland en Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam.
Website	www.rom-d.nl
Doel(en)	Versterken en uitbouwen regionale economie
Programma	00. Bestuur en ondersteuning 03. Economie 08. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing
Belang	<p><u>Openbaar</u> De ROM-D werkt aan economische ontwikkeling van de regio en zet zich in voor versterking van bedrijventerreinen. Dit komt tot stand door: risicodragende (her)ontwikkeling van bedrijventerreinen en grond-exploitatie, het spotten van schuifmogelijkheden en het onderzoeken van de hieraan verbonden businesscases.</p> <p><u>Financieel</u> De gemeente Papendrecht heeft een kapitaalbreng in: <ul style="list-style-type: none"> • ROM-D Holding van € 150.000.- • ROM-D Dordtse Kil III € 194.000. Het financiële risico omvat de kapitaalbreng van in totaal: € 344.000. Deze inbreng bestaat uit aandelen in ROM-D Holding, respectievelijk deelname in het commanditair kapitaal van ROM-D Dordtse Kil III. De gemeente heeft binnen de ROM-D Holding N.V. een aandeel van 3% en in de ROM-D Kil III een aandeel van 2%.</p> <p><u>Bestuurlijk</u> De gemeente wordt in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) vertegenwoordigd door wethouder S. de Keizer.</p>

Kerncijfers

ROM-D Holding N.V.

Jaarresultaat 2022	€ 299.000	
	31-12-2022	31-12-2021
Eigen vermogen	€ 4.641.000	€ 4.341.000
Vreemd vermogen	€ 2.150.000	€ 2.150.000

ROM-D Dordtse Kil III C.V.

Jaarresultaat 2022	€ 2.139.000	
	31-12-2022	31-12-2021
Eigen vermogen	€ 13.781.000	€ 11.642.000
Vreemd vermogen	€ --	€4.505.000

Vooruitblik 2024

Er zijn vanuit de gemeente Papendrecht geen lopende projecten bij ROM-D. In 2024 gaat de verkenning van ROM-D naar een mogelijke verbrede inzet van de organisatie verder. Dit hangt samen met mogelijke herpositionering van de partnerorganisaties die tezamen het economisch instrumentarium vormen.

Stoplicht	Groen
Sturingsarrangement	Passief

11. Gemeente Papendrecht Slobbengors B.V.

Vestigingsplaats	Papendrecht
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Onderdelen	-
Deelnemers	Gemeente Papendrecht
Website	-
Doel(en)	Deelnemen in een besloten vennootschap die participeert als beherend vennootschap in een commanditaire vennootschap ter exploitatie van een fabriek en een kantoor gelegen op het terrein Slobbengors.
Programma	00. Bestuur en ondersteuning 03. Economie
Belang	<p><u>Openbaar</u> Borging werkgelegenheid.</p> <p><u>Financieel</u> Gemeente Papendrecht is aandeelhouder van 100% van de aandelen. Het financiële risico omvat de kapitaalinbreng van in totaal € 18.000.</p> <p><u>Bestuurlijk</u> De gemeente wordt vertegenwoordigd door een extern bestuurder.</p>

Kerncijfers

Jaarresultaat 2022*	€ 0 *	
		31-12-2022 31-12-2021
Eigen vermogen	€ 0 *	€ 22.000
Vreemd vermogen	€ 0 *	€ 1.000

* Jaarrekening moet nog worden ontvangen.

Vooruitblik 2024

Geen noemenswaardige ontwikkelingen met betrekking tot Papendrecht.

Stoplicht	Groen
Sturingsarrangement	Passief

12. Recreatie en Cultuur Holding B.V.

Vestigingsplaats	Papendrecht
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Onderdelen	Theater Sportcentrum
Deelnemers	Gemeente Papendrecht
Website	-
Doel(en)	<p>Exploiteren accommodaties als publieke voorziening. Hierin is tenminste inbegrepen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het bieden van onderdak aan vaste of incidentele, binnen de gemeente aanwezige maatschappelijke organisaties en particulieren voor de uitoefening van hun sportactiviteiten ('nat&droog') - Bieden van ruimte bewegingsonderwijs scholen. - Het bieden van onderdak aan vaste of incidentele, binnen de gemeente aanwezige maatschappelijke organisaties voor de uitoefening van (culturele) activiteiten. - Het verzorgen van theatervoorstellingen
Programma	05. Sport en cultuur
Belang	<p><u>Openbaar</u> Bewegingsonderwijs is wettelijke taak gemeente. Alternatief voor ruimte bewegingsonderwijs is niet voorhanden.</p> <p><u>Financieel</u> Gemeente is enig aandeelhouder.</p> <p><u>Bestuurlijk</u> Zie doelstelling hierboven.</p>

Kerncijfers

Jaarresultaat 2022	- € 140.000	
	31-12-2022	31-12-2021
Eigen vermogen	€ 312.000	€ 451.000
Vreemd vermogen	€ 1.157.000	€ 1.005.000

Vooruitblik 2024

De holding exploiteert het theater en binnensportaccommodaties van Papendrecht. De exploitatieovereenkomst van de gemeente met de 'BV Zwembad' en 'BV Theater' is stilzwijgend verlengd tot ultimo 2023. De gesprekken over vernieuwing van de exploitatieovereenkomst worden in de tweede helft van 2023 opgestart. De fors gestegen energieprijzen hebben hun weerslag op het meerjarenperspectief, waardoor het eigen vermogen op termijn negatief zal uitvallen. In het kader van de regeling Specifieke Uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden van het Ministerie van VWS heeft de gemeente in september 2023 op aanvraag een uitkering van € 746.000 ontvangen. De specifieke uitkering is een gedeeltelijke vergoeding van de meerkosten energie voor het zwembad van het Sportcentrum 2022 en 2023. De meerkosten voor het vierde kwartaal van 2023 komen alleen voor een vergoeding in aanmerking als een verduurzamingsplan wordt opgesteld voor het zwembad.

Stoplicht	Rood
Sturingsarrangement	Actief

7. Bedrijfsvoering

Ontwikkeling organisatie en ontwikkeling HRM

Flexibele organisatie

De organisatie kan niet zonder inhuur van specifieke deskundigheid en extra capaciteit om alle taken op het gewenste moment uit te voeren. Om toekomstbestendig te zijn, maar ook vanuit een goede uitvoering van de nieuwe wetgeving, is een passend evenwicht van de capaciteitsinzet van eigen medewerkers en externe inhuur van belang. In de SPP-gesprekken met de teamleiders is het aandeel en de kennis van inhuur onderwerp van gesprek.

De bestaande werktijdenregeling wordt aangepast. Die aanpassing zal gebruikt worden om teamleiders en medewerkers beter te informeren over de uitvoering van de werktijdenregeling ook gericht op een efficiënte werkplanning en een verantwoorde taakbelasting.

Proces

In 2024 wordt de professionele HR-ondersteuning aan teamleiders gecontinueerd. De ontwikkelingen binnen de organisatie worden in samenwerking met de HR-adviseurs en met behulp van het bestaande HRM-instrumentarium opgepakt en vormgegeven. Dit wordt onder andere geconcretiseerd in het oppakken van speerpunten van de strategische personeelsplanning (SPP) met het doel meerjarig zicht te hebben en houden op de personele bezetting. Het plan dient als basis om wensen en knelpunten te vertalen in onder meer (individuele) ontwikkel- en opleidingslijnen en in te springen op ontwikkelingen zoals de krapte op de arbeidsmarkt.

Daarnaast vindt (collectief en op individueel niveau) praktische advisering en ondersteuning plaats door de P-adviseurs gericht op een juiste toepassing van het HRM-instrumentarium. We bouwen het digitale HR-instrumentarium steeds verder uit.

Personeel

Medewerkers moeten steeds meer de samenwerking zoeken met de samenleving, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven. Daarnaast verlangen inwoners ook kwaliteit van beleid en dienstverlening. Dit alles vraagt van medewerkers een bepaalde inzetbaarheid, bepaalde competenties en mogelijk een andere manier van werken.

Als werkgever willen we een spiegel zijn van wat van een participatiemaatschappij wordt verwacht. Dit betekent dat ook in het HRM-beleid flexibiliteit, verantwoordelijkheid, ruimte maar ook respect en integer handelen belangrijke waarden zijn. Dit moet blijvend leiden tot zelfstandige, goed gekwalificeerde en tevreden medewerkers die flexibel en duurzaam inzetbaar zijn.

Het gericht inzetten van het werken met competenties en de gesprekkencyclus zal een accentverandering geven in de wijze van sturing van leidinggevenden en een ontwikkeling in de werkwijze/gedrag van medewerkers en leidinggevenden.

In 2024 wordt een medewerkersonderzoek uitgevoerd (met behulp van externe ondersteuning).

Arbeidsmarkt en recruitment

Vanuit de afdeling Recruitment van de Servicegemeente Dordrecht wordt de arbeidsmarktcommunicatie en de werving en selectie van nieuwe medewerkers en trainees voor de diverse werkgevers van de Drechtsteden verzorgd. De projecten die zijn vastgesteld worden zowel op het niveau van de regio als op het niveau van de werkgever/gemeente opgepakt. Zo zal het werkgeversmerk van de Drechtsteden als regio en geheel meer worden geladen onder het merk Smart Delta Drechtsteden en volgt er per gemeente een arbeidsmarktcommunicatieplan om in te spelen op de specifieke behoeften en lokale situatie. De werkgeversvideo die is gemaakt door en voor de organisatie Papendrecht is onderdeel van de arbeidsmarktcommunicatie. Parallel hieraan worden de beleidsuitgangspunten voor werving en selectie passend gemaakt voor wat op dit moment nodig is voor een sterke interne arbeidsmarkt, versterking van goed werkgeverschap en een vertaling van de diversiteit in de samenleving.

CAO en wetgeving

De huidige CAO kent een looptijd tot eind 2023. De landelijke onderhandelingen over een nieuwe CAO zijn/worden in september 2023 gestart. Vanuit het werkgeverscollectief wordt ingezet op afspraken die er toe bijdragen dat de medewerkers voldoende in staat worden gesteld om de grote en uiteenlopende uitdagingen aan te kunnen. Het gaat daar om een toereikende bezetting met kwalitatief goed en

gemotiveerd personeel. Dat betekent concurrerend kunnen zijn op de arbeidsmarkt, een vitaliteitsbeleid en moderne arbeidsvoorwaarden.

Op basis van de huidige CAO bestaat voor een groep medewerkers de mogelijkheid om voorafgaande aan de pensionering gebruik te maken van een RVU-regeling. Die regeling wordt per 1 januari 2024 van kracht en heeft (voorlopig) een tijdelijk karakter. Een mogelijk vervroegde uitstroom van ervaren medewerkers vraagt aandacht van het management maar biedt ook kansen voor doorstroom en daarmee behoud van jongere medewerkers.

Integriteit

Gestart is met de actualisatie van de verschillende regelingen met betrekking tot integriteit. Naast onder andere het weer in lijn brengen van de regelingen met nieuwe (Europese) wetgeving is vaststelling ook aanleiding om het integriteitsbeleid opnieuw breed in de organisatie onder de aandacht te brengen via verschillende communicatiekanalen maar ook waar nodig via inzet van gerichte trainingsvormen.

Arbeidsomstandigheden

Het is weer enige tijd geleden dat voor de diverse werklocaties een ARBO Risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) heeft plaatsgevonden. Deze RI&E's zijn verplicht voor elke locatie en dienen periodiek geactualiseerd te worden. Onder andere de inhuizing van de bibliotheek en de ontwikkeling van het hybride werken zijn aanleiding om voor alle locaties nieuwe RI&E's op stellen, gevolgd door een uitvoering van de daaruit voortvloeiende plannen van aanpak.

ICT

Het regionale programma ICT Beweegt zal ook in 2024 de nodige aandacht vragen. De migratie van Papendrechtse data van de netwerkschijven naar MS Teams zal komend jaar doorlopen en veel capaciteit vragen. Ook de migratie van onze applicaties van het eigen datacentrum op de Noordendijk naar het datacentrum van KPN zal in 2024 worden afgerond. De overgang naar de nieuwe werkwijze via MS Teams vraagt veel van de organisatie naast andere grote veranderingen zoals de invoering van de omgevingswet. Deze overgang zal zorgvuldig worden begeleid vanuit het programma en hiervoor worden diverse specifieke trainingen en sessies georganiseerd.

Informatieveiligheid

Digitalisering is steeds meer geworteld in onze samenleving. Het biedt grote maatschappelijke en economische kansen. We zien nieuwe ontwikkelingen in de technologie die tegelijkertijd ook ethische en veiligheidsaspecten met zich meebrengen. Cyberincidenten kunnen de maatschappij flink ontwrichten en veel schade veroorzaken. Ze kunnen impact hebben op, burgers, organisatie en ketens. Ook de impact op de gemeentelijke processen zijn enorm. Gemeente Hof van Twente en gemeente Buren ondervinden nog steeds gevolgen van de hack die bij hen heeft plaatsgevonden.

Of de keuze is om de digitalisering te omarmen of om mee te lopen aan de zijlijn, het ontslaat gemeente Papendrecht niet te werken aan de keerzijde van de digitale samenleving. Bij de maatschappelijke opgaven zal de digitalisering en daarbij de afweging tussen waarden zoals privacy en informatiebeveiliging niet als sluitstuk maar als vertrekpunt van beleid moeten worden meegenomen. Zowel Europees als landelijk is er steeds meer aandacht voor informatiebeveiliging/cybersecurity. Diverse (nieuwe) wetgevingen op het gebied van de digitalisering zullen invloed hebben op onze informatiehuishouding, processen en mensen. Dit vraagt naast kennis van onze processen, inzicht in de mogelijke risico's en de bestuurlijke handelingsperspectieven. Voor een samenwerkende zelfstandige gemeente als Papendrecht is het goed te beseffen waar we kwetsbaar zijn. Samen met onze ketenpartners is het uitgangspunt de basis goed op orde te hebben, waardoor we veerkrachtig genoeg zullen zijn als er toch iets misgaat.

Maatregelen

1 Basis op orde

- 1a. Verdere uitvoering geven aan het project Basis op Orde waarin naast de benodigde procesbeschrijvingen ook de wetgeving op het gebied van financiën, digitalisering, informatiebeveiliging, privacy en archivering binnen betreffende processen wordt geborgd.
- 1b. Beleid, contracten, dienstverleningsovereenkomsten en Verwerkingsovereenkomsten actualiseren

2 Digitale weerbaarheid vergroten

- 2a. Evalueren van de BIO en verder implementeren van de BIO-normen
- 2b. Crisismanagement en bedrijfscontinuïteit borgen

3 Verantwoording Informatiebeveiliging

- 3a. Uitvoeren ENSIA-Verantwoordingsproces
- 3b. Regionale en lokale governance borgen

4 Verhogen bewustzijn informatiebeveiliging

- 4a. Organisatie Weken van de Informatiebeveiliging, Privacy en Integriteit (WIPI)
- 4b. Opstellen en uitvoeren van Awareness/ e-learning programma
- 4c. Cyberoefening

5 Risicomanagement

- 5a. Risicoanalyses maken van de (nieuwe) processen/gegevensverwerkingen en systemen (BRA, DPIA)
- 5b. Riskmanagement borgen en Risk appetite vaststellen.

6 Implementeren nieuwe wet- en regelgeving

- 6a. Voorbereidingen NIS2
- 6b. Voorbereidingen wijzigingen BIO

INDICATOREN EN STREEFWAARDEN				
Informatieveiligheid				
Indicator	Eenheid	Waarde Papendrecht	Nederland	Streefwaarde
Slachtoffers van online aankoopfraude	Percentage	6,2% (2021) BRON: WSJG	6,9%	<6,2%
Slachtoffers van online verkoopfraude	Percentage	1,0% (2021) BRON: WSJG	1,4%	<1,0%
Slachtoffers van hacken	Percentage	6,1% (2021) BRON: WSJG	6,9%	<6,1%

Integriteit

De gemeente is wettelijk verplicht tot het voeren van een integriteitbeleid. In het verleden is een totaalpakket aan regionale integriteitregelingen vastgesteld. Met de transitie in de Drechtsteden dient dit regionale beleid te worden aangepast en zal iedere organisatie zelf beleid gaan vaststellen. De voorbereiding hiervan wordt met regio collega integriteitcoördinatoren opgepakt. De intentie is wel een nauwe samenwerking te behouden met de verschillende Drechtstedengemeenten.

Gemeente Papendrecht voert integriteitbeleid met aandacht voor zowel de ambtelijke organisatie als politieke organen. In 2023 is aandacht besteed aan moreel beraad. Gezien de mobiliteit in de organisatie staan trainingen moreel beraad ook voor 2024 op de agenda. Wij zorgen ook in 2024 voor voldoende aandacht voor integriteit, waaronder ook het omgaan met risicovolle kwesties, om het onderwerp levend te houden in onze organisatie.

Maatregelen

- 1a. Training Morele Oordeelsvorming teamleiders en nieuwe medewerkers
- 1b. Risicoanalyse organisatie teamleiders
- 1c. Moreel beraad medewerkers agenderen

Vertrouwenspersoon

De unieke kennis en krachten van iedere medewerker moeten voluit worden benut. Dat kan alleen vanuit een veilige werkomgeving. De Arbowet verplicht de werkgever tot voorkomen en beperken van Psychosociale Arbeidsbelasting zoals pesten, (seksuele) intimidatie, discriminatie.

De gemeente Papendrecht heeft twee vertrouwenspersonen (momenteel 1 vacature) ongewenste omgangsvormen en integriteit. Hier wordt ook ingezet op regionale samenwerking. De vertrouwenspersonen hebben zitting in een intervisiegroep in de regio en kunnen elkaar in bijzondere gevallen ook vervangen. Medewerkers die grensoverschrijdend gedrag ervaren, kunnen deze vertrouwenspersonen op vertrouwelijke basis benaderen voor een luisterend oor, advies en bijstand. De leidinggevenden hebben hierin ook een rol. De vertrouwenspersoon is er in de eerste plaats voor opvang en begeleiding van medewerkers die ongewenst gedrag (hebben) ervaren.

Daarnaast zijn de vertrouwenspersonen binnen de organisatie ook van betekenis voor de voorlichting over grensoverschrijdend gedrag en voor gevraagd en ongevraagd advies aan het management over het stellen en handhaven van gedragsnormen. Voor de komende periode zal worden ingezet op trainen van leidinggevenden op zowel integriteit gebied als ongewenste omgangsvormen.

De vertrouwenspersoon heeft een geheimhoudingsplicht en een intern verschoningsrecht en is alleen verantwoording schuldig aan het hoogste gezag van de organisatie. De vertrouwenspersoon legt geen inhoudelijke verantwoording af aangaande individuele gevallen.

Maatregelen

- 1a. Training leidinggevenden "Leiderschap en ongewenste omgangsvormen"
- 1b. Lunchbijeenkomst organisatie omgangsvormen

Frauderisico

Frauderisicobeheersing is een onderwerp dat, o.a. vanuit de rechtmatigheidsverantwoording, steeds nadrukkelijker aandacht vraagt. Vandaar dat hier we vanaf de begroting 2024-2027 in de paragraaf bedrijfsvoering specifiek aandacht aan besteden.

Wat doen we om fraude te voorkomen of te signaleren?

Onze administratieve organisatie en interne beheersing is er altijd al op gericht om fraude waar mogelijk te voorkomen. Dit o.a. door maatregelen te treffen zoals functiescheiding, het 4-ogen principe en het inbouwen van controles in (werk)processen. Als onderdeel van onze interne controle aanpak actualiseren we hiervoor jaarlijks onze frauderisicoanalyse, zodat we alert blijven op bestaande én

nieuwe risico's die zich kunnen voordoen. Bij het continu door ontwikkelen van onze werkprocessen, besteden we vervolgens specifiek aandacht aan de werkprocessen met een verhoogd frauderisico. Hierbij besteden we, naast het nemen van 'technische maatregelen' om fraude te voorkomen en te ontdekken, ook aandacht aan bewustwording en alertheid m.b.t. dit onderwerp.

Wat doen we bij (een vermoeden van) fraude?

Wanneer zich toch (een vermoeden van) fraude voordoet, hebben we daarnaast afspraken gemaakt hoe we daarmee omgaan. De aanpak die we hierbij tot op heden hanteren is gebaseerd op de regeling melding vermoede misstand en de richtlijn onderzoek melding vermoede misstand zoals binnen de Drechtsteden opgesteld.

Vanuit de toenemende aandacht voor frauderisicobeheersing stellen we op basis van deze richtlijn een specifiek frauderisicoresponseplan op. In dit plan wordt uitgewerkt welke stappen worden gezet bij (een vermoeden van) fraude om tot een compleet beeld en passende maatregelen te komen. Naast dat we hiermee onze frauderisicoaanpak versterken, geven we ook invulling aan een van de aanbevelingen uit de managementletter van de accountant.

8. Openbaarheidsparagraaf

Naar verwachting treedt de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wet MEBV) op 1 juli 2024 in werking. Deze wet verplicht de gemeente om het mogelijk te maken dat inwoners, bedrijven en instellingen alle formele verzoeken aan de overheid digitaal kunnen indienen. Hiervoor moeten de verschillende digitale kanalen worden aangewezen. De uitvoering van de wet zal worden gemonitord. Per 1 juli 2023 is dat deel van de Wet elektronische publicaties (Wet EP) in werking getreden, dat verplicht om alle stukken die ter inzage moeten liggen, digitaal raadpleegbaar te laten zijn. Deze stukken dienen dan ook geanonimiseerd te worden, waarvoor regionaal een tool is aangeschaft. Zowel de uitvoering van de verplichting tot digitale ter inzage legging als het gebruik van de anonimiseringstool zal worden gemonitord. Verder blijft de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) (waaronder de informatieveiligheid) onverminderd grote aandacht vragen, waarbij de nadruk ligt op bewustwording en uitvoering van risicoanalyses. Het opgestarte project "Processen op orde" wordt vervolgd, waarin procesbeschrijvingen en o.a. privacywetgeving worden geborgd. Daarnaast zullen werkzaamheden naar aanleiding van de audit op grond van de Wet politiegegevens (m.b.t. privacy inzake gegevens die worden bewerkt door gemeentelijke opsporingsambtenaren (BOA's) worden opgepakt.

Volgens de huidige planning zal per 1 januari 2024 de Omgevingswet in werking treden, hetgeen ook werkzaamheden voor het taakveld met zich meebrengt. Diverse decentrale wetgeving zal komende tijd dienen te worden aangepast.

Maatregelen

- 1a. Implementatie uitvoering Wet MEBV, zo nodig vergroten toegang producten website
- 1b. Digitale ter inzage legging monitoren (Wet EP)
- 1c. Anonimiseringstool monitoren
- 1d. Risicoanalyses uitvoeren en verwerkingsovereenkomsten sluiten in het kader van AVG
Verdere uitvoering geven aan het project Basis op Orde waarin naast procesbeschrijvingen de wetgeving op het gebied van financiën, digitalisering, informatiebeveiliging, privacy en archivering binnen de processen worden geborgd.
- 1e. Plan van aanpak n.a.v. audit WPG opstellen en uitvoeren
- 1f. Aanpassing wetgeving n.a.v. invoering Omgevingswet

Bezwaarschriften en klachten

Inzet van mediationvaardigheden bij afhandeling van bezwaarschriften en klachten doen we al geruime tijd. Bij klachten is er slechts incidenteel nog een formele afhandeling nodig. Bij bezwaarschriften is er nog een substantieel deel dat via een formele weg wordt afgehandeld. Deels via de weg van ambtelijk horen, een paar keer per jaar via de weg van advisering door de onafhankelijke regionale commissie bezwaarschriften. Sinds 2023 functioneert een nieuwe regionale commissie bezwaarschriften. We monitoren de nieuwe werkwijze.

Maatregelen

- 1a. Werkwijze regionale commissie bezwaarschriften monitoren

Openbaarheid in het kader van de Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) heeft tot doel om het handelen van overheden transparanter te maken. De wet stelt dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren moet zijn. De kern van de wet is dat overheidsorganisaties verplicht zijn om meer categorieën documenten actief openbaar te maken. Daarbij gaat het in ieder geval om informatie over het beleid, inclusief de voorbereiding, onderzoeken, uitvoering, naleving, handhaving en evaluatie. Daarnaast verlangt de Woo, net als de Archiefwet, een verbetering van de informatiehuishouding. Deze verplichtingen zijn nog niet in werking getreden, maar worden over een periode van 5 jaar gefaseerd ingevoerd. De Woo moet in 2027 volledig geïmplementeerd zijn. Landelijk wordt nog gewerkt aan de vereiste applicatie, die ontsluiting van de informatie mogelijk maakt.

De gemeente Papendrecht hecht grote waarde aan transparantie en openheid in haar beleid en wenst te voldoen aan de vereisten van de Woo. Hiervoor is ook extra capaciteit aangetrokken, waarmee de

organisatieonderdelen sterker ondersteund kunnen worden. De organisatie werkt momenteel, zowel lokaal als regionaal, aan een plan van aanpak teneinde de actieve openbaarmakingsplicht verder vorm te geven. Hierbij gaat ook aandacht uit naar de inrichting van de website, waar betrokkenen op heldere en toegankelijke wijze informatie dienen te kunnen verkrijgen.

Een verbeterde informatiehuishouding wordt o.a. bewerkstelligd door middel van het gestarte project "Processen op orde", waarin naast procesbeschrijvingen de wetgeving op het gebied van financiën, digitalisering, informatiebeveiliging, privacy en archivering binnen de processen worden geborgd. Hierbij wordt gebruikt gemaakt van de zogeheten I-Navigator, een beheershulpmiddel voor informatiehuishouding, waarin al het bovenstaande wordt vastgelegd.

Daarnaast blijven de werkzaamheden van het taakveld ook de afdoening van de Woo-verzoeken (passieve openbaarheid, inclusief anonimiseren) bevatten.

Maatregelen

- 1a. Verdere implementatie en uitvoering Woo (lokaal en regionaal)

Financiële Begroting 2024

1. Inleiding

De Programmabegroting 2024-2028 is opgesteld conform het nieuwe Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Om in 2024 weer in aanmerking te komen voor Provinciaal repressief toezicht (toezicht achteraf) gelden de volgende criteria:

- De begroting, inclusief nieuw beleid, dient structureel en reëel in evenwicht te zijn. Hieraan wordt voldaan als ieder jaar de structurele lasten worden gedekt door structurele baten en de ramingen realistisch zijn. Indien het begrotingsjaar 2024 niet structureel en reëel in evenwicht is, dient aannemelijk te zijn dat dit evenwicht in de begroting in de eerstvolgende jaren (uiterlijk in 2027) tot stand zal worden gebracht.
- De vastgestelde jaarrekening en de begroting tijdig, respectievelijk vóór 15 juli en 15 november, ingediend te zijn bij de provincie Zuid-Holland.

Algemeen

In de begroting 2024 zijn de uitgangspunten van de perspectiefnota 2023-2028 verwerkt. Dit is inclusief nieuw beleid, autonome ontwikkelingen, inschatting loon- en prijsstijgingen en actualisatie van de verbonden partijen. Bij de berekening van de uitkering vanuit het gemeentefonds is uitgegaan van de stand van de meicirculaire 2023. Voor de inflatie hanteren we de consumenten prijsindex (cpi) en de Prijs overheidsconsumptie, beloning medewerkers uit de septembercirculaire 2022.

Uitgangspunten loon- en prijsstijging overheidssector 2023-2028

Begrotingspost	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Exploitatiebudgetten ¹⁾	5,9%	2,4%	2,4%	1,9%	1,9%	1,9%
Loonontwikkeling ²⁾	2,8%	3,9%	3,8%	3,6%	3,6%	3,6%

1) Spt-circulaire 2022 Consumentenprijsindex (cpi)

2) Spt-circulaire 2022 Prijs overheidsconsumptie, beloning medewerkers

De bovenstaande inflatiecijfers hanteren we structureel voor de meerjarenbegroting 2024-2028. Het Rijk rekent hier immers ook mee, wat in feite ook de reële inflatieverwachting zou moeten zijn. Echter we moeten ons ook realiseren dat de werkelijkheid op dit moment anders is. Met name door exogene factoren (Oekraïne, opvang vluchtelingen en afkoeling van de economische vooruitzichten) zien we forse prijsstijgingen bij o.a. materialen en energie.

Begrotingsresultaat

Voor 2024 en 2025 worden positieve resultaten verwacht van € 1,5 mln. in 2024 oplopend naar € 3,6 mln. in 2025. Vanaf 2026 slaat dit om in een tekort van € 0,5 mln. Na vertaling van de financiële doorrekening van de Voorjaarsnota van het Rijk 2023 naar de algemene uitkering en overige financiële ontwikkelingen (zie volgend hoofdstuk) ziet het structureel bijgewerkte meerjarenperspectief er als volgt uit:

Financieel meerjarenperspectief 2024-2028	2024	2025	2026	2027	2028
Stand Primair Begroting 2023	€ 4.534.000	€ 5.715.000	€ 610.000	€ -538.000	€ -538.000
Financiële ontwikkelingen					
Septembercirculaire 2022 (RIB 17-10-2022)	€ 1.140.000	€ 1.034.000	€ 2.573.000	€ 950.000	€ 950.000
1ste Begrotingswijziging 2023	€ -582.000	€ -342.000	€ -212.000	€ -192.000	€ -192.000
Perspectiefnota 2023-2028	€ -3.099.000	€ -3.093.000	€ -2.799.000	€ -2.683.000	€ -3.185.000
Meicirculaire 2023 (RIB 30-06-2023)	€ -169.000	€ 521.000	€ -171.000	€ 1.493.000	€ 1.542.000
Subtotaal Financiële ontwikkelingen	€ -2.710.000	€ -1.880.000	€ -609.000	€ -432.000	€ -885.000
Beginstand na Meicirculaire 2023	€ 1.824.000	€ 3.835.000	€ 1.000	€ -970.000	€ -1.423.000
Totaal Mutaties na Meicirculaire 2023	€ -307.000	€ -214.000	€ -551.000	€ -585.000	€ -827.000
Stand Begrotingssaldo 2024-2028	€ 1.517.000	€ 3.621.000	€ -550.000	€ -1.555.000	€ -2.250.000
Incidentele baten en lasten					
Incidentele baten	€ 1.632.500	€ 1.452.500	€ 1.170.000	€ 930.000	€ 912.000
Incidentele lasten	€ 1.976.500	€ 1.386.500	€ 1.193.000	€ 658.000	€ 700.000
Structureel Begrotingssaldo 2024-2028	€ 1.861.000	€ 3.555.000	€ -527.000	€ -1.827.000	€ -2.462.000

2. Belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de lopende begroting

In onderstaand overzicht zijn de wijzigingen na de Meicirculaire 2023 opgenomen.

Financieel meerjarenperspectief 2024-2028	2024	2025	2026	2027	2028
Stand Primair Begroting 2023	€ 4.534.000	€ 5.715.000	€ 610.000	€ -538.000	€ -538.000
Financiële ontwikkelingen					
Septembercirculaire 2022 (RIB 17-10-2022)	€ 1.140.000	€ 1.034.000	€ 2.573.000	€ 950.000	€ 950.000
1ste Begrotingswijziging 2023	€ -582.000	€ -342.000	€ -212.000	€ -192.000	€ -192.000
Perspectiefnota 2023-2028	€ -3.099.000	€ -3.093.000	€ -2.799.000	€ -2.683.000	€ -3.185.000
Meicirculaire 2023 (RIB 30-06-2023)	€ -169.000	€ 521.000	€ -171.000	€ 1.493.000	€ 1.542.000
Subtotaal Financiële ontwikkelingen	€ -2.710.000	€ -1.880.000	€ -609.000	€ -432.000	€ -885.000
Beginstand na Meicirculaire 2023	€ 1.824.000	€ 3.835.000	€ 1.000	€ -970.000	€ -1.423.000
Mutaties na Meicirculaire 2023					
<i>Autonome ontwikkelingen</i>					
Actualisatie Kapitaallasten	€ 498.000	€ 330.000	€ 391.000	€ 397.000	€ 342.000
Actualisatie doorbelasting loonkosten Projecten en GREX	€ -138.000	€ -47.000	€ -84.000	€ -85.000	€ -11.000
Actualisatie Rentekosten leningenportefeuille	€ 112.000	€ 118.000	€ -87.000	€ 9.000	€ -22.000
Bijstelling Begroting SGD	€ -69.000	€ -96.000	€ -98.000	€ -33.000	€ -33.000
Actualisatie OZB naar aantal woningen	€ 22.000	€ 23.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000
Indexering Kinderboerderij	€ -37.000	€ -37.000	€ -37.000	€ -37.000	€ -37.000
Indexering Leerlingenvervoer	€ -100.000	€ -100.000	€ -100.000	€ -100.000	€ -100.000
Bijstelling Begroting Begraafplaats	€ 55.000	€ 55.000	€ 55.000	€ 55.000	€ 55.000
Pellerpop & Veiligheidsdag 2028	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -30.000
Verwerken nieuwe BIZ	€ 34.000	€ 34.000	€ 34.000	€ 34.000	€ 34.000
Subtotaal Autonome ontwikkelingen	€ 377.000	€ 280.000	€ 98.000	€ 264.000	€ 222.000
<i>Nagekomen ontwikkelingen</i>					
Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 Scenario 1	€ -398.000	€ -398.000	€ -398.000	€ -398.000	€ -398.000
Integraal Huistvestigingsplan 2023-2034	€ -100.000	€ -	€ -100.000	€ -300.000	€ -500.000
Haalbaarheidsstudie Vastgoed- en accommodatiebeleid	€ -100.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Uitvoeringsplan Mobiliteitsplan 2023	€ -86.000	€ -96.000	€ -151.000	€ -151.000	€ -151.000
Subtotaal Nagekomen ontwikkelingen	€ -684.000	€ -494.000	€ -649.000	€ -849.000	€ -1.049.000
Totaal Mutaties na Meicirculaire 2023	€ -307.000	€ -214.000	€ -551.000	€ -585.000	€ -827.000
Stand Begrotingssaldo 2024-2028	€ 1.517.000	€ 3.621.000	€ -550.000	€ -1.555.000	€ -2.250.000

Toelichting

Algemeen

Vanuit de begroting 2023 zijn de jaarschijven 2024-2027 overgebracht naar begrotingsjaar 2024 en aangevuld met de cijfers uit de Septembercirculaire 2022, de Eerste Begrotingswijziging 2023, de Perspectiefnota 2023-2028 en de Meicirculaire 2023. Ook is de jaarschijf 2028 toegevoegd.

Bij de perspectiefnota 2023-2028 zijn nieuwe ontwikkelingen in beeld gebracht, aangevuld met de financiële gevolgen van actualisaties als bijstelling van het investeringsprogramma (kapitaallasten), urentoerekening (naar taakvelden, kredieten en grondexploitatie), onderhoudsbudgetten, bijdragen verbonden partijen en het opnemen van stelposten voor loon- en prijsstijgingen.

Na de Meicirculaire 2023 hebben zich ook nog mutaties voorgedaan. De financiële consequenties hiervan zijn opgenomen in de begrotingscijfers en zijn aanvullend toegelicht.

Toelichting mutaties na meicirculaire 2023

Autonome ontwikkelingen

Actualisatie Kapitaallasten

Bij de jaarrekening besluit de raad of de restantkredieten worden doorgezet naar het volgende jaar. In combinatie met de nieuwe investeringen voor de begroting worden de kapitaallasten geactualiseerd. Verschillen kunnen ontstaan door mutaties in de opleveringsdatum, wat invloed heeft op de omvang van de jaarlijkse kapitaallasten.

Actualisatie doorbelasting loonkosten Projecten en GREX

Jaarlijks dient op basis van actualisatie van doorbelasting loonkosten op projecten en grondexploitatie de begroting te worden bijgesteld.

Actualisatie Rentekosten leningenportefeuille

Voor de jaren 2024 tot en met 2028 dienen we voor ruim € 19 miljoen aan bestaande geldleningen af te lossen. Volgens de liquiditeitsplanning, welke jaarlijks wordt geactualiseerd, moeten we voor € 8 miljoen aan nieuwe geldleningen aantrekken. Naast aflossing van bestaande leningen is ook rekening gehouden met het investeringsprogramma. Bij het opnemen van de nieuwe geldleningen is gerekend met de verwachte rentestijging op de kapitaalmarkt (3% i.p.v. de huidige 2,6% in 2023).

Bijstelling begroting SGD

De begroting van de Servicegemeente Dordrecht is na behandeling van de Perspectiefnota 2023-2028 ontvangen. De autonome bijstellingen (loon- en prijsstijgingen) van de Servicegemeente Dordrecht zijn verwerkt in de begroting.

Actualisatie OZB naar aantal woningen

Bij de begroting 2024 is rekening gehouden met de laatste prognose van de woningvoorraad van de gemeente Papendrecht. Hierdoor nemen de OZB-inkomsten toe. Dit heeft geen nadelig effect op de lokale lastendruk.

Indexering Kinderboerderij en Leerlingenvervoer

De definitieve indexaties van de Kinderboerderij en Leerlingenvervoer zijn na behandeling van de Perspectiefnota 2023-2028 bekend geworden. De meerkosten zijn verwerkt in de begroting.

Bijstelling Begroting begraafplaats

Voor de begraafplaats is ingehuurd personeel omgezet naar vast personeel. Dit levert structureel minder kosten op.

Pellerpop & Veiligheidsdag 2028

Bij het aanmaken van de jaarschijf 2028 zijn conform afspraken de tweejaarlijkse budgetten van Pellerpop (€ 10.000) en de Veiligheidsdag (€ 20.000) opgevoerd.

Verwerken nieuwe BIZ

Vanaf 2023 is voor de komende vijf jaar de nieuwe BIZ vastgesteld. Hierin zijn afspraken gemaakt voor intensivering van activiteiten en versterking van de centrumfunctie. Tevens zijn vaste vergoedingen afgesproken voor de komende vijf jaar in relatie tot parkeren. Waarbij stijgende parkeerkosten niet leiden tot een verhoging van de bijdragen BIZ.

Nagekomen ontwikkelingen

Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 Scenario 1

In 2023 is het uitvoeringsplan Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 vastgesteld. Conform het raadsbesluit is de financiële uitwerking verwerkt.

Integraal Huisvestingsplan 2023-2034

In 2023 is het Integraal Huisvestingsplan 2023-2034 vastgesteld. Conform het raadsbesluit is de financiële uitwerking verwerkt.

Haalbaarheidsstudie Vastgoed- en accommodatiebeleid

In 2023 is het Vastgoed- en accommodatiebeleid vastgesteld. Conform het raadsbesluit is de financiële uitwerking verwerkt.

Uitvoeringsplan Mobiliteitsplan 2023

In 2023 is het mobiliteitsplan 2023 vastgesteld. Voor de uitvoering van het vastgestelde beleid, en daarbij behorende onderzoeken, is structureel budget nodig. Conform het raadsbesluit is de financiële uitwerking verwerkt.

3. Meerjarig overzicht van baten en lasten per programma en mutaties reserves

Het Rijk heeft voor de verdeling van het gemeentefonds en het volgen van deze verdeling standaard informatie van gemeenten nodig. Hiervoor zijn o.a. de programma's ingedeeld in taakvelden.

Bedragen x €1.000	Realisatie 2022			Begroting 2023		
	Lasten	Baten	Saldo Baten -/- Lasten	Lasten	Baten	Saldo Baten -/- Lasten
Programma						
Bestuur en ondersteuning	3.816	779	-3.037	3.705	312	-3.393
Veiligheid	3.414	2.633	-781	3.938	0	-3.938
Verkeer, vervoer en waterstaat	5.505	911	-4.594	5.435	757	-4.678
Economie	1.588	1.628	40	2.481	2.537	56
Onderwijs	2.994	671	-2.323	3.108	766	-2.342
Sport, cultuur en recreatie	8.405	1.373	-7.032	8.357	1.115	-7.242
Sociaal domein	39.844	11.412	-28.432	38.165	8.792	-29.373
Volksgesondheid en milieu	8.718	8.605	-113	9.586	9.056	-530
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	7.610	8.252	642	5.059	3.158	-1.901
Subtotaal Programma's	81.894	36.264	-45.630	79.834	26.493	-53.341
Algemene dekkingsmiddelen						
Lokale heffingen	302	8.052	7.750	245	8.511	8.266
Algemene uitkeringen	0	60.398	60.398	1.146	59.245	58.099
Overige baten en lasten	-130	72	202	1.630	0	-1.630
Subtotaal Algemene dekkingsmiddelen	172	68.522	68.350	3.021	67.756	64.735
Treasury	-1.081	321	1.402	-1.261	276	1.537
Overhead	12.418	409	-12.009	10.827	240	-10.587
Vennootschapsbelasting (Vpb)	12	0	-12	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	50	0	-50
Totaal baten en lasten exclusief mutatie reserves	93.415	105.516	12.101	92.471	94.765	2.294
Toevoeging of ontrekking reserves						
Bestuur en ondersteuning	835	4.883	4.048	0	378	378
Veiligheid	0	0	0	0	0	0
Verkeer, vervoer en waterstaat	0	0	0	0	73	73
Economie	0	17	17	0	43	43
Onderwijs	0	0	0	0	159	159
Sport, cultuur en recreatie	3.000	79	-2.921	0	122	122
Sociaal domein	1.500	358	-1.142	0	141	141
Volksgesondheid en milieu	0	0	0	0	0	0
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	0	164	164	0	263	263
Subtotaal mutaties reserves	5.335	5.501	166	0	1.179	1.179
Totale baten en lasten	98.750	111.017 [✓]	12.267	92.471	95.944 [✓]	3.473
Resultaat		Overschot	12.267		Overschot	3.473

Bedragen x €1.000	Begroting 2024			Begroting 2025		
	Lasten	Baten	Saldo Baten -/- Lasten	Lasten	Baten	Saldo Baten -/- Lasten
Programma						
Bestuur en ondersteuning	4.437	379	-4.058	4.459	384	-4.075
Veiligheid	4.932	0	-4.932	4.912	0	-4.912
Verkeer, vervoer en waterstaat	6.190	810	-5.380	6.327	810	-5.517
Economie	1.348	1.389	41	1.337	1.364	27
Onderwijs	3.675	767	-2.908	3.935	768	-3.167
Sport, cultuur en recreatie	9.527	1.294	-8.233	9.607	1.308	-8.299
Sociaal domein	41.536	9.846	-31.690	41.545	9.953	-31.592
Volksgezondheid en milieu	10.767	9.901	-866	10.944	10.100	-844
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	7.369	4.588	-2.781	4.500	1.746	-2.754
Subtotaal Programma's	89.781	28.974	-60.807	87.566	26.433	-61.133
Algemene dekkingsmiddelen						
Lokale heffingen	314	8.910	8.596	314	9.208	8.894
Algemene uitkeringen	902	63.932	63.030	504	66.439	65.935
Overige baten en lasten	1.940	0	-1.940	2.434	0	-2.434
Subtotaal Algemene dekkingsmiddelen	3.156	72.842	69.686	3.252	75.647	72.395
Treasury	-1.301	496	1.797	-1.065	646	1.711
Overhead	11.514	843	-10.671	11.725	843	-10.882
Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	50	0	-50	50	0	-50
Totaal baten en lasten exclusief mutatie reserves	103.200	103.155	-45	101.528	103.569	2.041
Toevoeging of onttrekking reserves						
Bestuur en ondersteuning	0	460	460	0	355	355
Veiligheid	0	0	0	0	0	0
Verkeer, vervoer en waterstaat	0	101	101	0	154	154
Economie	0	44	44	0	45	45
Onderwijs	0	162	162	0	368	368
Sport, cultuur en recreatie	0	127	127	0	128	128
Sociaal domein	0	537	537	0	351	351
Volksgezondheid en milieu	0	0	0	0	0	0
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	0	200	200	0	150	150
Subtotaal mutaties reserves	0	1.631	1.631	0	1.551	1.551
Totale baten en lasten	103.200	104.786	1.586	101.528	105.120	3.592
Resultaat		Overschot	1.586		Overschot	3.592

Bedragen x €1.000	Begroting 2026			Begroting 2027		
	Lasten	Baten	Saldo Baten -/- Lasten	Lasten	Baten	Saldo Baten -/- Lasten
Programma						
Bestuur en ondersteuning	4.526	403	-4.123	4.331	409	-3.922
Veiligheid	4.932	0	-4.932	4.772	0	-4.772
Verkeer, vervoer en waterstaat	6.556	810	-5.746	6.373	810	-5.563
Economie	1.326	1.337	11	1.315	1.304	-11
Onderwijs	4.163	769	-3.394	3.692	69	-3.623
Sport, cultuur en recreatie	9.646	1.290	-8.356	9.466	1.115	-8.351
Sociaal domein	41.353	10.092	-31.261	41.241	10.161	-31.080
Volksgesondheid en milieu	10.723	10.037	-686	10.720	9.966	-754
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	4.429	1.749	-2.680	4.407	1.749	-2.658
Subtotaal Programma's	87.654	26.487	-61.167	86.317	25.583	-60.734
Algemene dekkingsmiddelen						
Lokale heffingen	314	9.516	9.202	314	9.833	9.519
Algemene uitkeringen	304	63.940	63.636	831	64.896	64.065
Overige baten en lasten	3.980	0	-3.980	5.657	0	-5.657
Subtotaal Algemene dekkingsmiddelen	4.598	73.456	68.858	6.802	74.729	67.927
Treasury	-966	626	1.592	-984	606	1.590
Overhead	12.080	843	-11.237	12.342	843	-11.499
Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	50	0	-50	50	0	-50
Totaal baten en lasten exclusief mutatie reserves	103.416	101.412	-2.004	104.527	101.761	-2.766
Toevoeging of onttrekking reserves						
Bestuur en ondersteuning	0	255	255	0	115	115
Veiligheid	0	0	0	0	0	0
Verkeer, vervoer en waterstaat	0	156	156	0	159	159
Economie	0	47	47	0	48	48
Onderwijs	0	475	475	0	478	478
Sport, cultuur en recreatie	0	129	129	0	131	131
Sociaal domein	0	209	209	0	100	100
Volksgesondheid en milieu	0	0	0	0	0	0
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	0	150	150	0	150	150
Subtotaal mutaties reserves	0	1.421	1.421	0	1.181	1.181
Totale baten en lasten	103.416	102.833	-583	104.527	102.942	-1.585
Resultaat		Tekort	583		Tekort	1.585

Bedragen x €1.000	Begroting 2028		
	Lasten	Baten	Saldo Baten -/- Lasten
Programma			
Bestuur en ondersteuning	4.331	356	-3.975
Veiligheid	4.844	0	-4.844
Verkeer, vervoer en waterstaat	6.418	810	-5.608
Economie	1.286	1.269	-17
Onderwijs	3.902	69	-3.833
Sport, cultuur en recreatie	9.516	1.115	-8.401
Sociaal domein	41.316	10.110	-31.206
Volksgesondheid en milieu	10.847	10.029	-818
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	4.400	1.749	-2.651
Subtotaal Programma's	86.860	25.507	-61.353
Algemene dekkingsmiddelen			
Lokale heffingen	314	10.113	9.799
Algemene uitkeringen	831	65.864	65.033
Overige baten en lasten	6.988	0	-6.988
Subtotaal Algemene dekkingsmiddelen	8.133	75.977	67.844
Treasury	-999	585	1.584
Overhead	12.317	843	-11.474
Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0
Onvoorzien	50	0	-50
Totaal baten en lasten exclusief mutatie reserves	106.361	102.912	-3.449
Toevoeging of onttrekking reserves			
Bestuur en ondersteuning	0	97	97
Veiligheid	0	0	0
Verkeer, vervoer en waterstaat	0	167	167
Economie	0	49	49
Onderwijs	0	472	472
Sport, cultuur en recreatie	0	134	134
Sociaal domein	0	100	100
Volksgesondheid en milieu	0	0	0
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	0	150	150
Subtotaal mutaties reserves	0	1.169	1.169
Totale baten en lasten	106.361	104.081	-2.280
Resultaat		Tekort	2.280

4. Specificatie Overhead

Begroting 2024		
Omschrijving		(x € 1.000)
Personeel	€	6.391
Informatievoorziening	€	165
Organisatie	€	527
Financiën	€	552
Automatisering	€	2.161
Communicatie	€	689
Huisvesting	€	344
Overigen	€	685
Totaal	€	11.514

Hierboven staat een specificatie van het taakveld overhead. Dit zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces.

5. Opgenomen stelposten

Specificatie stelposten x € 1.000	2024	2025	2026	2027	2028
Nieuw beleid	100	100	100	100	100
Onvoorzien	50	50	50	50	50
Cao en ABP	478	664	995	1.445	1.560
Indexatie algemeen	975	607	887	1.133	1.193
Indexatie subsidies	0	100	200	300	400
Indexatie verbonden partijen	2	773	1.544	2.375	3.146
Volumeontwikkeling sociaal domein	0	160	320	480	640
Extra middelen Jeugd AU (lasten)	900	500	550	340	340
Extra middelen Jeugd AU (baten)	0	0	-550	-340	-340
Besparingsopgave middelen jeugd	-100	-400	-400	-300	-300
Maatwerk uitvoering GRS	120	120	120	120	120
Taakmutaties AU	26	28	-222	515	515
Structureel budget toekomstige investeringen	847	978	1.213	1.453	1.693
Afvalinzameling	-243	-243	-191	-191	-191
Projectleider ruimtelijke projecten	-120	-120	-120	-120	-120
Dekking projecten energietransitie	0	0	-100	-100	-100
Integraal huisvestingsplan onderwijs	0	200	400	600	800
Totaal	3.035	3.517	4.796	7.860	9.506

Nieuw beleid

Jaarlijks wordt € 100.000 geraamd voor ontwikkeling van nieuw beleid.

Onvoorzien

Jaarlijks wordt € 50.000 geraamd voor de post onvoorzien. Voor niet-geraamde uitgaven kan ten laste van de post onvoorzien een aanvraag worden ingediend.

Cao en ABP

De huidige cao-gemeente loopt van 2 januari 2023 tot en met 31 december 2023. De onderhandelingen voor CAO Gemeenten 2024 lopen. De arbeidsvoorwaardelijke en dus financiële consequenties voor de begroting zijn nog niet helder.

Indexatie algemeen

Onder deze post worden verwachte prijsstijgingen opgenomen voor de exploitatiebudgetten van de gemeente. De prognose van het CBS (prijsindexcijfer) geldt hierbij als uitgangspunt.

Indexatie subsidies

Op 29 juni 2023 zijn de subsidieplafonds 2024 door de gemeenteraad vastgesteld. Hierbij is een indexatie toegepast van 7,5%, die functioneel is verwerkt onder de betreffende taakvelden. De genoemde stelpost betreft geraamde percentages voor de subsidies vanaf 2025.

Indexatie verbonden partijen

Deze stelpost betreft geraamde indexatie percentages voor de verbonden partijen.

Volumeontwikkeling sociaal domein

Voor volumeontwikkelingen wordt jaarlijks een post voor volumeontwikkeling GRS opgenomen.

Extra middelen jeugd algemene uitkering

Vanuit de provincie hebben zijn afspraken gemaakt over de meerjarenraming van jeugdmiddelen. Gemeenten mogen de middelen die op de aanvullende post zijn gereserveerd meenemen in hun meerjarenraming. Vanaf 2026 hebben we deze middelen budgetneutraal aanvullend voor jeugdhulp opgenomen.

Besparingsopgave middelen jeugd

Het kabinet heeft besloten tot het realiseren van een aanvullende besparing van structureel € 511 miljoen. Het gaat daarbij om maatregelen waardoor gemeenten minder middelen nodig hebben of waarbij alternatieve inkomsten gegenereerd worden (bv door middel van de invoering van een eigen bijdrage). Het rijk zal de maatregelen nog uitwerken. Gemeenten mogen in overleg met de provincie deze besparing opvoeren. Deze besparing is voor 50% meegenomen als stelpost in de begroting.

Maatwerk uitvoering GRS

Met ingang van 1 januari 2022 is de Drechtraad opgeheven en de GR Drechtsteden omgevormd tot de GR Sociaal (GRS). Met deze wijziging komt middels lokale kaderstelling ruimte voor gemeente specifiek maatwerk in het beleid en de uitvoering van de GRS. Voor de financiële effecten van de herijkingen is rekening gehouden met een stelpost.

Taakmutaties algemene uitkering

Vanuit het Rijk worden middelen ontvangen voor uitvoering van specifieke taken. En hoewel het algemene middelen betreffen, is er wel een inspanningsverwachting van het Rijk. Een aantal van deze taken worden met of door derden (GR Sociaal) op termijn uitgevoerd en is daarom nog niet bekend wanneer en voor welk bedrag deze ontvangen gelden worden uitgevraagd. Tot die tijd worden deze opgenomen taakmutatiegelden opgenomen als stelpost in de reserve rijksstromen taakmutaties.

Structurele ruimte investeringen

Om financiële ruimte te creëren om ook in de toekomst noodzakelijke investeringen te waarborgen en uit te kunnen voeren is ruimte in de begroting opgenomen.

Afvalinzameling

Om te komen tot een solide afvalbegroting zijn onzekerheden verwerkt met stelposten. Bij het verder uitwerken van de afvalbegroting 2024 worden deze stelposten geëlimineerd.

Projectleider ruimtelijke projecten

Voor de realisatie van diverse ruimtelijke projecten en het borgen van diverse beleidsmatige ruimtelijke ontwikkelingstaken is rekening gehouden met een allround projectleider ruimtelijke projecten. De kosten van projectleiding zullen worden gedekt uit investeringsprojecten.

Dekking projecten energietransitie

Vanaf 2026 wordt baten verwacht uit projecten in het kader van de uitwerking van de energietransitie met deelnemende partijen. Voor deze verwachte baten is een stelpost opgenomen.

Integraal huisvestingsplan onderwijs

Op basis van de minimumvariant van het Integraal Huisvestingsplan 2023-2034 is rekening gehouden met een investeringsomvang van € 12.500.000. Gezien de parallelle besluit-vormingstrajecten van de begroting 2024-2028 en de Integraal Huisvestingsplan 2023-2034 wordt in de begroting 2024 een stelpost opgenomen van de kapitaallasten. Hiermee wordt het financiële effect van de concrete investering op de meerjarenbegroting gepresenteerd.

6. Stand en verloop van de reserves

De gemeente kent een algemene reserve en bestemmingsreserves. De algemene reserve dient als dekkingsbron in het geval zicht bepaalde risico's voordoen. Bestemmingsreserves zijn afgezonderde vermogensbestanddelen met een specifieke bestemming voor bepaalde doeleinden.

In onderstaand overzicht is het verloop van de diverse gemeentelijke reserves opgenomen.

	Saldo per 31-12-2022	Gerealiseerd Resultaat 2022	Resultaat- bestemming JR2022	Vermeer- dering 2023	Verminder- ing 2023	Saldo per 31-12-2023
A. Algemene reserve						
Gerealiseerd resultaat 2022		12.265.000	1.585.000			
Algemene reserve exclusief Enecogelden	24.157.000			0	1.525.000	22.632.000
Gestort Enecogelden in de algemene reserve	27.634.000			0	100.000	27.534.000
Risicoreserve grondexploitatie	500.000	934.250	934.250	0	0	500.000
Totaal Algemene reserve	52.291.000	13.199.250	2.519.250	0	1.625.000	50.666.000
B. Bestemmingsreserves						
Reserve stedelijke vernieuwing	13.000			0	13.000	0
Reserve bedrijfsvoering	258.000			0	27.000	231.000
Egalisatiereserve leges omgevingsvergunning	1.446.000		0	0	250.000	1.196.000
Egalisatiereserve rijksstromen taakmutaties	2.912.000		1.363.000	0	440.000	3.835.000
Egalisatiereserve grafrechten	72.000			0	0	72.000
Bestemmingsreserve duurzame inzetbaarheid	840.000			0	35.000	805.000
Bestemmingsreserve kapitaallasten	6.293.000			7.900.000	471.000	13.722.000
Bestemmingsreserve coronacrisis	1.172.000			0	1.172.000	0
Bestemmingsreserve kapitaallasten toekomstige investeringen	5.184.000		9.317.000	1.000.000	7.250.000	8.251.000
Totaal bestemmingsreserves	18.190.000	0	10.680.000	8.900.000	9.658.000	28.112.000
TOTAAL RESERVES	70.481.000	13.199.250	13.199.250	8.900.000	11.283.000	78.778.000

	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024	Saldo per 31-12-2025	Saldo per 31-12-2026	Saldo per 31-12-2027	Saldo per 31-12-2028
A. Algemene reserve						
Gerealiseerd resultaat 2022						
Algemene reserve exclusief Enecogelden	22.632.000	23.399.000	23.241.000	23.083.000	23.065.000	23.065.000
Gestort Enecogelden in de algemene reserve	27.534.000	27.434.000	27.334.000	27.334.000	27.334.000	27.334.000
Risicoreserve grondexploitatie	500.000	500.000	500.000	500.000	500.000	500.000
Totaal Algemene reserve	50.666.000	51.333.000	51.075.000	50.917.000	50.899.000	50.899.000
B. Bestemmingsreserves						
Reserve stedelijke vernieuwing	0	0	0	0	0	0
Reserve bedrijfsvoering	231.000	204.000	177.000	150.000	123.000	96.000
Egalisatiereserve leges omgevingsvergunning	1.196.000	996.000	846.000	696.000	546.000	396.000
Egalisatiereserve rijksstromen taakmutaties	3.835.000	3.330.000	3.000.000	2.800.000	2.700.000	2.600.000
Egalisatiereserve grafrechten	72.000	72.000	72.000	72.000	72.000	72.000
Bestemmingsreserve duurzame inzetbaarheid	805.000	770.000	735.000	700.000	665.000	630.000
Bestemmingsreserve kapitaallasten	13.722.000	13.220.000	12.469.000	11.617.000	10.766.000	9.909.000
Bestemmingsreserve coronacrisis	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve kapitaallasten toekomstige investeringen	8.251.000	8.251.000	8.251.000	8.251.000	8.251.000	8.251.000
Totaal bestemmingsreserves	28.112.000	26.843.000	25.550.000	24.286.000	23.123.000	21.954.000
TOTAAL RESERVES	78.778.000	78.176.000	76.625.000	75.203.000	74.022.000	72.853.000

Algemene reserve

De algemene reserve is het weerstandsvermogen van de gemeente ter afdekking van algemene risico's. Op basis van de berekening van het benodigd weerstandsvermogen wordt gestort of onttrokken ten gunste van de algemene reserve.

Overige bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves zijn door de raad voor een bepaald doel geormerkte gelden.

Bestemmingsreserves voor egalisatie tarieven

Om grote fluctuaties in de tarieven te voorkomen als gevolg van wisselende opbrengsten wordt gebruik gemaakt van egalisatiereserves. Hierbij wordt een gemiddelde opbrengst geraamd, waarbij afwijkingen worden gestort of worden onttrokken aan de reserve.

7. Financiële positie

7.1 Incidentele baten en lasten

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de incidentele baten en lasten. De incidentele baten en lasten bestaan uit incidentele toevoegingen en onttrekkingen uit de reserves en incidentele posten die reeds via de P&C-cyclus zijn verwerkt. Er wordt beknopt onderbouwing gegeven op deze posten. Voor een uitgebreid onderbouwing wordt verwezen naar de betreffende P&C-product.

Incidentele baten

Incidentele baten	2024	2025	2026	2027	2028
Onttrekkingen uit reserves					
Algemene reserve	€ 363.000	€ 258.000	€ 158.000	€ 18.000	€ -
Reserve Bedrijfsvoering	€ 27.000	€ 27.000	€ 27.000	€ 27.000	€ 27.000
Egalisatiereserve Leges omgevingsvergunningen	€ 200.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000
Egalisatiereserve Rijkstromen taakmutaties	€ 505.000	€ 330.000	€ 200.000	€ 100.000	€ 100.000
Bestemmingsreserve Duurzame inzetbaarheid	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000
Hoofdtakvelden					
Hoofdtakveld 0 - Bestuur en Dienstverlening	€ 450.000	€ 600.000	€ 600.000	€ 600.000	€ 600.000
Hoofdtakveld 1 - Veiligheid	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Hoofdtakveld 2 - Verkeer, Vervoer en Waterstaat	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Hoofdtakveld 3 - Economie	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Hoofdtakveld 4 - Onderwijs	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Hoofdtakveld 5 - Sport, Cultuur en Recreatie	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Hoofdtakveld 6 - Sociaal Domein	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Hoofdtakveld 7 - Volksgezondheid en Milieu	€ 52.500	€ 52.500	€ -	€ -	€ -
Hoofdtakveld 8 - Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal Incidentele baten	€ 1.632.500	€ 1.452.500	€ 1.170.000	€ 930.000	€ 912.000

Onttrekkingen uit reserves (incidenteel)

Algemene reserve

Implementatie Omgevingswet

Voor de uitvoering van het implementatietraject van de omgevingswet zijn budgetten beschikbaar gesteld. De budgetten worden gedekt door onttrekkingen uit de algemene reserve.

Uitbreiding Energietransitie

De gemeentebegroting voorziet niet in middelen om de kosten van extra personeel (€ 100.000) voor de genoemde werkzaamheden te dekken. In aanvang is eerst beleids- en voorbereidingscapaciteit noodzakelijk. Nadat sprake is van concrete projecten kunnen loonkosten en overhead aan de betreffende projecten toegerekend worden. Om een eerste start te kunnen maken aan deze ambitie is in de perspectiefnota 2022 één extra fte toegevoegd. Per jaar zal bepaald worden of bijstelling noodzakelijk is. Omdat het vooralsnog initiële kosten betreffen is dekking via de gestorte Eneco-gelden in de algemene reserve tot en met 2025 mogelijk en daarna kan dekking plaatsvinden via de uitvoering van investeringsprojecten. Het Rijk heeft aangegeven pas in de meicirculaire 2023 met nadere duiding te komen wat de bijdrage wordt.

Versterken centrum

Bij het vaststellen van de nieuwe BIZ zijn afspraken gemaakt voor centrumversterkende activiteiten. Deze activiteiten werden gedekt uit de coronareserve, welke bij de Concernrapportage 2023 wordt voorgesteld het saldo van de coronareserve te storten in de algemene reserve. De begrote dekking voor de BIZ wordt daardoor gedekt uit de algemene reserve.

Integraal Veiligheidsplan 2023-2026

Dit betreft de incidentele dekking voor scenario 1 Integraal Veiligheidsplan 2023-2026.

Reserve Bedrijfsvoering

Bij het ombuigingsproces 2021 is besloten om jaarlijks € 27.000 te onttrekken ten gunste van het begrotingsresultaat.

Egalisatiereserve Leges omgevingsvergunningen

Om te komen tot het niveau van de leges omgevingsvergunningen na implementatie van de nieuwe Omgevingswet vindt geleidelijke afbouw van de inkomsten plaats ten laste van deze reserve.

Egalisatiereserve Rijksstromen taakmutaties

Vanuit het Rijk zijn middelen ontvangen voor het uitvoeren van decentralisatietaken. Deze middelen worden gestort in de egalisatiereserve Rijksstromen taakmutaties en wordt ingezet voor de uitvoering van deze taken.

Bestemmingsreserve Duurzame inzetbaarheid

Deze bestemmingsreserve is gevormd om in de toekomst de kosten van maatwerk en flexibele oplossingen om medewerkers in diverse levensfasen goed en duurzaam inzetbaar te houden te kunnen dekken. Dit gebeurt onder meer door inzet van trainees.

Incidentele baten Hoofdtakvelden	2024	2025	2026	2027	2028	Bron
Hoofdtakveld 0 - Bestuur en Dienstverlening						
Stedin	€ -150.000	€ -	€ -	€ -	€ -	Perspectiefnota 2022-2027
Rijksmiddelen Klimaat en Energietransitie t/m 2030	€ 600.000	€ 600.000	€ 600.000	€ 600.000	€ 600.000	1e Begrotingswijziging 2023
Hoofdtakveld 7 - Volksgezondheid en Milieu						
Afvalstoffenheffing ZAPpers en publiekscampagne	€ 52.500	€ 52.500	€ -	€ -	€ -	1e Begrotingswijziging 2023
Subtotaal Incidentele baten Hoofdtakvelden	€ 502.500	€ 652.500	€ 600.000	€ 600.000	€ 600.000	

Hoofdtakvelden – Incidentele baten

Hoofdtakveld 0 – Bestuur en Dienstverlening

- *Stedin*
De steeds hogere investeringen als gevolg van de energietransitie, hogere inflatie, de economische groei en de daardoor veranderende energievraag, zorgen voor oplopende kosten en afschrijvingslasten van Stedin. Voor de jaren 2023 en 2024 is behoedzaam rekening gehouden met een lagere dividenduitkering van € 150.000.
- *Rijksmiddelen Klimaat en Energietransitie t/m 2030*
Vanuit het Rijk zijn financiële middelen beschikbaar gesteld om gemeenten in staat te stellen duurzaamheidsmaatregelen te stimuleren. Tot en met 2030 komt voor de gemeente Papendrecht een bedrag van minimaal € 600.000 beschikbaar. Bij de incidentele lasten worden ook de lasten opgenomen.

Hoofdtakveld 7 – Volksgezondheid en Milieu

- *Afvalstoffenheffing ZAPpers en Publiekscampagne*
De incidentele kosten voor de begeleiding en werving van ZAPpers en de publiekscampagne kosten in totaal € 52.500 per jaar. Voor 2024 en 2025 kunnen deze kosten gedekt worden uit de afvalstoffenheffing.

Incidentele lasten

Incidentele lasten	2024	2025	2026	2027	2028
Toevoegingen aan reserves					
-	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Hoofdtakvelden					
Hoofdtakveld 0 - Bestuur en Dienstverlening	€ 914.000	€ 929.000	€ 979.000	€ 660.000	€ 600.000
Hoofdtakveld 1 - Veiligheid	€ 160.000	€ 140.000	€ 160.000	€ -	€ 20.000
Hoofdtakveld 2 - Verkeer, Vervoer en Waterstaat	€ 105.000	€ 60.000	€ -	€ -	€ -
Hoofdtakveld 3 - Economie	€ 18.000	€ 18.000	€ 18.000	€ 18.000	€ -
Hoofdtakveld 4 - Onderwijs	€ 200.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Hoofdtakveld 5 - Sport, Cultuur en Recreatie	€ 80.000	€ -60.000	€ -20.000	€ -60.000	€ 40.000
Hoofdtakveld 6 - Sociaal Domein	€ 230.000	€ 80.000	€ -	€ -	€ -
Hoofdtakveld 7 - Volksgezondheid en Milieu	€ 113.500	€ 113.500	€ -	€ -	€ -
Hoofdtakveld 8 - Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	€ 156.000	€ 106.000	€ 56.000	€ 40.000	€ 40.000
Totaal Incidentele lasten	€ 1.976.500	€ 1.386.500	€ 1.193.000	€ 658.000	€ 700.000

Toevoegingen aan reserves (incidenteel)

Er zijn geen incidentele toevoegingen aan de reserves begroot.

Incidentele lasten Hoofdaakvelden	2024	2025	2026	2027	2028	Bron
Hoofdaakveld 0 - Bestuur en Dienstverlening						
Verkiezingen	€ -	€ 40.000	€ 40.000	€ -	€ -	Perspectiefnota 2022-2027
Inwerkprogramma Gemeenteraad 2026	€ -	€ -	€ 25.000	€ -	€ -	Perspectiefnota 2022-2027
Inwerkprogramma College 2026	€ -	€ -	€ 25.000	€ -	€ -	Perspectiefnota 2022-2027
Uitvoering Klimaat en Energietransitie t/m 2030	€ 600.000	€ 600.000	€ 600.000	€ 600.000	€ 600.000	1e Begrotingswijziging 2023
Onderzoek Erfgoed	€ 25.000	€ -	€ -	€ -	€ -	1e Begrotingswijziging 2023
Dekking Implementatie Wet Kwaliteitsborging (WKB)	€ -16.000	€ -16.000	€ -16.000	€ -	€ -	Perspectiefnota 2023-2028
Versterken Jeugd- en onderwijsbeleid	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ -	€ -	Perspectiefnota 2023-2028
Coördinatie en uitvoering regeling Brede SPUK	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	€ -	Perspectiefnota 2023-2028
Procesregisseur Veiligheid en Sociaal Domein	€ 55.000	€ 55.000	€ 55.000	€ -	€ -	Perspectiefnota 2023-2028
Beleidsadviseur Sociaal Domein	€ 90.000	€ 90.000	€ 90.000	€ -	€ -	Perspectiefnota 2023-2028
Hoofdaakveld 1 - Veiligheid						
Tweejaarlijks Veiligheidsdag	€ 20.000	€ -	€ 20.000	€ -	€ 20.000	1e Begrotingswijziging 2023
Integraal Veiligheidsplan 2023 Scenario 1 (Incidenteel)	€ 140.000	€ 140.000	€ 140.000	€ -	€ -	Begroting 2024
Hoofdaakveld 2 - Verkeer, Vervoer en Waterstaat						
Opstellen Lokaal Fietsagenda	€ -	€ 20.000	€ -	€ -	€ -	1e Begrotingswijziging 2023
Publiekscampagne Verkeersveiligheid in de wijken	€ 40.000	€ 40.000	€ -	€ -	€ -	1e Begrotingswijziging 2023
Verkennen kansen mobiliteits HUB's	€ 25.000	€ -	€ -	€ -	€ -	1e Begrotingswijziging 2023
Actualisatie Parkeerbeleid	€ 40.000	€ -	€ -	€ -	€ -	1e Begrotingswijziging 2023
Hoofdaakveld 3 - Economie						
Lokaal Economisch beleid	€ 18.000	€ 18.000	€ 18.000	€ 18.000	€ -	Perspectiefnota 2023-2028 Begroting 2024
Hoofdaakveld 4 - Onderwijs						
Vorbereidingskosten Huisvesting VO-Scholen	€ 100.000	€ -	€ -	€ -	€ -	1e Begrotingswijziging 2023
Vorbereidingskosten Integraal Huisvestingsplan 2023-2034	€ 100.000	€ -	€ -	€ -	€ -	
Hoofdaakveld 5 - Sport, Cultuur en Recreatie						
Dekking Coördinatie Brede SPUK	€ -60.000	€ -60.000	€ -60.000	€ -60.000	€ -	Perspectiefnota 2023-2028
Pellerpop	€ 10.000	€ -	€ 10.000	€ -	€ 10.000	Perspectiefnota 2022-2027
Pellerpop - Veiligheidsnorm	€ 30.000	€ -	€ 30.000	€ -	€ 30.000	Perspectiefnota 2023-2028
Haalbaarheidsonderzoek MFA	€ 100.000	€ -	€ -	€ -	€ -	Begroting 2024
Hoofdaakveld 6 - Sociaal Domein						
Herijking Kompas Sociaal Domein	€ 50.000	€ -	€ -	€ -	€ -	1e Begrotingswijziging 2023
Actieplan Armoede en schuldenproblematiek 2022-2025	€ 80.000	€ 80.000	€ -	€ -	€ -	Perspectiefnota 2022-2027
Herijking WMO	€ 50.000	€ -	€ -	€ -	€ -	Perspectiefnota 2023-2028
Continuering Wijk GGD'er	€ 50.000	€ -	€ -	€ -	€ -	Perspectiefnota 2023-2028
Hoofdaakveld 7 - Volksgezondheid en Milieu						
Begeleiding ZAPpers	€ 17.500	€ 17.500	€ -	€ -	€ -	1e Begrotingswijziging 2023
Publiekscampagne Afvalscheiding	€ 35.000	€ 35.000	€ -	€ -	€ -	1e Begrotingswijziging 2023
Evaluatie Afvalscheiding en Zwerfafval	€ -	€ 40.000	€ -	€ -	€ -	1e Begrotingswijziging 2023
Onderzoek Licht- en Geluidsoverlast	€ 40.000	€ -	€ -	€ -	€ -	1e Begrotingswijziging 2023
Toezicht en handhaving Energie label C Kantoren	€ 21.000	€ 21.000	€ -	€ -	€ -	Perspectiefnota 2023-2028
Hoofdaakveld 8 - Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing						
Publiekscampagne Omgevingswet	€ 50.000	€ 50.000	€ -	€ -	€ -	1e Begrotingswijziging 2023
Deelplannen t/m 2030	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	1e Begrotingswijziging 2023
Wereldfeest	€ 50.000	€ -	€ -	€ -	€ -	Perspectiefnota 2023-2028
Implementatie Wet Kwaliteitsborging Bouw	€ 16.000	€ 16.000	€ 16.000	€ -	€ -	Perspectiefnota 2023-2028
Subtotaal Incidentele baten Hoofdaakvelden	€ 1.976.500	€ 1.386.500	€ 1.193.000	€ 658.000	€ 700.000	

Hoofdaakvelden – Incidentele lasten

Hoofdaakveld 0 – Bestuur en Dienstverlening

- *Verkiezingen*
Voor de jaren 2025 en 2026 zijn er respectievelijk weer landelijke en gemeentelijke verkiezingen. Voor deze jaren is de begroting incidenteel aangepast voor een bedrag van € 40.000.
- *Inwerkprogramma Gemeenteraad 2026*
In het verkiezingsjaar wordt een inwerkprogramma voor de gemeenteraad georganiseerd. De jaarschijf 2026 is hierop aangepast met een bedrag van € 25.000.
- *Inwerkprogramma College 2026*
Na elke verkiezing wordt er voor het nieuwe college een inwerkprogramma opgesteld. Het betreft hier een incidenteel bedrag van € 25.000 voor 2026.

- *Uitvoering Klimaat en Energietransitie t/m 2030*
Vanuit het Rijk zijn financiële middelen beschikbaar gesteld om gemeenten in staat te stellen duurzaamheidsmaatregelen te stimuleren. Tot en met 2030 komt voor de gemeente Papendrecht een bedrag van minimaal € 600.000 beschikbaar. Bij de incidentele baten worden ook de baten opgenomen.
- *Onderzoek Erfgoed*
We voeren een analyse uit van beeldbepalende panden en bepalen een koers om de Papendrechtse identiteit te beschermen. De kosten bedragen € 25.000 in 2024.
- *Dekking implementatie Wet Kwaliteitsborging (WKB)*
In de septembercirculaire 2022 zijn vanuit het Rijk middelen beschikbaar gesteld voor de implementatie van de Wet Kwaliteitsborging (WKB). Voor de jaren 2024 tot en met 2026 betreft dit een bedrag van € 16.000.
- *Versterken Jeugd- en Onderwijsbeleid*
Om de werkzaamheden voor Jeugd en Onderwijs op het verplichte kwaliteitsniveau te krijgen is er vanaf 2024 tot en met 2026 incidenteel € 100.000 beschikbaar gesteld.
- *Coördinatie en uitvoering regeling Brede SPUK*
Voor de coördinatie en uitvoering van de Regeling Brede SPUK is voor de jaren 2024 tot en met 2027 incidenteel € 60.000 per jaar beschikbaar gesteld.
- *Procesregisseur Veiligheid en Sociaal Domein*
De procesregisseur maakt het mogelijk om (aan de voorkant) een toename van de ernst en complexiteit van de problematiek (escalatie) te voorkomen door tijdig en op de juiste manier op te schalen en af te schalen bij complexe zorg- en veiligheidscasuïstiek. De kosten hiervoor bedragen voor de jaren 2024 tot en met 2026 incidenteel € 55.000 per jaar. Daarna vindt evaluatie plaats over de voortzetting hiervan.
- *Beleidsadviseur Sociaal Domein*
Deze beleidsadviseur krijgt als grootste taak het sturen op en samenwerken met Sterk Papendrecht. De kosten bedragen voor de jaren 2024 tot en met 2026 € 90.000. Daarna vindt evaluatie plaats over de voortzetting hiervan

Hoofdtakveld 1 – Veiligheid

- *Tweejaarlijks Veiligheidsdag*
Tweejaarlijks wordt een veiligheidsdag georganiseerd waarbij burgers kennis kunnen maken met alle veiligheidspartijen. Voor de jaren 2024, 2026 en 2028 is een bedrag van € 20.000 beschikbaar gesteld.
- *Integraal Veiligheidsplan 2023 Scenario 1 (Incidenteel)*
Het uitvoeringsplan Integraal Veiligheidsplan 2023 scenario 1 betreft de minimale variant van het uitvoeringsplan Integraal Veiligheidsplan 2023 en kent twee financiële componenten. De incidentele component bedraagt € 140.000 per jaar voor de jaren 2024 tot en met 2026 en wordt gedekt uit de algemene reserve.

Hoofdtakveld 2 – Verkeer, Vervoer en Waterstaat

- *Opstellen lokaal fietsagenda*
In het verlengde van het mobiliteitsplan is voor 2025 een bedrag van € 25.000 beschikbaar gesteld voor het laten opstellen van een lokale fietsagenda. Hierbij zal aandacht worden besteed aan meer ruimte voor wandel- en fietsroutes.
- *Publiekscampagne Verkeerveiligheid in de wijken*
In het verlengde van het mobiliteitsplan wordt ingezet in een wijkgerichte publiekscampagne over verkeerveiligheid. Hiervoor is voor de periode van 2023-2025 een jaarlijks bedrag van € 40.000 beschikbaar gesteld.

- *Verkennen kansen mobiliteits HUB's*
In 2024 wordt een verkenning gedaan naar de kansen om aan de randen van de gemeente locaties in te richten tot mogelijke P+R-locaties/HUB's. Dit om de mobiliteit en de verkeersveiligheid binnen de gemeentegrenzen te verbeteren. Hiervoor is een bedrag van € 25.000 in 2024 beschikbaar gesteld.
- *Actualiseren Parkeerbeleid*
Voor het jaar 2024 is het nodig om het parkeerbeleid te actualiseren met als uitgangspunt het nog vast te stellen mobiliteitsplan. Hiervoor is een bedrag van € 40.000 beschikbaar gesteld.

Hoofdtakveld 3 – Economie

- *Lokaal Economisch beleid*
Onder de noemer 'centrumversterkende initiatieven' wordt jaarlijks € 18.000 toegekend gedurende de BIZ-periode 2023-2027. Bij de Concernrapportage 2023 wordt voorgesteld het saldo van de coronareserve te storten in de algemene reserve. De begrote dekking voor de BIZ wordt daardoor gedekt uit de algemene reserve.

Hoofdtakveld 4 – Onderwijs

- *Vorbereidingskosten VO-Scholen*
Voor 2023 en 2024 zijn extra middelen nodig om van planvorming tot start bouw te komen. Hiervoor is incidenteel € 150.000 voor 2023 nodig en voor 2024 € 100.000.
- *Vorbereidingskosten Integraal Huisvestingsplan 2023-2034*
Voor 2024 wordt € 100.000 beschikbaar gesteld voor het verder uitwerken van het uitvoeringsplan voor de gefaseerde opdracht minimale scenario (Frisse School Klasse B) uit het Integraal Huisvestingsplan 2023-2034.

Hoofdtakveld 5 – Sport, Cultuur en Recreatie

- *Dekking Coördinatie Brede SPUK*
Voor de coördinatie en uitvoering van de Regeling Brede SPUK is voor de jaren 2024 tot en met 2027 jaarlijks incidenteel € 60.000 benodigd.
- *Pellerpop*
Eén keer per twee jaar wordt Pellerpop georganiseerd. In totaal kost het organiseren van Pellerpop € 40.000.
- *Haalbaarheidsonderzoek MFA*
Vanuit de Vastgoed- en accommodatiebeleid wordt een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd voor multifunctionele accommodaties (MFA). Hiervoor wordt € 100.000 in 2024 beschikbaar gesteld.

Hoofdtakveld 6 – Sociaal Domein

- *Herijking Kompas Sociaal Domein*
Voor het herijken van het Kompas Sociaal Domein is voor 2024 extra ondersteuning nodig. Hiervoor is een bedrag van € 50.000 nodig.
- *Actieplan Armoede en Schuldenproblematiek 2022-2025*
Voor de uitvoering van het actieplan Armoede en schuldenproblematiek (2022-2025) is een bedrag van € 320.000 gestort in de reserve Rijksstromen taakmutaties. Hier wordt gedurende de looptijd van het actieplan jaarlijks € 80.000 incidenteel ingezet voor het actieplan Armoede en Schuldenproblematiek 2022-2025. Hier staan incidenteel dekking tegenover uit de bestemmingsreserve Rijksstromen taakmutaties.
- *Herijking WMO*
Om de continuïteit te waarborgen, is een goede aansluiting tussen algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen Wmo nodig. Voor de herijking Wmo is een bedrag van € 50.000 in 2024 beschikbaar gesteld.

Hoofdtakveld 7 – Volksgezondheid en Milieu

- **Begeleiding ZAPPers**
Vanwege de implementatie afvalscheiding wordt de begeleiding van ZAPPers voor drie jaar geïntensiveerd en de inzet van de vrijwilligers uitgebreid. De kosten bedragen € 17.500 per jaar en worden vanaf 2024 gedekt uit de afvalstoffenheffing. In 2025 wordt het beleid geëvalueerd.
- **Publiekscampagne Afvalscheiding**
Vanwege implementatie afvalscheiding wordt gedurende drie jaar een publiekscampagne gehouden voor inwoners en scholen. De kosten bedragen € 35.000 per jaar en worden vanaf 2024 gedekt uit de afvalstoffenheffing. In 2025 vindt evaluatie plaats.
- **Evaluatie Afvalscheiding en Zwerfafval**
In 2025 zal een evaluatie plaatsvinden op de implementatie van de afvalscheiding en de bijhorende activiteiten. De kosten bedragen € 40.000.
- **Onderzoek Licht- en geluidsoverlast**
We stellen geluidbeleid op om lawaai van industrie en verkeer terug te dringen. We doen ook lokaal onderzoek naar de impact van lichtoverlast. Op basis van de bevindingen bepalen we onze vervolgstappen. Hiervoor zal in 2024 een bedrag van € 40.000 beschikbaar worden gesteld om het onderzoek uit te voeren.
- **Toezicht en handhaving Energielabel C Kantoren**
Kantoorgebouwen moeten vanaf 1 januari 2023 minimaal energielabel C hebben. Deze toezicht en handhaving pakt de omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid de komende drie jaar (2023-2025) op voor de gemeente Papendrecht. Dit betekent voor de jaren 2023 tot en met 2025 dat er jaarlijks € 21.000 incidenteel beschikbaar is gesteld.

Hoofdtakveld 8 – Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

- **Publiekscampagne Omgevingswet**
Voor 2023 en 2024 zijn extra middelen nodig om van planvorming tot start bouw te komen. Hiervoor is incidenteel € 150.000 voor 2023 beschikbaar gesteld en voor 2024 € 100.000.
- **Deelplannen t/m 2030**
In 2030 moeten de deelplannen per wijk geactualiseerd zijn conform de nieuw omgevingswet. Dit vergt een extra inspanning ten opzichte van de huidige werkzaamheden. Hiervoor is tot en met 2030 jaarlijks € 40.000 beschikbaar gesteld.
- **Wereldfeest**
Het Wereldfeest is inmiddels een begrip in Papendrecht en wordt sinds 2007 georganiseerd. In 2024 wordt eenmalig € 50.000 beschikbaar gesteld voor het organiseren van het Wereldfeest.
- **Implementatie Wet Kwaliteitsborging Bouw (WKB)**
Voor de implementatie en borging van de Wet Kwaliteitsborging (WKB) is voor de jaren 2024 tot en met 2026 een bedrag van € 16.000 beschikbaar gesteld. Hier staan Rijksmiddelen tegenover.

7.2 Structurele toevoegingen en onttrekkingen uit reserves

Naast incidentele baten en lasten is ook inzicht gewenst in de structurele toevoegingen en onttrekkingen uit reserves. In onderstaand overzicht zijn deze gespecificeerd.

Structurele mutatie reserve	2024	2025	2026	2027	2028
Onttrekkingen uit reserves (baten)					
Bestemmingsreserve kapitaallasten	€ 501.000	€ 751.000	€ 851.000	€ 851.000	€ 857.000
Totaal structurele onttrekkingen uit reserves	€ 501.000	€ 751.000	€ 851.000	€ 851.000	€ 857.000
Structurele toevoegingen aan reserve (lasten)					
-	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal structurele toevoegingen aan reserves	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal structurele mutaties reserves	€ 501.000	€ 751.000	€ 851.000	€ 851.000	€ 857.000

Op basis van de notitie Incidentele baten en lasten van de commissie BBV zijn alle onttrekkingen en stortingen incidenteel van karakter, met uitzondering van onttrekkingen t.b.v. kapitaallasten.

7.3 Structureel begrotingsresultaat

Dit is het begrotingsresultaat gecorrigeerd met incidentele baten en lasten. Een toelichting op deze posten is opgenomen onder Financiële positie.

Structureel begrotingsresultaat	2024	2025	2026	2027	2028
Saldo begroting	€ 1.517.000	€ 3.621.000	€ -550.000	€ -1.555.000	€ -2.250.000
Incidentele baten	€ 1.632.500	€ 1.452.500	€ 1.170.000	€ 930.000	€ 912.000
Incidentele lasten	€ 1.976.500	€ 1.386.500	€ 1.193.000	€ 658.000	€ 700.000
Structureel begrotingssaldo	€ 1.861.000	€ 3.555.000	€ -527.000	€ -1.827.000	€ -2.462.000

7.4 Stand en verloop van de voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor toekomstige verplichtingen. Voorzieningen worden dan ook beschouwd als vreemd vermogen. Dit in tegenstelling tot reserves die als eigen vermogen worden gekwalificeerd. De voorzieningen van de gemeente zijn te verdelen in voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's, egalisatievoorzieningen en voorzieningen van derden verkregen gelden die specifiek besteed moeten worden.

Bedragen * € 1.000	2023	2024	2025	2026	2027	2028
	Saldo per 31-dec-23	Saldo per 31-dec-24	Saldo per 31-dec-25	Saldo per 31-dec-26	Saldo per 31-dec-27	Saldo per 31-dec-28
A. Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's						
VZ pensioenen wethouders	4.857	4.957	5.057	5.157	5.257	5.357
VZ gemeentehuis	-	-	-	-	-	-
VZ personele verplichtingen	122	122	122	122	122	122
VZ liquidatie GR Logopedische Dienst KS	72	72	72	72	72	72
VZ boevenwettelijk verlof	100	100	100	100	100	100
VZ verplichting woningen Markt Woonkracht10	50	50	50	50	50	50
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	5.201	5.301	5.401	5.501	5.601	5.701
B. Egalisatievoorzieningen						
VZ onderhoud parkeergarage De Meent en Overtoom	633	684	735	786	837	888
VZ pontons waterbus	255	264	273	282	291	300
VZ baggeren vijvers en watergangen	491	719	947	1.175	1.403	1.631
VZ baggeren havens	375	437	500	562	625	687
Totaal egalisatievoorzieningen	1.753	2.103	2.454	2.804	3.155	3.505
C. Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden						
VZ onderhoud ecozone polder Nieuwland	92	87	83	79	75	71
VZ calculatieverschillen afval	-	-	-	-	-	-
VZ calculatieverschillen riolering	4.606	4.039	3.441	2.907	2.372	1.829
Totaal van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	4.698	4.126	3.524	2.986	2.446	1.900
TOTAAL VOORZIENINGEN	11.651	11.530	11.379	11.291	11.202	11.105

7.5 Leningenportefeuille

Voor de financiering van de gemeentelijke uitgaven worden leningen afgesloten. Afhankelijk van de aard van de financiering vallen deze uiteen in kortlopende leningen (< 1 jaar) en langlopende leningen (> 1 jaar). In de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) is voorgeschreven welk gedeelte met kort geld mag, en welk gedeelte met lang geld moet worden gefinancierd. Hiervoor is de hoogte van de kasgeldlimiet bepalend. Deze limiet wordt berekend op basis van een percentage (8,5 %) van het begrotingstotaal. Gestreefd wordt naar een optimale combinatie van leningen die leidt tot de laagste rentekosten.

De totale leningenportefeuille per 1 januari 2024 bedraagt € 54.5 miljoen. In onderstaand overzicht wordt het geraamde verloop van de leningen over de jaren 2024-2028 weergegeven.

Leningenportefeuille (* € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Saldo begin boekjaar	58.656	54.549	58.442	53.935	49.428
Nieuw aan te trekken leningen	0	8.000	0	0	0
Aflossing	4.107	4.107	4.507	4.507	2.257
Saldo einde boekjaar	54.549	58.442	53.935	49.428	47.171

7.6 Investeringsprogramma 2024-2028

Jaarlijks wordt een overzicht gemaakt van de geplande investeringen voor de komende jaren. In verband met de heroverwegingen worden investeringen niet alleen (opnieuw) intensief bekeken op nut en noodzaak, maar ook op het tijdstip van vervanging. Het merendeel van de investeringen betreft vervangingsinvesteringen. Als vervanging kan worden uitgesteld, wordt deze doorgeschoven. Het kan natuurlijk ook voorkomen dat een actief eerder vervangen moet worden dan gepland. Bij investeringen wordt bekeken of samenwerking met anderen mogelijk is. Na beoordeling op bovenstaande zaken is in onderstaande, gecomprimeerde tabel per categorie investering weergegeven welke investeringen voor de komende jaren staan gepland.

Investeringsprogramma (x €1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Maatschappelijk nut investeringen					
Civiele kunstwerken	370	228	180	235	228
Veerdam bestrating en beplanting	-	500	-	-	-
Omleggen weg de Overtoom	-	300	-	-	-
Asfaltwerken	734	476	490	910	1.135
Vervanging straatmeubilair	35	35	35	35	35
Vervangen bomen en heesters	215	215	215	215	215
Vervangen speeltoestellen	60	60	60	60	60
Speelplaatsen	50	50	50	50	50
Totaal maatschappelijk nut investeringen	1.464	1.864	1.030	1.505	1.723
Economische nut investeringen					
OVL Vervangingsplan armaturen	155	155	155	155	185
Sensoren Parkeergarages	25	-	-	-	-
Liften Parkeergarages De Overtoom	105	-	-	-	-
Vervanging damwand Kooijhaven	3.500	-	-	-	-
Vervangen pompen Sportcentrum	70	-	-	-	-
Vervangen installaties Sportcentrum	-	45	100	-	-
Kunstgrasveld 2 PKC	-	-	520	-	-
Sportveld (hybride) Oostpolder	121	-	-	-	-
Kunstgrasveld 1 PKC	-	-	20	-	-
Vervangen installaties Theater	110	-	-	-	-
Vervangen dimmers Theater	-	-	35	-	-
Tijdelijke huisvesting De Lage Waard	2.000	-	-	-	-
Vervanging AV-systeem raadzaal	-	200	-	-	-
Bestuurlijke devices	-	60	-	-	-
Vervangen pompen riolering	100	100	100	100	100
Reconstructies Riool	-	2.500	2.500	2.500	2.500
Reconstructie Beukmolen	40	-	-	-	-
Reconstructie Boomgaardstraat	827	-	-	-	-
Reconstructie Da Costastraat	6	-	-	-	-
Reconstructie Grondmolen	777	-	-	-	-
Reconstructie Vrijheer van Esiaan	23	-	-	-	-
Reconstructie Trasmolen	439	-	-	-	-
Reconstructie De Genesetstraat e.o.	229	-	-	-	-
Reconstructie Elenzoom	124	-	-	-	-
Reconstructie Beatrixlaan	38	-	-	-	-
Totaal Economische nut investeringen	8.686	3.060	3.430	2.755	2.785
Totaal investeringen	10.150	4.924	4.460	4.260	4.508

Op basis van nieuwe leerlingenprognoses is het mogelijk dat het investeringskrediet Tijdelijke Huisvesting De Lage Waard niet meer nodig is. Bij de perspectiefnota 2024-2029 wordt op basis van nieuwe prognoses gekeken of het investeringskrediet bijgesteld moet worden of dat het investeringskrediet afgeraamd kan worden.

7.7 Gepronosticeerde balans

	Realisatie T-2	Begroting T-1	Begroting T	Begroting T+1	Begroting T+2	Begroting T+3
	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027
Activa						
(im) Materiële vaste activa	122.010	135.497	142.518	140.051	140.117	139.786
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekingen	8.918	8.031	11.918	11.918	11.918	11.918
Financiële vaste activa: Leningen	17.743	16.185	17.979	16.786	15.546	14.254
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	0	0	0	0	0	0
Totaal Vaste Activa	148.671	159.713	172.415	168.755	167.581	165.958
Vorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	-1.438	1.000	-500	0	0	0
Vorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen <1 jaar	12.446	1.000	4.000	5.000	5.000	5.000
Liquide middelen	2.339	100	100	100	100	100
Overlopende activa	2.600	1.000	1.500	1.500	1.500	1.500
Totaal Vlottende Activa	15.947	3.100	5.100	6.600	6.600	6.600
Totaal Activa	164.618	162.813	177.515	175.355	174.181	172.558
Passiva						
Eigen vermogen	82.747	78.788	78.125	76.574	75.152	73.971
Voorzieningen	11.802	12.307	11.533	11.362	11.283	11.203
Vaste schuld	59.875	58.655	54.549	58.442	53.935	49.428
Totaal Vaste Passiva	154.425	149.750	144.207	146.378	140.370	134.602
Vlottende schuld	3.563	5.000	6.000	6.000	6.000	6.000
Overlopende passiva	6.630	8.063	27.308	22.977	27.811	31.956
Totaal Vlottende Passiva	10.193	13.063	33.308	28.977	33.811	37.956
Totaal Passiva	164.618	162.813	177.515	175.355	174.181	172.558

7.8 EMU-saldo

Op grond van de Europese begrotingsregels mag het landelijk EMU-tekort (het gezamenlijk tekort van het Rijk, lokale overheden en sociale fondsen) van de landen die participeren in de Economische Monetaire Unie niet boven de 3% uitkomen. Een goede informatievoorziening voor het Rijk is essentieel voor het monitoren en beheersen van het EMU-saldo.

In navolgend overzicht wordt deze informatie voor wat betreft Papendrecht gepresenteerd.

Omschrijving	2023	2024	2025
	x € 1000,- Volgens realisatie tot en met sept. 2023, aangevuld met raming resterende periode	x € 1000,- Volgens begroting 2024	x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2024
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	3.473	1.520	3.626
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	13.487	7.021	-2.467
3. Mutatie voorzieningen	505	-774	-171
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	2.438	-1.500	500
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-11.947	-4.775	5.422

8. Meerjarig overzicht baten en lasten per taakveld

Taakveld 0 – Bestuur en ondersteuning

Omschrijving (-/ =nadelig)	Realisatie						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
<i>Bestuur en ondersteuning</i>							
Lasten	32.937	19.813	19.374	22.042	19.737	20.988	21.582
Bestuur	2.661	3.031	3.402	3.384	3.451	3.296	3.296
Burgerzaken	1.155	674	1.035	1.075	1.075	1.035	1.035
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0	0	0
Overhead	12.418	10.827	11.514	11.725	12.080	12.342	12.317
Treasury	-1.081	-1.261	-1.301	-1.065	-966	-984	-999
OZB woningen	88	59	66	66	66	66	66
OZB niet-woningen	208	186	248	248	248	248	248
Parkeerbelasting	0	0	0	0	0	0	0
Belastingen overig	6	0	0	0	0	0	0
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	1.146	902	504	304	831	831
Overige baten en lasten	-130	1.680	1.990	2.484	4.030	5.707	7.038
Vennootschapsbelasting (VpB)	12	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	5.335	0	0	0	0	0	0
Resultaat van de rekening van baten en lasten	12.265	3.471	1.518	3.621	-551	-1.553	-2.250
Baten	75.532	69.762	76.191	79.071	76.749	77.768	78.930
Bestuur	360	0	0	0	0	0	0
Burgerzaken	419	312	379	384	403	409	356
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0	0	0
Overhead	409	240	843	843	843	843	843
Treasury	321	276	496	646	626	606	585
OZB woningen	5.075	5.402	5.661	5.852	6.049	6.251	6.427
OZB niet-woningen	2.919	3.055	3.195	3.302	3.413	3.528	3.632
Parkeerbelasting	72	54	54	54	54	54	54
Belastingen overig	-14	0	0	0	0	0	0
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	60.398	59.245	63.932	66.439	63.940	64.896	65.864
Overige baten en lasten	72	0	0	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	5.501	1.178	1.631	1.551	1.421	1.181	1.169
Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0
Saldo	42.595	49.949	56.817	57.029	57.012	56.780	57.348

Mutatie reserve(s) Zie ook Bestuur en ondersteuning	Realisatie						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Storting in reserve (Lasten)	835	0	0	0	0	0	0
Algemene reserve	235	0	0	0	0	0	0
Algemene bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	0	0
Reserve raadsvisie	0	0	0	0	0	0	0
Reserve frictie personeel	0	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve vernieuwbouw gemeentehuis	0	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve duurzame inzetbaarheid	0	0	0	0	0	0	0
Vrije reserve	0	0	0	0	0	0	0
Reserve bedrijfsvoering	0	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsres. kapitaallasten toekomstige invest.	600	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve coronacrisis	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking uit reserve (Baten)	4.883	378	460	355	255	115	97
Algemene reserve	4.361	275	363	258	158	18	0
Algemene bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	0	0
Reserve raadsvisie	0	0	0	0	0	0	0
Reserve frictie personeel	0	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve vernieuwbouw gemeentehuis	0	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve duurzame inzetbaarheid	105	35	35	35	35	35	35
Vrije reserve	0	0	0	0	0	0	0
Reserve bedrijfsvoering	27	27	27	27	27	27	27
Bestemmingsres. kapitaallasten toekomstige invest.	0	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve kapitaallasten	35	35	35	35	35	35	35
Bestemmingsreserve coronacrisis	355	6	0	0	0	0	0
Saldo	4048	378	460	355	255	115	97

Taakveld 1 – Veiligheid

Omschrijving (-/ =nadelig)	Realisatie						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
<i>Veiligheid</i>							
Lasten	3.414	3.938	4.932	4.912	4.932	4.772	4.844
Crisisbeheersing en brandweer	2.726	2.724	2.832	2.832	2.832	2.832	2.884
Openbare orde en veiligheid	688	1.214	2.100	2.080	2.100	1.940	1.960
Baten	2.633	0	0	0	0	0	0
Crisisbeheersing en brandweer	2.623	0	0	0	0	0	0
Openbare orde en veiligheid	10	0	0	0	0	0	0
Saldo	-781	-3.938	-4.932	-4.912	-4.932	-4.772	-4.844

Mutatie reserve(s) Zie ook Bestuur en ondersteuning	Realisatie						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Storting in reserve (Lasten)	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking uit reserve (Baten)	0	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0	0	0

Taakveld 2 – Verkeer Vervoer en Waterstaat

Omschrijving (-/ =nadelig)	Realisatie						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
<i>Verkeer, vervoer en waterstaat</i>							
Lasten	5.505	5.435	6.190	6.327	6.556	6.373	6.418
Verkeer en vervoer	4.323	4.042	4.617	4.620	4.847	4.663	4.713
Parkeren	903	1.095	1.252	1.211	1.214	1.217	1.213
Recreatieve havens	0	0	0	0	0	0	0
Economische havens en waterwegen	120	118	147	322	321	319	318
Openbaar vervoer	159	180	174	174	174	174	174
Baten	911	757	810	810	810	810	810
Verkeer en vervoer	145	34	34	34	34	34	34
Parkeren	611	580	633	633	633	633	633
Recreatieve havens	0	0	0	0	0	0	0
Economische havens en waterwegen	154	143	143	143	143	143	143
Openbaar vervoer	1	0	0	0	0	0	0
Saldo	-4.594	-4.678	-5.380	-5.517	-5.746	-5.563	-5.608

Mutatie reserve(s) Zie ook Bestuur en ondersteuning	Realisatie						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Storting in reserve (Lasten)	0	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve geluidsschermen A15	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking uit reserve (Baten)	0	73	101	154	156	159	167
Bestemmingsreserve geluidsschermen A15	0	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve kapitaallasten	0	73	101	154	156	159	167
Saldo	0	73	101	154	156	159	167

Taakveld 3 – Economie

Omschrijving (-/- =nadelig)	Realisatie						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
<i>Economie</i>							
Lasten	1.588	2.481	1.314	1.303	1.292	1.281	1.252
Economische ontwikkeling	768	763	833	822	811	800	771
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	521	1.321	0	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	299	341	423	423	423	423	423
Economische promotie	0	56	58	58	58	58	58
Baten	1.628	2.537	1.389	1.364	1.337	1.304	1.269
Economische ontwikkeling	820	837	955	930	903	870	835
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	419	1.321	0	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	344	323	378	378	378	378	378
Economische promotie	45	56	56	56	56	56	56
Saldo	40	56	75	61	45	23	17

Mutatie reserve(s) Zie ook Bestuur en ondersteuning	Realisatie						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Storting in reserve (Lasten)	0	0	0	0	0	0	0
Risicoreserve (deelname) Fokker	0	0	0	0	0	0	0
Risicoreserve Noordoevers	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking uit reserve (Baten)	17	43	44	45	47	48	49
Risicoreserve (deelname) Fokker	0	0	0	0	0	0	0
Risicoreserve Noordoevers	0	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve kapitaallasten	17	43	44	45	47	48	49
Saldo	17	43	44	45	47	48	49

Taakveld 4 – Onderwijs

Omschrijving (-/- =nadelig)	Realisatie						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
<i>Onderwijs</i>							
Lasten	2.994	3.108	3.675	3.935	4.163	3.692	3.902
Openbaar basisonderwijs	187	193	221	221	221	221	221
Onderwijshuisvesting	1.271	1.181	1.490	1.852	2.071	2.284	2.494
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.536	1.734	1.964	1.862	1.871	1.187	1.187
Baten	671	766	767	768	769	69	69
Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0	0
Onderwijshuisvesting	14	23	23	23	23	23	23
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	657	743	744	745	746	46	46
Saldo	-2.323	-2.342	-2.908	-3.167	-3.394	-3.623	-3.833

Mutatie reserve(s) Zie ook Bestuur en ondersteuning	Realisatie						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Storting in reserve (Lasten)	0	0	0	0	0	0	0
Reserve Huisvesting onderwijs	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking uit reserve (Baten)	0	159	162	368	475	478	472
Reserve Huisvesting onderwijs	0	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve kapitaallasten	0	159	162	368	475	478	472
Saldo	0	159	162	368	475	478	472

Taakveld 5 – Sport, Cultuur en Recreatie

Omschrijving (-/- =nadelig)	Realisatie						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
<i>Sport, cultuur en recreatie</i>							
Lasten	8.405	8.357	9.627	9.607	9.646	9.466	9.516
Sportbeleid en activering	319	170	348	348	319	144	204
Sportaccommodaties	2.604	2.728	2.946	3.047	3.065	3.092	3.105
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.432	1.504	1.720	1.590	1.629	1.595	1.559
Musea	17	30	31	31	31	31	31
Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0	0	0
Media	707	579	644	644	644	644	644
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.326	3.346	3.938	3.947	3.958	3.960	3.973
Baten	1.373	1.115	1.294	1.308	1.290	1.115	1.115
Sportbeleid en activering	73	0	204	204	175	0	0
Sportaccommodaties	971	838	848	861	870	870	870
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	104	106	108	109	111	111	111
Musea	0	0	0	0	0	0	0
Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0	0	0
Media	100	38	0	0	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	125	133	134	134	134	134	134
Saldo	-7.032	-7.242	-8.333	-8.299	-8.356	-8.351	-8.401

Mutatie reserve(s) Zie ook Bestuur en ondersteuning	Realisatie						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Storting in reserve (Lasten)	3.000	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Sportcentrum	0	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve kapitaallasten	3.000	0	0	0	0	0	0
Onttrekking uit reserve (Baten)	79	122	127	128	129	131	134
Bestemmingsreserve Sportcentrum	0	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve kapitaallasten	79	122	127	128	129	131	134
Saldo	-2.921	122	127	128	129	131	134

Taakveld 6 – Sociaal Domein

Omschrijving (+/- =nadelig)	Realisatie						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
<i>Sociaal domein</i>							
Lasten	39.844	38.165	41.536	41.545	41.353	41.241	41.316
Samenkracht en burgerparticipatie	4.344	2.928	3.630	3.502	3.426	3.318	3.319
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen*	2.167	2.106	2.712	2.538	2.497	2.496	2.496
Inkomensregelingen	12.667	10.433	12.327	12.429	12.382	12.620	12.641
WSW en beschut werk**	2.011	2.058	2.148	2.133	2.051	1.925	1.925
Arbeidsparticipatie	1.507	2.112	2.200	2.195	2.187	2.173	2.173
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	544	595	1.937	2.003	2.033	2.026	2.024
Maatwerkdienstverlening 18+	8.032	8.207	0	0	0	0	0
Hulp bij het huishouden (WMO)	0	0	3.059	3.145	3.168	3.128	3.128
Begeleiding (WMO)	0	0	2.797	2.855	2.869	2.839	2.869
Dagbesteding (WMO)	0	0	1.365	1.388	1.390	1.371	1.371
Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	0	0	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18-	7.051	8.487	0	0	0	0	0
Jeugdhulp begeleiding	0	0	1.794	1.789	1.784	1.779	1.804
Jeugdhulp behandeling	0	0	241	241	241	241	241
Jeugdhulp dagbesteding	0	0	764	764	764	764	764
Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	0	14	14	14	14	14
Pleegzorg	0	0	671	671	671	671	671
Gezinsgericht	0	0	315	315	315	315	315
Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	1.260	1.260	1.260	1.260	1.260
Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	0	0	1.932	1.932	1.932	1.932	1.932
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	850	850	850	850	850
Gesloten plaatsing	0	0	177	177	177	177	177
Geëscaleerde zorg 18+	387	495	0	0	0	0	0
Beschermd wonen (WMO)	0	0	483	483	481	481	481
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	103	104	104	104	104
Geëscaleerde zorg 18-	1.134	744	0	0	0	0	0
Jeugdbescherming	0	0	700	700	700	700	700
Jeugdreclassering	0	0	57	57	57	57	57
Baten	11.412	8.792	9.846	9.953	10.092	10.161	10.110
Samenkracht en burgerparticipatie	2.224	738	924	926	900	774	774
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen*	75	0	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen	7.712	7.470	8.397	8.562	8.756	8.951	8.900
WSW en beschut werk**	44	44	45	45	46	46	46
Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0	0	0
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	0	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0	0	0
Hulp bij het huishouden (WMO)	0	0	0	0	0	0	0
Begeleiding (WMO)	0	0	0	0	0	0	0
Dagbesteding (WMO)	0	0	0	0	0	0	0
Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	0	0	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp begeleiding	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp behandeling	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp dagbesteding	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	0	0	0	0	0	0
Pleegzorg	0	0	0	0	0	0	0
Gezinsgericht	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	0	0	0	0	0
Gesloten plaatsing	0	0	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18+	1.357	540	0	0	0	0	0
Beschermd wonen (WMO)	0	0	480	420	390	390	390
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdbescherming	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdreclassering	0	0	0	0	0	0	0
Saldo	-28.432	-29.373	-31.690	-31.592	-31.261	-31.080	-31.206

Mutatie reserve(s)	Realisatie						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
<i>Zie ook Bestuur en ondersteuning</i>							
Storting in reserve (Lasten)	1.500	0	0	0	0	0	0
Egalisatiereserve rijksstromen taakmutaties	1.500	0	0	0	0	0	0
Risicoreserve sociaal domein	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking uit reserve (Baten)	358	141	537	351	209	100	100
Egalisatiereserve rijksstromen taakmutaties	358	100	505	330	200	100	100
Risicoreserve sociaal domein	0	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve kapitaallasten	0	41	32	21	9	0	0
Saldo	-1.142	141	537	351	209	100	100

* Voor 2023 was dit taakveld "Wijkteams"

** Voor 2023 was dit taakveld "Begeleide participatie"

Taakveld 7 – Volksgezondheid en milieu

Omschrijving (-/ = nadelig)	Realisatie						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
<i>Volksgezondheid en milieu</i>							
Lasten	8.718	9.586	10.767	10.944	10.723	10.720	10.847
Volksgezondheid	1.476	1.492	1.765	1.754	1.694	1.564	1.560
Riolering	1.898	2.346	2.263	2.429	2.380	2.495	2.615
Afval	3.859	4.185	4.459	4.561	4.560	4.560	4.559
Milieubeheer	1.241	1.127	1.813	1.734	1.623	1.635	1.648
Begraafplaatsen en crematoria	244	436	467	466	466	466	465
Baten	8.605	9.056	9.901	10.100	10.037	9.966	10.029
Volksgezondheid	306	287	454	444	379	243	232
Riolering	2.599	3.094	3.141	3.240	3.242	3.308	3.383
Afval	5.240	5.267	5.898	6.008	6.008	6.007	6.006
Milieubeheer	60	0	0	0	0	0	0
Begraafplaatsen en crematoria	400	408	408	408	408	408	408
Saldo	-113	-530	-866	-844	-686	-754	-818

Mutatie reserve(s) Zie ook Bestuur en ondersteuning	Realisatie						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Storting in reserve (Lasten)	0	0	0	0	0	0	0
Reserve tariefseglisatie afvalstoffenheffing	0	0	0	0	0	0	0
Risicoreserve verstrekte lening Rivas	0	0	0	0	0	0	0
Egalisatiereserve grafrechten	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking uit reserve (Baten)	0	0	0	0	0	0	0
Reserve tariefseglisatie afvalstoffenheffing	0	0	0	0	0	0	0
Risicoreserve verstrekte lening Rivas	0	0	0	0	0	0	0
Egalisatiereserve grafrechten	0	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0	0	0

Taakveld 8 – Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Omschrijving (-/ = nadelig)	Realisatie						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
<i>Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing</i>							
Lasten	7.610	5.059	7.369	4.500	4.429	4.407	4.400
Ruimtelijke ordening	182	500	530	530	530	530	530
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	4.114	1.772	3.366	552	545	545	545
Wonen en bouwen	3.314	2.787	3.473	3.418	3.354	3.332	3.325
Baten	8.252	3.158	4.588	1.746	1.749	1.749	1.749
Ruimtelijke ordening	17	51	51	51	51	51	51
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	5.273	1.418	2.845	0	0	0	0
Wonen en bouwen	2.962	1.689	1.692	1.695	1.698	1.698	1.698
Saldo	642	-1.901	-2.781	-2.754	-2.680	-2.658	-2.651

Mutatie reserve(s) Zie ook Bestuur en ondersteuning	Realisatie						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Storting in reserve (Lasten)	0	0	0	0	0	0	0
Reserve stedelijke vernieuwing	0	0	0	0	0	0	0
Risicoreserve grondexploitatie	0	0	0	0	0	0	0
Risicoreserve erfpachtgronden	0	0	0	0	0	0	0
Risicoreserve Noordoever	0	0	0	0	0	0	0
Egalisatiereserve leges omgevingsvergunning	0	0	0	0	0	0	0
Egalisatiereserve Bestemmingsplannen	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking uit reserve (Baten)	164	263	200	150	150	150	150
Reserve stedelijke vernieuwing	27	13	0	0	0	0	0
Risicoreserve grondexploitatie	0	0	0	0	0	0	0
Risicoreserve erfpachtgronden	0	0	0	0	0	0	0
Risicoreserve Noordoever	0	0	0	0	0	0	0
Egalisatiereserve leges omgevingsvergunning	137	250	200	150	150	150	150
Egalisatiereserve Bestemmingsplannen	0	0	0	0	0	0	0
Saldo	164	263	200	150	150	150	150

